

बुद्धभूमि नेपालया समन्वयात्मक बौद्ध परम्परा

(अर्थ सहित बुद्धपूजा नापं)

- आर. बि. वन्द्य
Downloaded from <http://dhamma.digital>

बुद्धभूमि नेपालया समन्वयात्मक
बौद्ध परम्परा
(अर्थ सहित बुद्धपूजा नापं)

**Coordinative Buddhist Tradition of Nepal,
the Sacred Land of the Buddha**
(along with Buddha Puja and its Real Meaning)

Dhamma.Digital

रिय धम्मरक्खित नेपाल बुद्धसासन वंशालंकार सिरि संघमहानाय
अगमहापण्डित दिवंगत प्रज्ञानन्द महास्थविरज्यं थम्हं हे रंगपाना
तयार याना बिज्याम्ह श्रीशाक्यसिंह विहारया बुद्धया मूर्ति

बुद्धभूमि नेपालया समन्वयात्मक बौद्ध परम्परा

(अर्थ सहित बुद्धपूजा नापं)

**Coordinative Buddhist Tradition of Nepal,
the Sacred Land of the Buddha**
(along with Buddha Puja and its Real Meaning)

चवमि व मुमि / Author & Editor
आर. बि. वन्द्य / R. B. Vandya

Dhamma.Digital

पिकाक / Publisher

जयराम ताम्राकार / Jayaram Tamrakar
निर्मला ताम्राकार / Nirmala Tamrakar

बुद्ध सम्बत् २५४९ (2549 B.E.)
विक्रम सम्बत् २०६२ (2062 B.S.)

नेपाल सम्बत् ११२५ (1125 N.E.)
ईस्वी सम्बत् २००५ (2005 A.D.)

निःशुल्क धर्मदान
(Free Gift of the Dhamma)

बुद्धभूमि नेपालया समन्वयात्मक बौद्ध परम्परा

न्हापांगु संस्करण : १,००० प्रति (२०६२ कार्तिक १४)

सर्वाधिकार © : च्वमियाके सुरक्षित

ISBN No. 99946-57-15-1

पिकाक : जयराम ताम्राकार

निर्मला ताम्राकार

कुमारीपाटी, यल ।

फोन नं. ५५२५४८७, ५५३८२१०

धाकू : स्पेक्ट्रम अफसेट प्रेस

गणबहाः, येँ ।

फोनः ४२६६८९२, ४२६७५५६

इमेलः spectrum_press@yahoo.com

दिवंगत पिताश्री श्री चिढी रत्न वन्द्य दिवंगत माताश्री श्री सानु माया वन्द्य

देखा

जिन भाषित स्वंगुलिं यानया बुद्धधर्म्य अनन्त श्रद्धा, आस्था व
विश्वास तसे जन्मकाछिं शास्तायागु सद्धर्म पालनया
पुण्य कार्य्य दत्तचित्त जुयाः

पवित्र, पावन व सरल जीवन हना वना बिज्याःपिं

प्रातः स्मरणीय अनन्तगुणोपकारी
पूजनीय दिवंगत पिताश्री शाक्यभिक्षु

श्री चिढी रत्न वन्द्यजु

व

माताश्री शाक्यभिक्षुणी

श्री सानुमाया वन्द्यजुया

युगल चरण कमल्य सादर साञ्जली देछाना ।

- आर. बि. वन्द्य

सुभाय्

सिद्धार्थ गौतम बुद्धया जन्मभूमि नेपालय् बुद्धशासन यक्को प्रचार जुया थेरवादी भिक्षुपिं नं यक्को दयाच्वंगु ईले जुजु जयस्थिति मल्लया पालय् जुगु बुद्धधर्मया ऐतिहासिक दमनं लिपा भीगु देशय् भण्डै खुसः दं तक थेरवादी शुद्ध बुद्धशासन लोप जुयाच्वंगु इलय् यनि ७५ दं न्हयवः दिवंगत संघमहानायक भदन्त प्रज्ञानन्द महास्थविरज्युयागु कठीन मेहेनतं दुत्युवःगु थेरवादी बुद्धशासनयात कुलगत रूपं बौद्ध धायेकाः नं प्रज्ञाज्ञानया जः लं मखया भुद्धगु ज्ञानं म्वाय्चिंका च्वंपि छुं छुं मनूतसें आः तकक नं त्रिपिटक बुद्ध वचन (धर्म) यात विदेशी धर्म धायेगु यानाच्वंगु सः इलय् ब्यलय् न्यने दु ।

बुद्ध सम्बत् २१८ साले घम्मिक महाराजा अशोकया राज्याभिषेक लिपा, स्वयें थःधम्मं बुद्ध शासने श्रद्धातया दुहांवःया शुद्धगु बुद्ध शासन, मेमेगु देशे नं प्रचार याना तसा, बुद्ध ५,००० द्वः दं तक ल्यना च्वनेमा धका अधिष्ठान याना तया बिज्यागु बुद्ध शासन थ्व लोके ल्यनाच्वनी, मखुसा ल्यदैमखु धैगु विचारं सुवर्ण भूमी, श्रीलंका इत्यादी मेमेगु देशे भिक्षुपिं धर्मदूत छोया प्रचार यानातःगुया कारणं भीम्ह हे बुद्धया शुद्ध शासन भीगु देशे हानं उन्नति जुगू खः सिवे मेगु विदेशी धर्म दुहांवःगु मखु धैगु सीका काय्मा । भीगु नेपाले व्यक्तिगत स्वार्थ व साम्प्रदायिक संकुचित दृष्टिकोणया कारणं बुद्धधर्मया थी थी यानया बिचय् म्वामदुगु विवाद स्वनेत कुतः याइपिं मनूत भीगु देशे आःला मन्त धाय् थाकुया च्वंगु दु । उकिं नेपालय् जनस्तरय् प्रचलित जुया वयाच्वंगु महायानी व वज्रयानया मूल्यवान ग्रन्थत तापं त्रिपिटक्या धर्मयात नं छुं छुं सिंहावलोकन यासे च्वमिं भाजुं थुगु सफूस विभिन्न यानया दध्वी दयाच्वंगु धार्मिक समन्वय, समानता व सामञ्जस्यताया गुलि नं

उदाहरण प्रस्तुत यासे नेपालया बौद्ध परम्परायागु मौलिकता पिब्वयेगु कुंतः याना बिज्यात, उकिं यानाः बुद्धभूमि नेपालयु शाक्यमुनि तथागतया हे अनुयायी सद्धर्मप्रेमी बौद्धजनपिनि दध्वी अबौच्छित् वादः व विवादयात न्हंकाः थवं थवयु सहलह, सल्लाहसाहुति, समन्वय व सदभावयात अभिवृद्धि यायेत गावकं तिबः बीगु जिं तायेका । बुद्धधर्मया गम्भीर दर्शन अभिधर्म व आधुनिक विज्ञानया गहन क्षेत्रयु जक आपाः च्वबः न्हघाका वयाचवना बिज्याम्ह नेपालया छम्ह सुप्रतिष्ठित बौद्ध विद्वान तथा ग्रन्थकार, दिवंगत संघमहानायक भन्तेया निकटतम शिष्य व श्रीशाक्यसिंह विहारया आजीवन दुजः अनन्य बौद्ध उपासक भाजु आर. बि. वन्धज्यू हाकनं छको व्याक्क नेपामि उपासकोपासिकापिसं ध्वीगु भाषां ध्व न्हूगु सफू पिथनाः सकल बौद्धपिनिगु दीर्घकालीन् हित सुख कल्याणया कारणे नेपालया बौद्ध परम्परायागु विस्त्कं विशेषतायात कुलाः “स्थविरवादी बौद्ध परम्परायु, बुद्धपूजा” या सम्पूर्ण सामाग्रीत नापं यथावत दुतिनाः अन्तरयानया बुद्धधर्मयु ल्वीगु धार्मिक समानता व समन्वययात बाँलाक पिब्वयेत गुगु न्हूगु सार्थक प्रयास याना बिज्यात व साव हे समय सापेक्षगु, उपयुक्तगु व बाँलागु कार्य खः घकाः धायेबहः जू । थुगु सफूतिं भगवान् बुद्धया शासन कथं शुद्ध बुद्धपूजायागु अन्तरनिहित मर्म, मूल्य, मान्यता व उद्देश्ययात नं बाँलाक ध्वाध्वीकाः बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्परायागु बिस्त्कं विशेषतायात नापं भिनकं सीकाः ध्वीकाः सफूस संग्रहित परित्राणादि जप, पाठ, भावनाया सार्थक अभ्यासं साँसारिक जीवनयु इलयु व्यलयु वईगु मार, भय, विघ्न वाधा, अन्तरयादि समस्यां बचे जुया थःत सुरक्षित याना निर्वाणया मार्गयु अविचलित जुयाः न्हचायेत नापं सर्वसाधारण उपासकोपासिकापिन्त आपालं अपेक्षित गुहाली याई धयागु आशा याना । थुकें नेपामि बौद्धपिनिगु जीवनयु शान्ति पिथनाः देशयु न्यंकभनं शान्ति, सदभावना, सहयोग व सहिष्णुताया वातावरण दय्केत नं गुहाली ज्वीमा घका जिं कामना याना ।

च्वमि उपासक भाजु आर. वि. वन्द्यज्यूयागु थुगु सफू नं
वसपोलयागु मेमेगु सफूर्थेँ सकसितं सकथासं उपयोगी व संग्रहणीय
ज्वीगु विश्वास प्वंकुसे च्वमि भाजु व प्रकाशकपिन्त नापं साधुवाद,
अनुमोदन व सुभाय् बियाच्चवना । थथे हे बुद्धशासनय् श्रद्धा तया
न्हघावलें न्हघावलें न्हयाःवने फय्मा ।

चिरं तिदठतु बुद्ध शासना ।

श्रीशक्त्यसिंह विहार,
थैना, वडा नं. १२ यल ।
कौलाध्य (शुक्लपक्ष) दुतिया ११२५
आश्विन १९, २०६२

- भिक्षु धर्मपाल महास्थविर

ज्वज्वलपा

बुद्धधर्म धयागु प्रज्ञावानपिं पुद्गलपिसं थःथःपिसं हे अनुभव याना सीकाः, ध्वीकाः, चायेका काये योग्यगु धर्म जुगुया कारणं पच्चतं वेदितब्बो विञ्जूहि गुणं जायाच्चंगु सद्धर्म जुयाः ध्व धर्मयात मूलतः प्रज्ञावामपिनिगु धर्म धयातःगु खः । अथे नं हलिमय् न्यंकभनं न्यनावनाच्चंगु थुगु धर्मया व्याक्क समूह - स्थविरवादी, महायानी, वज्रयानी आदि इत्यादि न्हचाग्गु समूहं नं न्हचाग्गु देशय् थ ज्वीमा बुद्ध व वसपोलया जिन धर्मयागु प्रचार प्रसारया नामय् शाक्यमुनि तथागत प्रमुखं अनेकं तथागतपिनिगु नामय् तःतःधंगु व तःतःजाःगु अल्याखं विहारादि चैत्य, स्तुप, देगः, मूर्ति आदि निर्माणनिसं कयाः सूक्ष्मातिसूक्ष्म रूप तर्क्यागु मूर्ति, प्रतिमा, तस्वीर, किपाः आदि दयेकाः अत्यन्त श्रद्धा व भक्तिभावं बुद्ध पूजादि परित्राण, जप, पाठ, भावना याना उत्सव नापं न्याय्केगु यानाच्चंगु चलन व्यापक रूपं खने दयाच्चंगु दु । उकिं यानाः बुद्धपूजायागु घात्थेंगु धार्मिक व व्यवहारिक अर्थ, मर्म व मूल्ययात खंकाः, सीकाः, ध्वीकाः, वाःचाय्के मफुपिं पश्चिमी विद्वान्जन व पश्चिमी शिक्षा प्राप्त आधुनिक बुद्धिजीवीपिसं नं बुद्धधर्म व बुद्धधर्मया अनुयायी सद्धर्मप्रेमी श्रद्धालु उपासकोपासिकापिन्त इलय् व्यलय् गाक्कं कुंखिनेगु नं यानाच्चंगु मदुगु मखु ।

सिद्धार्थ गौतम बुद्धया हे जन्मभूमि जुयाच्चंगु फीगु नेपाल देशया गुलिखेय् बौद्धजनं नं कुलगत परम्पराया कथं केवल श्रद्धा व भक्ति भावजक बुद्धपूजा यानाः बुद्धपूजायागु घात्थेंगु, यथार्थगु व अन्तर्निहित जुयाच्चंगु धार्मिक व व्यवहारिक अर्थ व उद्देश्ययात ल्वमंकुसे प्रज्ञा मार्ग जुयाच्चंगु बुद्धधर्मयात मेताकथं हे जक ग्रहण व आचरण यानाच्चंगु नं मल्वीगु मखु । उकिं ध्वयां न्हघवः नं

सद्धर्मप्रेमी सर्वसाधारण नेपाभि श्रद्धालु बौद्धजनपिनिगु इच्छा व इनापकथं "स्थविरवादी बौद्ध परम्पराय् बुद्धपूजा" नां तयाः छगू सफू सम्पादनयासे सांसारिक जीवनय् च्वना च्वंतले मनूतसें व्यहोरे याये माला च्वनीगु अनेकानेक आपद् विपद्, रोग, दुःख, व्याधि, कष्ट, समस्या, भय, उपद्रव, विघ्न वाघा अन्तरायादिपाखें बचे ज्वीत उपयोगी जुयाच्चंगु थी थी बौद्ध देशय् प्रचलनय् वयाच्चंगु बौद्ध परम्परा कर्नयागु जप, पाठ, भावना व परित्राण सूत्रत छुं भचा मुनाः दोहलपागु खः । उगु सफू श्रीशाक्यसिंह विहारया वर्तमान विहार प्रमुख श्रदेय भदन्त धर्मपाल महास्थविरज्युयागु प्रेरणा अनया हे विहारया उपासकोपासिकापिनि पाखें न्हापां प्रकाशित जूगु खः ।

थौया हलिमय् बुद्धधर्मयागु हे विभिन्न मत, यान, निकाय व समूहया रूपं गुलि नं थी थी कर्नया धर्मया प्रचार व प्रसार जुयाच्चंगु ल्वीगु खः, धात्थें हे धायेगु खःसा उगु सकतां धर्मया आधार शाक्यमुनि तथागतं थनिं २५९४ दं न्हयवः बुद्धगयास बोधिज्ञान प्राप्त याना बिज्यासे उगु हे दैय् सारनायस न्हापां धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्याःगु सद्धर्मय् हे मल्वीगु मखु । अथे नं भगवान् बुद्धं हे बोधिज्ञान प्राप्त जूगु १३ दैय् वयाः गूढकूट पर्वतस महायान धर्मयागु निकोगु धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्याःगु व १६ दैय् वयाः धान्यकटक श्री पर्वत स स्वकोगु वार वज्रयान धर्मयागु धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु खः धयागु जनविश्वास जुयाच्चंगुलिं विभिन्न यानया बुद्धमार्गीपिनिगु बीचय् थःथःमहं धारण व पालन याना वया च्वनागु थी थी यानयागु धर्म व मार्ग हे जक श्रेष्ठोत्तम खः, मेगु मखु धयागु अर्वाञ्छित वादविवाद नं जुयाच्चंगु मदुगु मखु । थुगु वादविवादमध्ये गुलिखे मनूतसें थुजागु वादविवादयात बुद्धधर्मया सारयात दुग्येक मथुयाः मसियाः हे जक नं न्हघाका वयाच्चंगु खने दुसा गुलिखे वाद व विवाद त सास्त्रदायिक भावना व व्यक्ति, समुदाय वा समूहयागु थःथःपिनिगु निजी स्वार्थ व लाभ सत्कारया संरक्षण यायेगु हेतुं नं गुलिखे मनूतसें न्हघाकाच्चंगु नं मल्वीगु मखु ।

किन्तु छुं प्रकारया आग्रह व पूर्वाग्रह तं सर्वथा मुक्त जुयाः निस्वार्थ रूपं प्रचलित महायान, वज्रयान व श्रावकयानया हे अनमोल ग्रन्थया गूढ अर्थयागु पर्यवेक्षण याना स्वत धाःसा अन बुद्धोपदेशित सकतां धर्मय् विवाद स्वयाः उपो धार्मिक समन्वय, सामञ्जस्यता व समानताया सामग्री ध्वदुया च्वनी ।

विश्वयात आकर्षित याना वयाच्वंगु भी नेपालया प्रचलित बौद्ध परम्पराय् नं थःगु हे बिस्कं महत्व दुगु समन्वयवादी धर्म व संस्कृति हे दुध्यानाच्वंगु भीसं खंके फु । उकिं नेपामि बौद्धजनया दृष्टी धार्मिक समन्वयया रूप व लक्षण हे गाककं विज्ञानपिसं ल्वीकाच्वंगु मदुगु मखु । “बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्परा व धार्मिक समन्वय” नांयागु जिगु बःचा हाकःगु च्वसुई ध्व धार्मिक समन्वयया छुं छुं उदाहरणत पिब्वयेत छुं भतिचा कृतः यानागु खः । न्हापां बु.सं. २५४६ स पिदंगु सफू “बौद्धस्तोत्रमाला” या भूमिकाया रूपय् पिदंगु उगु बिचाःयात “ज्योतिउदय” पत्रिकाया सम्पादक भाजु वासुदेव देशारजुया आग्रहकथं अलग च्वसुया रूप बियागु खः । बु.सं. २५७७ स उगु पत्रिकाया वार्षिक अंकय् व च्वसु सम्पादकजुं पिथनादीगु जुल ।

आः वयाः न्हापां वैदिक धर्म व परम्पराकथंया अनेक योग, ध्यान, साधनाया आपालं साधना, अभ्यास व अनुभवं लिपा बुद्धधर्मया गम्भीर प्रज्ञामार्गस आकर्षित जुयाः कल्याण मित्र श्री सत्य नारायण गोयन्काज्युयागु उपदेशया प्रेरणां बुद्धधर्म कथंयागु दुर्लभ समूह विपश्यना ध्यान भावनास न्यादैं खुदैं न्हयःनिसैं ब्वति कासांनिसैं बुद्धधर्मयागु गम्भीरातिगम्भीर सूक्ष्मातिसूक्ष्मगु प्रज्ञामार्गयागु महत्वया ज्वःहे मदुगु वाः चायेकाः अत्यन्त श्रद्धापूर्वक, रसपूर्वक व धर्मपूर्वक बुद्धधर्म व विपश्यना ध्यान भावनाया अनवरत साधनाय् सपरिवार तल्लीन जुया वया च्वनादीम्ह थुगु सफूया प्रकाशक विपश्यनाया उत्साही साधक भाजु जयराम ताम्राकारजु व वय्कःया जहान निर्मला ताम्राकारजुया सदीच्छा व आग्रहकथं सर्वसाधारण नेपामि

बुद्ध धर्मावलम्बीपिनिगु अनन्त हित, सुख व कल्याणयागु तात्तुनाः श्रीशाक्यसिंह विहारया उपासकोपासिकापिनिपाखें न्हापा पिदंगु “स्थविरवादी बौद्ध परम्पराय् बुद्धपूजा” सफूया सम्पूर्ण सामग्रीत व “ज्योतिउदय” स पिदंगु “बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्परा व धार्मिक समन्वय” नांगु च्वसुनापं समाहित यानाः रचनायांनागु थुगु सफूयात वय्कपिसं पिथना दीगु खः । उकिं वय्कः प्रकाशक्या परिवारपिन्त आपालं साधुवाद बियाच्चवना । थुगु सफूतिं प्रकाशकपिनिगु इच्छा व आशाकथं नेपामि बौद्धजनं बुद्धपूजाया सार्थक मर्म, मूल्य व उद्देश्ययात छुं भतिचासां उपो सीकाः, ध्वीकाः, चायेकाः आर्यमार्ग व फल प्राप्तिया साधनाय् तल्लीन ज्वीगु इच्छायाइपिं उपासकोपासिकापिन्तनापं अनेक सांसारिक रोग, दुःख, भय, विघ्न वाघा, चिन्ता, कष्ट, अन्तरायादि अनेक समस्यापाखें रक्षा ज्वीके फूगु उपाय कौशलया मार्गदर्शन यायेत छुं भचासां उपो तिबः बीफत धाःसा पिकाकपिनि नापं च्वमि व मुंमिया मेहनत नं सार्थक व सफल ज्वीगु तायेका । ध्व सफूया उद्देश्य नं थुलि हे खः ।

अत्यन्त व्यस्तताया दध्वी नं थःगु अनमोल समययात ल्यंकाः थुगु सफूयात उपयुक्त “सुभाय्” च्वयाः अनुकम्पा तया बिज्याम्ह श्रीशाक्यसिंह विहारया वर्तमान विहार प्रमुख श्रद्धेय भदन्त धर्मपाल महास्थविरज्युयागु गुणोपकार लुमकुसे वसपोलया प्रति हार्दिक कृतज्ञता नापं साधुवाद अर्पण याना च्वना ।

वर्थे हे पूर्व सफूया प्रकाशक श्रीशाक्यसिंह विहारया उपासकोपासिकापिं व “ज्योतिउदय” या सम्पादकजुपिन्त नं हार्दिक धन्यवाद बियाच्चवना । थुगु सफू बाँलाक पिथनेत श्रद्धापूर्वक आपालं प्रयासयाःपिं स्पेक्ट्रम अफसेट प्रेसया हामा प्रमुखं सम्पूर्ण प्रेस परिवारपिन्त नं दुःनुगलनिसें धन्यवाद बियाच्चवना । थुगु सफू पिथनेत प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपं च्वमि, प्रकाशक व मुद्रकपिन्त गुहालियाःपिं सकल भाजु मय्जु महानुभावपिं नं धन्यवादया पात्र खः ।

धुगु सफूती मुद्राराक्षसयागु कमी कमजोरीया कारणं वा जिगु
धःगु हे भूल वा प्रसादवश छुं गुलिं गनं मचाः मगाः भूल, त्रुटी
स्वच्चावंगु दुसा विज्ञजनं उक्रियात ध्यान मत्तसे सफूया उपयोग याना
बिज्याई/दिई धयागु आशाकासे त्रुटीया संशोधनार्थ सूचना वा सुभावा
बिया बिज्याई/दीपिं सकलेप्रति कृतज्ञ ज्वीगु बचं बियाच्चवना ।

धुगु सफू पिथनागु पुण्यया प्रभावं नेपाल देशय ननानं
शान्ति सुप्रतिष्ठित जुयाव जगत् संसार सत्व प्राणी सकसितं नं हित,
सुख मंगल अभिवृद्धि ज्वीमा धकाः कामना याना ।

सब्बे सत्ता भवन्तु सुखितत्ता ।

“वन्द्य निवास”, प्यूखा त्वाः,
का.म.पा. वडा नं. २४, कान्तिपुर, (यें) ।
ने.सं. ११२५ कौलाख्व अष्टमी मंगलवार
वि.सं. २०६२ आश्विन २५, महाअष्टमी

विनीत
- आर. बि. वन्द्य

Dhamma.Digital

प्रकाशकीय इनाप

स्वविरवादी बुद्धधर्मया अनुयायी नेपामि भन्तेपि व अनागारिकापिनिगु अथक प्रयासं बुद्धभूमि नेपाले यौ कन्हे बौद्ध ध्यान भावनायागु प्रचार प्रसार गाक्क हे बढे जुया वनाच्चंगु दु । थौया हलिमय् विपश्यना प्रज्ञा मार्गया महान् केन्द्र हे जुयाच्चंगु अतीत कालय् सुवर्ण द्वीपया नामं प्रख्यातगु म्यानमार देशया विपश्यना ध्यान भावनाया गुरु भन्तेपि व अय्यापिसं नं बुद्धभूमि नेपालय् इलय् ब्यलय् बिज्यानाः समय समयले नेपामिपिन्त समूह भावनायागु शिविर हे संचालन यानाः विपश्यना ध्यान भावनायागु प्रचार प्रसारस गुहालि याना बिज्यानाच्चंगु कारणं नेपाले न्हियं अभिवृद्धि जुया वयाच्चंगु ध्यान भावनाया लहरयात न्हयाका तयेत गाक्क हे तिबः जुयाच्चंगु दुसा विपश्यनाया आधुनिक महान् साधक गुरु श्री सत्य नारायण गोयन्काज्युयागु अनवरत प्रयास व अभिप्रेरणायागु कारणं नं श्रीगु बुद्धभूमि नेपालस नं शुद्ध बुद्ध धर्मकथया विपश्यना भावना याइपिं नेपामिपिं न्हिया न्हियं हे बढे जुया वयाच्चंगु खने दु । थ्व साव हे लय्ताः, सन्तोष व सुलाभया खँ खः धायेमा ।

किन्तु थ्व भीगु देश नेपाल स्वयं बुद्धयागु थःगु हे जन्मभूमि देश खःसा नं विभिन्न कारणं यानाः भगवान् शाक्यमुनि तथागतयागु मैत्री, करुणा, त्याग, क्षमा, उपकार, सेवा, शान्ति, सहनशीलता, सहिष्णुता व अहिंसाया विशुद्ध, निर्दोष व शान्त जीवन हनेत कृतसंस्कारपिं सज्जनवर्गपिन्त माःगु माक्को अनुकूलगु वातावरण व परिस्थितिया विकास थन बाँलाक मज्जुनिगुलिं शील, समाधि व प्रज्ञा व दान शील भावनाया लँपुस इमान्दारितापूर्वक निरन्तर न्हयाना वनेत स्वइपिं मनूतय्त नं दैनिक जीवनय् व सांसारिक, सामाजिक व्यवहारे प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपं नं आपालं आपाः मारं वइगु व वये यःगु

जुयाच्चन । उकेसनं बुद्धधर्मं धाल कि हे बेको: मिखाँ स्वइपिं मनूत नं भ्नीगु देशय् म्हो म्दु । उकिं नं सद्धर्मया निरन्तर साधना व अभ्यास यायेत विघ्न बाधा वइगु खँ अस्वभाविक मखुत ।

जीवनया प्रकृति, संसारया स्वभाव व सामाजिक रीतिथिति व संरचनाया प्रभावया कारणं सद्धर्मस तल्लीन जुया: लगे ज्वीत स्वइपिं मनूतयुत नं जीवन दत्तले वा समाजे च्वना: म्वाना च्वने मात्तले हे इलय् ब्यलय् छ्चाखेरं आपालं मार, विघ्न, बाधा, अवरोध, भय, उपद्रव, रोग, दु:ख, व्याधि, चिन्ता, कष्ट, समस्या, पीडा, अन्तरायादि वया: अतिकं हे दु:ख बी य:गु जुया: उगु दु:ख, कष्ट, समस्यादि रक्षा ज्वीकेत बुद्धया जीवमान कालनिसें हे प्रारम्भ जुया: हलिमय् व्याक्क नं बौद्ध देशय् दैनिक प्रचलनय् वयाच्चंगु अनेक परित्राणादि, जप, पाठ, पूजा व भावनादियागु अनुगमन, अनुशरण व अभ्यास यायेगु पुण्य कार्ययागु थ:गु हे बिस्कं धार्मिक, मनोवैज्ञानिक व व्यवहारिक महत्व दुगु खँय् विवाद म्दु । स्थविरवादी बौद्ध परम्पराकथं बौद्धजनं याना वयाच्चंगु बुद्धपूजाम्यागु घात्येगु अर्थ, मर्म व उद्देश्ययात सीका:, चाय्का: ध्वाष्ठीका अनुशरण यात धा:सा सद्धर्मया ज्ञान गुण धर्मया प्राप्तिया लैय् उकें बाधा मखु, सहयोग हे ज्वीगु खँ नं विज्ञजनपिस प्रष्ट याना वयाच्चंगु दु । घात्ये धायेमाल धा:सा बुद्ध पूजादि धार्मिक अनुष्ठान उत्सवादि श्रद्धाभक्ति उपासनाया बौद्ध परम्परां नं हलिमय् बुद्धधर्मयागु विस्तार यायेत गाक्कं म्दुत बियाच्चंगु म्दुगु मखु । उकिं बुद्धधर्मय् ध्यान भावना विपश्यनादि गम्भीर प्रज्ञा ज्ञान मार्गया अत्यन्त त:धंगु महत्व दुथे परित्राणादि जप, पाठ, भावना व बुद्धपूजाया परम्परागत चलन व व्यवहारयागु नं थ:गु हे औचित्य व महत्व सिद्ध जूव: ।

बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्पराय् ला बुद्धधर्मया सकतां यानया बीचय् दुगु धार्मिक समन्वय, सामञ्जस्यता व सहलहया अन्तरनिहित भावयात अक्क बाँलाक व्यवहारे छ्घलात:गु खने दु । भी नेपामिपनिगु निम्तिं थ्व ला भन् हे हर्ष, सन्तोष व गौरवया विषय ज्वीगु हे जुल ।

उपर्युक्त सकतां खँ बाँलाक ध्वाथ्वीकेत नेपालया सुप्रतिष्ठित बौद्ध विद्वान् तथा ग्रन्थकार भाजु आर. बि. वन्चज्यूं मातृभाषं च्वया बिज्यागु “बुद्धभूमि नेपालया समन्वयात्मक बौद्ध परम्परा” (अर्थ सहित-बुद्धपूजा नापं) नांगु थुगु सफू श्रद्धालु उपासकोपासिकापिं, विद्यार्थीपिं बुद्धिजीवीपिं, योगीपिं व साधकपिं लगायत सकल बुद्धधर्मया जिज्ञासुपिन्त नं आपालं उपयोगी ज्वीगु तायेकाः च्वमि भाजुयागु अनुमतिं ध्व सफू जिमिसं सहर्षं प्रकाशित यानागु खः । थुजागु दैनिक जीवनय् बहुउपयोगी जूगु सफू पिथनेत जिमित सुअवसर बिया बिज्यागुली विद्वान् ग्रन्थकार भाजुप्रति जिपिं दुगुलनिसें आपालं आभारी व कृतज्ञ जुया च्वना ।

थुगु सफूयात ल्वयुक सुभाय् च्वयाः जिमित प्रोत्साहित याना बिज्याम्ह श्रद्धेय भिक्षु धर्मपाल महास्थविरज्यूप्रति नं आपालं कृतज्ञ जुया च्वना ।

थुगु सफूयात याकनं हे बाँलाक पिकायेत अथक मेहनत याना बिज्यापिं/दीपिं स्पेक्ट्रम अफसेट प्रेसया हामा प्रमुखं सकल प्रेस परिवारजनपिन्त हार्दिक धन्यवाद अर्पण याना ।

थुगु सफू धर्मदान यानागुया पुण्यं जगत् संसार सत्त्व प्राणीपिन्त सदानं अनन्त हित, सुख, कल्याण व मंगल सुलाभ जुयाः हिंसा, अशान्ति व आतङ्कं पीडित नेपाले याकनं हे सर्वत्र सुख शान्ति सुलभ ज्वीका धकाः कामना याना ।

भवतु सच्च मङ्गलम् ।

कुमारीपाटी, यल ।

ने.सं. १९२५ कौलाथ्व कतिपुन्ही सोमबार
२०६२।६।३९।२

- जयराम ताम्राकार
निर्मला ताम्राकार

ल्याः	विषय	पौ ल्याः
१.	सुभाय्	[१]
२.	ज्वज्वलपाः	[४]
३.	प्रकाशकीय इनाप	[९]

छद्या : बुद्ध पूजायागु उद्देश्य

४.	बुद्धपूजाया विषये पश्चिमी विद्वान्पिनिगु धापू	१
५.	महापरिनिर्वाण जुया बिज्याये धुंकूम्ह तथागतं आमिस पूजा ग्रहण याना बिज्याइगु मखुत	२
६.	बुद्ध पूजायागु परम्पराया प्रारम्भ	३
७.	व्यक्ति स्वयाः संघ चीधं मखु	४
८.	नेपाले सम्यक् महादानया महत्व	९
९.	बुद्ध धयागु व्यक्तिवाचक नाँ मखु	१०
१०.	बुद्ध पूजाया खास उद्देश्य व अर्थ	११
११.	उपसंहार	१३

निद्या : अर्थ सहित बुद्ध पूजाविधि

१२.	शील प्रार्थनाया क्रमय् पापदेशनाया मनोवैज्ञानिक मूल्य	१४
१३.	शील समादानं कुशलया अभिवृद्धि	१६
१४.	आमिस पूजां त्याग चित्तयात अभिवृद्धि	१७
१५.	प्रतिपत्ति पूजा हे धात्थेगु बुद्ध पूजा	१९
१६.	शील प्रार्थना विधि	२०
१७.	श्रामणेर प्रवज्या विधि	२५
१८.	बुद्ध वन्दना	२८
१९.	धर्म वन्दना	३०
२०.	संघ वन्दना	३१
२१.	पुण्यानुमोदन	३८

ल्याः

विषय

पौ ल्याः

स्वद्या : परित्राण, जप, पाठ व भावना

२२.	परित्राणया महत्व	३९
२३.	परित्राण पाठ व श्रवणया गुणाङ्क धर्मत	४१
२४.	परित्राणया सूत्रत	
	क. आवाहन सुत्तं	४३
	ख. मङ्गल सुत्तं	४४
	ग. रतन सुत्तं	४६
	घ. मेत्त सुत्तं	५०
	ङ. आटानाटिय सुत्तं	५२
	च. अंगुलिमाल सुत्तं	५५
	छ. बोज्झंग सुत्तं	५६
	ज. पुब्बण्ह सुत्तं	५७
	झ. मरणानुस्सति	६०
	ञ. अट्ठ संवेगवत्थु	६०
	ट. अट्ठवीसति बुद्ध गाथा	६१
२५.	नेपाल भाषाय् परित्राणया अर्थ	
	क. आक्कान सूत्र	६२
	ख. मङ्गल सूत्र	६३
	ग. रतन सूत्र	६४
	घ. मैत्री सूत्र	६८
	ङ. आटानाटिय सूत्र	६९
	च. अंगुलिमाल सूत्र	७३
	छ. बोध्यंग सूत्र	७३
	ज. पूर्वाण्ह सूत्र	७४
	झ. मरणानुस्मृति	७७
	ञ. च्यागू महासंवेम वस्तु	७८
	ट. नीच्याम्ह बुद्ध गाथा	७८

ल्याः	विषय	पौ ल्याः
२६.	जप, पाठ व भावना	
क.	नव बुद्ध गुण	७९
ख.	भय अन्तराय हटे जुइगु जप	७९
ग.	भय अन्तराय हटे जुइगु पाठ	८०
घ.	भय अन्तराय हटे जुइगु भावना	८०
ङ.	मैत्री भावना	८१
च.	पट्ठानपालि	८१
छ.	धम्मचक्कपवत्तनसुत्त	८२
ज.	ब्रम्ह विहार पाठ व भावना	९१

प्यद्या : भक्ति गीत / भजन

२७.	संसार नित्य मखु	९२
२८.	शरण वया छपिंधाय्	९३
२९.	क) बुद्ध वन्दना	९४
	ख) धर्म वन्दना	९५
	ग) संघ वन्दना	९६
३०.	आरति	९७
३१.	आरति	९७

न्याद्या : भगवान बुद्धया अनमोल वचन

३२.	भगवान बुद्धया अनमोल वचन	९८
३३.	बुद्धया अन्तिम वचन	१०७
३४.	पुण्यानुमोदन	१०७

खुद्या : बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्परा व धार्मिक समन्वय

३५.	बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्परा व धार्मिक समन्वय	१०८
-----	--	-----

बुद्धपूजायागु उद्देश्य

बुद्धपूजाया विषये पश्चिमी विद्वान्पिनिगु धायु

नेपालया लुम्बिनी जन्म जुयाः भारतया बोधगयास बोधिज्ञान प्राप्त यासे भारतया सारनाथय् न्हापां धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यासे पीन्यादेँ तक नेपाल व भारतया क्षेत्रे चारिका याना बिज्यासे क्रान्तिकारी धर्मयागु प्रचार प्रसार याना बिज्याःम्ह शाक्यमुनि तथागतं थःगु जीवन काले गुबलेँ हे थःगु मूर्ति दयेकाः पूजा यायेगु वचन बिया बिज्यागु मदुसां विगत निद्वः देँ व अफ्र व स्वयां उपो देँनसेँ हे भगवान् बुद्धया अनुयायीपिसं नेपाल, भारत, म्यान्मार, श्रीलंका, चीन, जापान, कोरिया, इण्डोनेशिया, मंगोलिया, बंगलादेश, थाइल्याण्ड, हंगकंग, सिंगापुर, अफगानिस्तान, तिब्बत, भूटान न्हथाथाय् देँसां भगवान् बुद्धया नामय् तःतःधंगु विहार, बाराम, आश्रम, चैत्य, स्तूप, मन्दिर, गुम्बा, गुफा, उद्यान, कुण्ड, देगः दयेकाः स्वयम् भगवान् बुद्धयागु हे छगूथेँ छगू भव्यगु सुशोभायमानगु अमूल्यगु मूर्ति, किपाः, पौभाः, अंगःचित्रादि दयेकाः थःथःगु तन, मन व धन अर्पण यानाः श्रद्धा पिब्वया वयाच्चंगु व न्हियान्हियं छथेँ छथेँ पत्तिकं, विहार विहार पत्तिकं, गुम्बा गुम्बा पत्तिकं बुद्धपूजा, धर्मपूजा व संघपूजायासे पर्व पर्व पत्तिकं धुमधाम नक्सां पूजा व धर्मया उत्सव हे न्यायेका वयाच्चंगु खनाः विश्वया अबौद्ध विद्वान्पिं, अफ्र खास यानाः पश्चिमी बुद्धिजीवीपिं अज्रूचायाच्चंगु न्यने दु, खने दु व ब्वने दु । भगवान् बुद्धं स्वयम् थःगु जीवनकाले हे ध्यक्तिपूजायागु प्रशंसा याना मबिज्यागुलिं

पश्चिमी विद्वान्पिनि मती एशियाया बुद्ध धर्मावलम्बीपिसं बुद्धमूर्ति न्हघःने च्वनाः बुद्धपूजा यानाच्चंगु बुद्ध वचनया विपरीत जुयाच्चंगु मूर्ति पूजा खने दयाच्चंगु दु । अकें बुद्धधर्मया क्षेत्रस अन्य धर्मया प्रभाव लानाच्चंगु खः धकाः इमिसं तायेका च्वंगु दु ।

बुद्धया मूर्ति, किपाः वा पौभाः आदि ब्वयाः बुद्धपूजा, धर्मपूजा व संघपूजा यायेगु चलन बुद्धधर्मया सकतां धयार्थे पुचःया परम्पराय् नं खने दुगुलिं स्थविरवादी बौद्ध परम्पराय् नं मूर्ति पूजा यानाः बौद्धजनं भगवान् बुद्धयागु धर्मया विपरीत आचरण यानाच्चवन धकाः अबौद्ध बुद्धिजीवीपिनिसं द्वपं बियाच्चंगु खने दु, आलोचना यानाच्चंगु न्यने दु, कुखिनाच्चंगु व हेस्यानाच्चंगु ब्वने दु ।

अकें आः न्हघसः वई - छु शुद्ध बुद्धधर्मया परम्परा धकाः गर्व तायेका वयाच्चंविं स्थविरवादी परम्पराया बुद्धधर्मावलम्बी भिक्षु भिक्षुणी, उपासक उपासिकापिं, श्रद्धालु व भक्तजनपिसं बुद्धमूर्ति ब्वयाः, बुद्धमूर्तिया न्हघने च्वनाः बुद्ध वन्दना, धर्म वन्दना व संघ वन्दना यानाः बुद्धपूजा याना वयाच्चंगु मूर्तिपूजा हे जक खःला ?? बुद्धधर्मया मर्मया विपरीतगु अन्धविश्वासं जाःगु आत्मावादी आचरण जकं ध्व मखुला ? यःपिनि छ्चाःख्यलं ब्वलनाच्चंगु अबौद्ध परम्पराया अन्धानुकरण जकं बौद्धजनं यानाच्चंगु मखुला ???

**महापरिनिर्वाण जुया बिज्याये धुंक्रम्ह तथागतं आमिस पूजा
सामग्री ग्रहण याना बिज्याइ मखुत**

शुद्ध बुद्धधर्मया कथं जुयावयाच्चंगु पूजा व बुद्ध धर्मावलम्बीपिनिसं पिब्वया वयाच्चंगु श्रद्धा, आदर व कृतज्ञताया अभिव्यक्तिया विधियागु इतिहासे बौलाक भिखा ब्वया स्वयेधं भीसं खनी, बुद्धधर्मय् अन्ध आस्था, अन्ध श्रद्धा व अनुचित व्यक्तिपूजायात छुं स्थान हे मदु । जि जिगु धयागु, अहं मम धयागु, यः मयः धयागु अविद्याजनित सम्पूर्ण दृष्टि, इच्छा, आकांक्षा, तृष्णादि ब्याक्कं संस्कार

नापं कुशल अकुशल भव संस्कार सकतायात् हा: हे ल्यो मदयेक निशेष रूपं निरोध याना: महापरिनिर्वाण प्राप्त याना विज्याम्ह तथागत शाक्यमुनि बुद्ध हाकनं छको लोक्य् विज्याइ धयागु मन्त धयागु सत्य तथ्ययात् मचाम्ह हे जूसां बुद्धधर्मया अनुयायी ध्वीकाध्वंगु दयाध्वनी । अकें शुद्ध बुद्धधर्मया अनुयायीपिसं बुद्धया मूर्ति न्हध:ने श्रद्धा छाना वयाध्वंगु धूप, दीप, नैवेद्य, पुष्प, जल, स्कन्धमूल, भोजन आदि आमिस पूजा सामग्री छुं हे महापरिनिर्वाण जुया विज्याये धुकूम्ह बुद्ध ग्रहण याना विज्याइगु मञ्जुत धका: सीका: ध्वीका: चायेका: हे महोपकारी तथागतप्रति श्रद्धा व कृतज्ञता, सम्मान व आदर भाव देखायेत व संग्रहया प्रवृत्तिया थासे थ:के त्याग भावना जागृत यायेत सामग्री छाना: बुद्धपूजा याइगु जुया: बौद्धपिनिगु बुद्धपूजा धयागु छुं गुगु कथं नं मूर्ति पूजा ज्वी मञ्जु, न इपिं अबौद्ध परम्पराया अर्थय् मूर्ति पूजक हे जुया ध्वनी ।

बुद्धपूजायागु परम्पराया प्रारम्भ

कुशलाकुशल संस्कार मुना: आदि अन्त मदुगु ध्व दु:खमय संसारया भवचक्रस अनन्त रूपं चाहुलाध्वपिं संसारवासीपिन्त जाति जरा व्याधि मरण चक्रं मुक्त जुयाध्वंगु परमोत्तम, परम सुखमय, शान्तिदायक निर्वाणया मार्गं क्यना विज्याम्ह तथागतप्रति कृतज्ञता ज्ञापन यायेगु चलन वसपोल सम्यक् सम्मुद्धया विनीत अनुयायीपिसं वसपोल तथागतयागु जीवमान कालनिसें हे प्रारम्भ यानाव:गु छ: । भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिसं वसपोलया जीवमान कालय् हे नं वसपोल तथागत थ:पिनि न्हध:ने सम्मुद्ध मदुबले न्हधायाय् ध्वसां वसपोल शास्ताप्रति उचित श्रद्धा व आदर भाव स्वरूप वसपोलया निर्मित धका: अलग प्रणित आसन छगू तथा: जक थ:पिं मेगु आसने ध्वनेगु चलन दुगु छ: । भगवान् बुद्ध श्रावकपियाय् विज्याइबले उगु हे अलग आसने ध्वना विज्याना: थ: शिष्यपिन्त धर्मोपदेश याना विज्याइगु जुया ध्वन । ध्व नं छगू प्रकारया बुद्धपूजा छ: । अकें

बुद्धयात श्रद्धा, भक्ति, आदर, सम्मान व कृतज्ञता देखायेत पूजा यायेगु ध्व परम्परा बुद्ध कालनिसें हे वसपोलया श्रावक संघपिसं शुरू यानावंगु प्रष्ट जू ।

व्यक्ति स्वयाः संघ चीधं मखु

शाक्यमुनि तथागतं व्यक्तियात स्वयाः संघयात अप्व मूः व महत्व बिया बिज्याइगु खः । वसपोलं न्हधाबले धर्मयात सीकेत धर्मयात ध्वीकेत, धर्मयागु आचरण यानाः दुःखं मुक्त जुया वनेगु निर्वाण मार्गयात ल्वीकेत शिष्यपिन्त तिबः बिया बिज्याइगु खः । अके बुद्धयात दुरु त्वंकाः ब्वलंका बिज्यामह माता प्रजापति गौतमि नं थः काय् सम्यक् सम्बुद्ध ज्वी धुंकाः वसपोलयात छायेत धकाः थःमहं हे कपाय्मा पिनाः, कपाय् सयेकाः, कपाय् फेनाः, कापः छिनाः थःमहं हे चीवर सुयाः पवित्रगु चीवर वस्त्र तयार यानाः अति हे आदर व श्रद्धापूर्वक बुद्धयात चीवर बस्त्र दान याःवःबले नं भगवान् बुद्धं “संघे दिन्नं महपफलं” अर्थात् “संघयात बीबले महान् फल प्राप्त ज्वी” धकाः उपदेश बिया बिज्यासे वसपोलं स्वयं थःत दुरु त्वंकाः लहधूमह मातायात नं व पवित्रगु कपीन चीवर संघयात हे दान बीके बिया बिज्यात । अथे हे ३२ ता लक्षण व ८० अनुव्यञ्जनं परिपूर्णमह शाक्यमुनि बुद्धया रूप अतिकं हे बाँला, आकर्षक व शोभायमान जू । अके बुद्धयागु अनुपम रूपयात स्वयाः मोहित जुयाच्चंमह भिक्षु वक्कलियात भगवान् बुद्धं न्वाना बिज्यासे नश्वर शरीरयात स्वयेगु त्वताः बुद्धयागु धर्मयात खंकेत प्रेरणा बिया बिज्यासे आज्ञा जुल – “यो धम्मं पस्सति सो मं पस्सति” अर्थात् “गुमहसें धर्मयात खनी वं हे जक बुद्धयात खंकी ।” बुद्धं व्यक्तिपूजायात गुबले महत्व बिया मबिज्या । नश्वर शरीरयात गुबले मू तथा बिमज्या । बुद्ध धर्मयागु ध्व ओवादोपदेश व धर्मयात सकल बुद्ध धर्मया अनुयायीपिसं बाँलाक हे सीका, ध्वीका, चायेका तःगु दया च्वनीगु खः ।

बुद्धया धर्मकथं बुद्धयागु गुण अनुस्मरण यायेगु हे बुद्ध पूजा खः । धर्मयागु गुण अनुस्मरण यायेगु हे धर्मबागु पूजा यायेगु खः । श्रावक संघपिनिगु गुण अनुस्मरण यायेगु हे संघपिनिगु पूजा यायेगु खः । बुद्ध गुण, धर्म गुण वा संघ गुणमध्ये न्हघाम्हसिगु गुणयागु अनुस्मरण याःपिन्त नं समान हे फल प्राप्त ज्वीगु खँया उपदेश ब्युसे भगवान् बुद्धं संयुक्त निकाय, धजग्ग सूत्रस थये अज्जा जुया बिज्याःगु दु -

“अहञ्च खो भिक्खवे ! एवं वदामि - ‘सचे तुम्हाकं भिक्खवे ! अरब्ब-गतानं वा, रूक्खमूल-गतानं वा सुब्बागार-गतानं वा, उपज्जेय्य भयं वा छिम्मितत्तं वा लोम-हंसो वा, ममेव तस्मिं समये अनुस्सरेय्याथ - इतिपि सो भगवा अरहं, सम्मासम्बुद्धो, विज्जाचरण सम्पन्नो, सुगतो, लोकविदु, अनुत्तरो पुरिस्सदम्म-सारथि सत्या देव-मनुस्सानं, बुद्धो भगवाति’ । ममं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भविस्सति भयं वा छिम्मितत्तं वा लोम-हंसो वा, सो पहीयिस्सति ।”

अर्थ

“हे भिक्षुपिं ! जिं थये घया - भिक्षुपिं ! छिमित जंगले वनेबले, सिमा बबम् च्वनेबले, शून्यागारे च्वनेबले भय जुल, त्रास चाल, चिमिसं ब्वं ब्वं दनाः म्ह जिरिङ्ग जुया वल घाःसा उगु समयस छिमिसं जि तथागत यागु गुण अनुस्मरण या - वसपोल भगवान् बलेशं तापाना बिज्याम्ह जुया निम्तिं, अथवा बलेशरूपी वैरियात हनन याना बिज्याम्ह जुया निम्तिं नं, अथवा भवचक्रया दण्डीयात बाँलाक त्वयुला बिज्याये धुंकूम्ह जुया निम्तिं नं, अथवा चतु प्रत्यय आदि पूजायात अहण यानाः काये योग्यम्ह जुया निम्तिं नं अथवा गुप्त क्लमं नं बुबलें नं पाप याना मबिज्याईम्ह जुया निम्तिं अरहन्त खः, थःथम्हं तुं सत्थ धर्मयात बाँलाक सीक्काः थ्यीकाः लोकजनपिन्त नं बोध याका बीक्कुम्ह जुया निम्तिं सम्यक् सम्बुद्ध खः, विद्या स्वंगु,

ध्यागु विद्या व आचरण किंन्यागुलि सम्पन्न जुया बिज्याम्ह जुया निम्ति विद्याचरणं सम्पन्नम्ह खः, जाति जरा व्याधि मरणं सर्वथा मुक्त जुयाध्वंगु निर्वाणस बाँलाक बिज्याम्ह जुयाः सुगत खः, सत्व लोक, संखार लोक व ओकास लोक धयागु स्वंगु लोक्यात सीका कया बिज्याम्ह जुयाः लोकविदू खः, सुनाप जोडा मदुम्ह जुयाः व बोध याये योग्यपिं देव, मनुष्य, वेनेय्य सत्व प्राणीपिन्त सभ्य ज्वीक दमन याना बिज्याम्ह जुया निम्ति अनुत्तर पुरुष दम्य सारथी खः, ब्रम्हा देव मनुष्यपिनि गुरु जुया बिज्याम्ह जुया निम्ति देव मनुष्यपिनि शास्ता खः, चतुरार्य सत्ययात भिन्न भिन्न प्रकारं विश्लेषण यानाः सीका ध्वीका बिज्याम्ह जुयाः बुद्ध खः, अले भाग्य खुगु गुणं सम्पूर्णं जुया बिज्याम्ह जुयाः वसपोल भगवान् खः । हे भिक्षुपिं ! धुगु प्रकारं तथागतयागु गुण स्मरण यायेवं छिभित गुगु भय, त्रास वा चिभिसं ब्वं ब्वं दनाः म्ह जिरिइ जुया वइगु खः व शान्त जुया वनी।”

“नो चे मं अनुस्सरेय्याय । अथ धम्मं अनुस्सरेय्याय – स्वात्तखातो भगवता धम्मो, सन्दिट्ठको, अकालिको, एहिपस्सिको, ओपनेय्यिको, पच्चत्तं वेदितब्बो विब्बुहीति ।”

“धम्मं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भविस्सति भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो वा, सो पहीयिस्सति।”

अर्थ

“भिक्षुपिं । यदि तथागतयागु गुणयात अनुस्मरण याये मफुत धाःसा जिं कनागु धर्मयागु गुणयात लुमंकि – भगवान् बुद्धं देशना याना बिज्यागु गुंगु लोकोत्तर धर्म जूसां आदि, मध्य व अन्त्यतकं कल्याण ज्वीगु रूपं अर्थ व व्यञ्जननापं प्रष्ट ज्वीक बाँलाक उपदेश याना बिज्यागु जुया निम्ति सुआख्यात खः, थनया थनसं फल बीगु अथवा आर्यपुद्गलपिसं स्वयं थःम्हं हे खंका काये

योग्यगु जुया निम्ति सान्निष्टिक खः, समय बिते मजुवं हे फल बीगु
जुया निम्ति अकालिक खः, धन वयाः स्वः वा घकाः सःताः ज्ञाने
बहःगु जुया निम्ति एहिपरियक खः, आर्यजनपिन्त निर्वाणस्य ध्वंका
बीगु जुया निम्ति ओपनयिक खः, मार्ग प्यंगू फल प्यंगूली ध्योपिं
विद्वान्जनपिसं छुटे छुटे ज्वीक थःथम्हं तु अनुभव यानाः सीका काये
योग्यगु धर्म खः । हे भिक्षुपिं ! धर्मयागु गुणयात अनुस्मरण मायेवं
छिमित गुगु भय, त्रास वा चिमिसं ब्वं ब्वं दनाः म्ह जिरिक जिरिक
जुया वङ्गु खः, व शान्त जुया वनी ।”

“नो चे धम्मं अनुस्सरेय्याथ । अथ संघं अनुस्सरेय्याथ –
सुप्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, उजुप्पटिपन्नो भगवतो
सावकसंघो, नायप्पटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, सामीचिपटिपन्नो
भगवतो सावकसंघो, यदिदं चत्तारि पुरिसयुगानि अट्ठ पुरिस
पुग्गसा एस भगवतो सावकसंघो, आहुनेय्यो, पाहुनेय्यो, दक्खिनेय्यो,
अञ्जलीकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जकखेतं लोकस्साति ।”

“संघं हि वो भिक्खवे ! अनुस्सरतं यं भवित्थसि भयं वा
छम्भितत्तं वा लोमहंसोवा, सो पहीयिस्सति ।”

अर्थ

भिक्षुपिं ! यदि धर्मगुणयात अनुस्मरण याये भफुत्तं धाःसा
संघपिनिगु गुण अनुस्मरण या । भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिं जूसां
बुद्धं उपदेश याना बिज्याःथे हे बाँलाक आचरण याना बिज्यानाच्चपिं
खः । भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिं आर्य अष्टाङ्गिक मार्गस्य तप्यंक
आचरण याना बिज्यानाच्चपिं खः । भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिं
निर्वाणया हेतु योग्यगु रूपं आचरण याना बिज्यानाच्चपिं खः ।
भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिं आदर सत्कार तये योग्यगु रूपं
आचरण याना बिज्यानाच्चपिं खः । मार्ग प्यम्हं व फल प्यम्हया
ल्याखं गुपिं प्यज्वः उत्तम पुरुषपिं छम्हं छम्हया ल्याखं ध्याम्हं

पुद्गलपिं जुयाच्चन । भगवान् बुद्धया वसपोल श्रावक संघपिं जुसां
 श्रद्धा तयाः निमन्त्रणा याये बहःपिं खः, अतिथि सत्कारयासे पूजा
 याये बहःपिं खः, निर्वाण तक्या कामना यानाः दान बी बहःपिं खः,
 ल्हा भिपतिं ज्वरे यानाः बिन्ति याये बहःपिं खः, तथा ब्रम्हा देव
 मनुष्य स्वंगू लोक्या उपमा मदुगु पुण्यरूपी पुसा पीत अतिकं भिगु
 बुं समान जुयाच्चपिं खः । हे भिक्षुपिं ! संघपिनिगु गुणयात
 अनुस्मरण यायेवं छिमित गुगु भय, त्रास ज्वीगु वा चिमिसं ब्वं ब्वं
 दनाः म्ह जिरिङ्ग मिना वद्दगु खः व सकतां शान्त जुया वनी, हटे
 जुया वनी ।

भगवान् बुद्धं थुलि आज्ञा जुयावं हानं थये आज्ञा जुया
 बिज्यात -

“अरब्बे रूक्ख-मूले वा सुब्बागारेव भिक्खवो ।
 अनुस्सरेथ सम्बुद्धं भयं तुम्हाकं नोसिया ॥
 नो चे बुद्धं सरेय्याथ लोक-जेट्ठं नरासभं ।
 अथ धम्मं सरेय्याथ, निय्यानिकं सु-देसितं ॥
 नो चे धम्मं सरेय्याथ, निय्यानिकं सु-देसितं ।
 अथ संघं सरेय्याथ, पुब्बक्खेत्तं अनुत्तरं ॥
 एवं बुद्धं सरन्तानं, धम्मं संघञ्च भिक्खवो ।
 भयं वा छम्भितत्तं वा, लोम हंसो न हेस्सतीति ॥”

अर्थ

“हे भिक्षुपिं ! जंगले वा सिमा क्वय् वा शून्यागारय् सम्यक्
 सम्बुद्धयागु गुणयात लुमंकि । अले छिमित भय दइ मखु ।

यदि लोकय् जेष्ठम्ह नरोत्तम बुद्धयागु गुणयात लुममंकूसां
 वा लुमंके मफुत धाःसा संसार सागरं पार तरे ज्वीगु बुद्धं बालाकं
 देशना याना तःगु धर्मयागु गुणयात लुमंकि ।

यदि संसार सागरं पार तरे ज्वीगु बाँलाक देशाना याना तःगु नैर्याणिक धर्मयात अनुस्मरण याये मफुत धाःसा अनुपम पुण्य क्षेत्र समान जुयाच्चरिणि संघपिनिगु गुणयात सुमकि ।

हे भिक्षुणि ! युक्तं बुद्ध, धर्म व संघपिनिगु गुणयात अनुस्मरण याइपित भय चाइगु, त्रास चाइगु व चिमिसं व्वं व्वं दनाः म्ह जिरिइ मिनाः खाना वइगु भयादि सुं ज्वी म्हु ।”

युगु प्रकारं भगवान् बुद्धं यःम्ह हे बुद्ध तथागतयागु गुण आनिशंसयागु जक म्हु, धर्म व श्रावक संघयागु गुणानिशंसयात नं बाँलाक च्चछाना विज्यासे धर्म व संघयागु महत्क्यात पिब्बया विज्यागु जुयाः बुद्धपूजा याइबले त्रिरत्नयात हे बन्दना यानाः बौद्धजनं बुद्धपूजा याइगु जुयाः नं ध्व मूर्ति पूजा कर्पयागु पूजा म्हु घयागु प्रष्ट जू ।

नेपाले सम्यक् महादानया महत्व

अफ ला बुद्धभूमि नेपालस प्रचलित महायानी बौद्ध परम्परायनाप छुं छुं निहं याइगु बुद्धपूजा स्वयाः वा विहार विहारे बहाः बहिली निहं वा पर्व पर्व पत्तिकं याइगु बुद्धपूजा स्वयाः ये, यल, छ्वप देया सम्पूर्ण विहार विहार पत्तिकं चाहिलाः न्यायकीगु बहाः पूजायात उत्तमं पूजा नाःपिया वयाच्चंगु दु । बुद्ध मूर्ति, बुद्ध चैत्य व बोधिसत्त्वपिनिगु सम्पूर्ण प्रतिमायात श्रद्धा आदर देखानाः सम्पूर्ण विहार चाहलाः याइगु बहाः पूजायागु धर्म स्वयाः स्वयम्भू भगवान्यात मण्डपे विज्याकाः बुद्धया श्रावक संघपिन्त छुं आमन्त्रण यानाः न्यायेकीगु न्याः पञ्चदानयात अफ तधंगु धर्म घकाः माने याना वयाच्चंगु दु । अले ये स्वयम्भूस भुयुख्यले सम्पूर्ण नेपालया बौद्ध श्रावक संघपिन्त आमन्त्रण यानाः ज्ञान विद्याः न्यायकीगु सम्यक महादानयात नेपालया महायानी बौद्ध परम्पराय् दकले तःजिगु उत्तमगु, प्रणिततर धर्म घकाः आदर गौरव तायेका

वयाध्वंगु दु । उकिं नं बुद्ध धर्मस न्हपागु हे समूहलं नं संघदानयागु महत्तायात हे उपो मू व महत्त्व बिया वयाध्वंगु दसु पिब्वयाध्वंगु दु । खः, नेपालया इतिहासे जुजु जयस्थिति मल्लयागु शासनकाले बुद्ध धर्मयात दमन यानाः नेपाले ब्रम्हचर्य धर्म पालन यानाः भिक्षु भिक्षुणी जीवन हंके मब्युगु कारणं जीवने छुको प्रव्रजित जुयाः लिपा चीवर त्वताः गृहस्थ जीवन व्यतीत यानाध्वं पिं बुद्धया वंशजपिन्त हे श्रावक संघ भाःपाः पञ्चदान, पञ्चमहादान व सम्यक् महादान बीगु ज्यायाये मालावंगु परम्परायागु वाध्यता धाई मेगु हे खै जुल । ध्व हे ऐतिहासिक परम्पराया कारणं यानाः हे बुद्धया जन्मभूमि नेपाले धेरवादी भिक्षु भिक्षुणीपिं लोप जुया वंसां नं त्रिरत्नया नाँ व बुद्ध धर्म धाई लोप मज्जु जुल । ध्व नं ऐतिहासिक महत्त्वया खै मखु धाये मज्जु ।

बुद्ध धयागु व्यक्तिवाचक नाँ मखु

धातयें धायेगु खःसा बुद्ध धयागु शब्द सुं व्यक्ति विशेषया नांयात जने याइगु मखु । ध्यायघाःसा सम्यक् सम्बोधि ज्ञान लाभी न्हधाम्हं हे पुद्गल बुद्ध ज्वी । केवल जन्मया कारणं, कुल विशेषया कारणं वा उपाधि विशेषया कारणं बुद्ध धाइगु मखु । सिद्धार्थ बोधिसत्व नं बुद्धगयास सम्यक् सम्बोधि ज्ञान प्राप्त याना बिज्यानातिनि सम्यक् सम्बुद्ध जुया बिज्याःगु खः । महायानी बौद्धग्रन्थय् थासंथाय् भगवान् बुद्धयागु धर्म काय, निर्माण काय व सूक्ष्म काय धकाः स्वंगू काययात उल्लेख याना तःगु दु । वास्तवे बुद्धपूजा यायेगु धयागु हे बुद्धयागु धर्म काययागु पूजा यायेगु खः । उकिया अर्थ खः भगवान् बुद्धं प्राप्त याना बिज्यागु सम्यक् सम्बोधि प्रज्ञा ज्ञानयागु अनुस्मरण, अनुशांसा व पूजा यायेगु हे नेपालया परम्पराय् नं बुद्ध पूजा यायेगु खः ।

बुद्ध पूजाया खास उद्देश्य व अर्थ

बौद्ध इतिहास स्वयेबले भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुया विज्यानाः करीव प्यसः न्यासः दै दये धुकाः सम्राट कनिष्कया शासनकाले न्हापा बुद्धयागु मूर्ति निर्माण जुगु खने दु । विश्वय् न्हापा न्हापा बुद्धमूर्ति निर्माण याःपि कलाकारपिसं न सांसारिक विषयपाखें थःगु चित्तयात चीकाः बुद्धयागु अनन्त गुणोपकार व सर्वज्ञता ज्ञानयागु गुणानुस्मरण यायेगु विषयस चित्तयात केन्द्रित यायेगु उद्देश्यं हे बुद्धया मूर्ति निर्माण यायेगु ज्या शुरू याःगु खः धयागु तथ्ययात अजन्ता अलोरायें जाःगु विशाल गुफाय् बुद्ध जीवनीया चित्र च्वयाः, ततःजाःगु पहाडयात हे कुंडेयानाः अफगानिस्तानया बामियान प्रान्ते थें भराय् भराय् धिकःपिं बुद्धमूर्ति निर्माण यानाः, भराय् भराय् धिकःपिं लोहं, धातु, सिं, चायापिं बुद्धमूर्ति दयेकाः, ततःजाःगु, ततःग्दःगु, ततःधंगु बुद्धयागु स्तुप, चैत्य, गुम्बा, मन्दिर, विहार, आश्रम, आराम दयेकाः सांस्कृतिक धार्मिक सम्पदाया सिर्जना यायेगु ज्याय् ध्यान तयाः थःथःगु जीवन का जीवन हे पानावंगु बुद्धधर्मावलम्बीपिनिगु कलाया इतिहासं पिब्वया क्यनाच्चवंगु दु ।

निराकार रूपं बुद्धयागु गुणानुस्मरण यानाः चञ्चल चित्तयात केन्द्रित यायेगु स्वयाः शान्त सौम्य स्वरूपम्ह साकार बुद्धयात न्हधःने तयाः बुद्ध गुण, धर्म गुण व संघ गुणयागु अनुस्मरण यानाः चित्तयात एकाग्र एकचित्त यानाः कुशलपाखे समाहित याना तयेगु सामान्य श्रद्धालुजनपिन्त व्यावहारिक रूपं अःपु, याउंगु व सरल ताइगु जुयाः बुद्धयात, अनन्तोपकारक तथागतयात श्रद्धा, आदर, सम्मान देखानाः वसपोलयागु गुण आनिर्वासया विवरणं चित्तयात कोमल व परिशुद्ध यानाः धर्मस ध्यान केन्द्रित यायेगु छगू प्रकारयागु समाधि भावनाया ज्याबःया रूपं बुद्धमूर्ति न्हधःने तयाः बुद्धपूजा यायेगु चलन हे वास्तवे बुद्धधर्मानुकूल बुद्धपूजाया परम्परा खः, प्रचलन खः, संस्कार खः

घकाः भीसं धाये फु । अके बुद्धमूर्ति व बुद्धया किपाः वास्तवे धर्मभिरू श्रद्धालु बौद्धया ध्यान यायेगु छगू दृष्य साधन खः । धात्थेगु बुद्धपूजा धयागु हे बुद्ध, धर्म व संघ गुण स्मरण यानाः थःगु चित्त क्वातुकेगु, अनन्त पुण्य यायेगु सदाकांक्षा जागृत यायेत अमूल्य प्रेरणा प्राप्त यायेगु व बुद्धया आदर्शयात लुमंकाः थःगु जीवने बोधिचित्त उत्पत्ति यायेगु संकल्प यायेगु मनोबल प्राप्त यायेगु माध्यम खः । भगवान् बुद्धप्रति कृतज्ञता ज्ञापन यायेगु व्यावहारिक साधन खः । विश्वया ततःधेपिं राजनेतातसें बुद्धमूर्तियात स्वयाः थःथःपिनिगु अशान्त चित्तयात शान्त याये फुगु अनुभव व्यक्त यानावंगु खँ इतिहासे आपालं ध्वदू । व नं छगू प्रकारया बुद्धपूजा हे खः ।

विश्वय् आमिस पूजा, मानस पूजा व प्रतिपत्ति पूजा घकाः स्वताः प्रकारया पूजा दु । किन्तु बुद्ध धर्मया अवलम्बन याइपिसं आमिस पूजायात श्रद्धा व आदर देछायेगु प्रतिक्ष्या रूपं जक कयाः वस्तुतः बुद्धोपदेश अनुसार थःपिसं आचरण यायेगु प्रतिवद्धता व संकल्प दोहरे यानाः बुद्ध पूजा याइगु शुद्ध बुद्ध धर्म परम्पराया नियम व प्रचलन खः । बुद्ध धर्म कथं धात्थेयागु पूजा धयागु हे प्रतिपत्ति पूजा खः । बुद्ध धर्मया आदर्शयात थःगु जीवने छ्यलेगु इच्छा, आकांक्षा व संकल्प व आचरण हे प्रतिपत्ति पूजा खः । बुद्धमूर्ति ध्यान यायेत दृष्य साधन खःसा बुद्धपूजा स्वयं छगू प्रकारयागु ध्यान खः, कुशल मूलय् चित्त एकाग्र एकचित्त यायेगु विधि खः । ज्ञां दुपिं, खँ थूपिं, बुद्ध धर्मया मर्म, भावना व अर्थ थूपिं, स्यूपिं, चाःपिं बौद्धपिसं स्यू, चाः व थू कि महापरिनिर्वाण प्राप्त बुद्ध आः वरदान बी धयागु नं छुं मदु । भौतिक पूजा सामग्री ग्रहण याना बिज्याई धयागु नं मदु । सुयागुं पाप ग्रहण यानाः मुक्ति निर्वाण बीगु जिम्मा क्वा बिज्याई धयागु नं मदु । मूर्ति पूजक भक्तजनं देवी देवतायागु मूर्तियात हे सजीव ईश्वरया रूपय् सम्भे यानाः थःगु पाप फुक्कबीत प्रार्थना याई । थःत अनेक लाभ, सिद्धि, वर प्राप्त यायेत कामना याई । इमिसं व मूर्तिं थःपिसं छानागु खान्

भोज्य सामग्री तकं देवी देवतां प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपं उपभोग व ग्रहण यानां विज्याई ध्यायु विश्वास याई । अकें बुद्धपूजा व मेमेगु पूजास खास हे भिन्नता दुगु तथ्य प्रष्ट याः ।

उपसंहार

बुद्ध पूजायाःम्ह उपासक उपासिकां बुद्धपूजाया क्रमय् बुद्ध, धर्म व संघया अनन्त गुण आनिशंसयात लुमकाः थःगु चञ्चल चित्तयात कम से कम बुद्धपूजा याःज्वःछिं संयमे तयेगु कुतः याई, बुद्धोपदेश कथं आचरण यायेगु प्रयत्न याई, सांसारिक मार्ग थःत चीकाः दुःख मुक्तया लंपुई वनेत संकल्प याई, कुतः याई, अधिष्ठान बःलाकी । घौ पलखसां दुःखं मुक्त ज्वीगु स्वई । दुःखं मुक्त ज्वीत हे ध्यान एकाग्र याई । ध्व हे धात्यैगु बुद्धपूजा खः, बुद्ध धर्म कथंया परिशुद्ध पूजाविधि खः । बुद्धया शान्त, कोमल, सौम्य मूर्ति वा चित्रं बुद्धया उपासक उपासिकापिन्त प्राप्त ज्वीगु प्रेरणा, मनोबल व प्रतिफल ध्व हे खः । अकें बुद्धयागु पूजा यायेगु ध्यायु परम्परागत अर्थय सामान्य मनुतसें ध्वीकीगु कथंया मूर्ति पूजा मखु । बल्कि बुद्धपूजा ध्यायु छगु प्रकारया समय ध्यान भावना खः ।

बुद्धया वचन खः -

“तुम्हेहि किञ्चं आतप्पं, अक्खातारो तथागता ।”

अर्थात्

“छिमिसं थःपिसं हे ज्या यायेमाः तथागतं केवल मार्ग जक कना विज्याई ।”

“अत्ता हि अत्तनो नाथो, अत्ता हि अत्तनो गति ।”

अर्थात्

“थःम्ह नाथ थः हे खः । थःगु गति नं थः हे खः ।”

अर्थ सहित बुद्धपूजा विधि

आः स्थविरवादी बौद्ध परम्पराय् बुद्धपूजा विधि सम्बन्धी चर्चा धन आः न्हघथने तेना । नेपाले प्रचलित ध्व बुद्धपूजा विधिं प्रष्ट यानाध्वंगु दु कि बुद्धपूजा धयागु लोभ, दोष, मोहया प्रवृत्तिं चित्तयात अलग तथाः नाइसे मृदुगु कोमल चित्तस श्रद्धा धन धनाः त्यागया लक्षणयात घयेसुनाः बुद्ध, धर्म व संघया गुणानिर्शसस चित्त एकाग्र एकचित्त यानाः पूजा याः ज्वल्लिंसां पाप व अकुशल विचारं मुक्त ज्वीगु खः । बुद्धया शान्त सौम्य रूपं चित्त स्थीर यानाः वसपोलं कना बिज्यागु धर्माचरणया लंपुस वनेगु मनोबल पिकायेगु व बोधिसत्त्वया चर्यास न्हघावनेत प्रेरणा पिथनाः सम्यक् संकल्प याये फयेकेत बुद्धपूजा यायेगु खः । आमिस पूजां थःगु श्रद्धा चित्तयात प्रतिपत्ति पूजास न्हघाकेगु प्रणिधान यायेगु हे बुद्धपूजाया मू लक्ष्य खः । बुद्धपूजां चित्तयात समाधिस्थ यायेत बल कायेगु ज्वी ।

बुद्धपूजाया नामं त्रिरत्नया वन्दना, पूजा व आशिका ज्वी ।

शील प्रार्थनाया क्रमय् पाप देशनाया मनोवैज्ञानिक मूल्य

छुं नं धर्म कार्य, पुण्य कार्य, कुशल कार्य यायेत न्हापां थःगु चित्तयात शुद्ध परिशुद्ध व निर्मल यायेगु स्वयेमाः । थःम्हें सीकं मसीकं, चाय्कं मचाय्कं, ध्वीकं मध्वीकं काय द्वार, वाक्य द्वार व मनो द्वारपाखें अतीतस यको अकुशल कर्म, पाप कर्म, अपराध कर्म याना तःगु दयेफु । अकुशल क्लेशं मलं खिति थाःगु चित्तय् भिंगु शुद्धगु निर्मलगु कुशल पुण्य धर्म कर्मया प्रभाव थाये थाक्वीगु लोक्य

धार्मिक व व्यावहारिक सत्य खः । धःम्हं याना तयागु पाप बोध मयाइम्ह मनुयाके चित्तय अकुशल प्रवृत्ति हे जक प्यपुना च्वने यः । मुनाच्वंगु फोहरगु पुखूया लः नवइथें प्रकाश मयासे तयातःगु अपराध व पापं युक्त चित्त नं प्रवृत्त जुयाः धर्म याये अयोग्य जुया च्वनीगु मनोवैज्ञानिक तथ्य खः । अकें न्हपागुं धर्म व मतया सिद्धान्ते नं पाप देशना यानाः पुण्य यायेगु संकल्प यानाः चित्तवृत्तियात न्हगु कुशल मार्गे यंकेगु विधि अवलम्बन याना तःगु खने दु । विभिन्न धर्मया प्रचलने भिन्नता गुलि जक दु धाःसा अन्य धर्मय् व्यक्तिं याःगु पाप देशना पश्चात् आराध्यदेव हे धःम्हं पाप ग्रहण याना कयाः क्षमा याना बी घयागु धारणा दुध्याः । खासयानाः ईसाई धर्मावलम्बीपिनिला आइतवार चर्च बनाः वंगु सप्ताहभरि धःम्हं यानागु भूल, अपराध, पापयात स्वीकार यायेवं अर्थात् (Confession यायेवं) धःपिं वया न्हघवः याना तःगु पाप व्याक्कं मुक्त हे जुल धकाः भापियेगु चलन दु । ईश्वर पुत्र क्राइस्ट पश्चाताप याम्हेसित ईश्वरया लुखा चालिगु आशवासन बिया बिज्यागु दु घयागु इमिगु क्वात्तुगु विश्वास खः । अकें पाप देशनायात ईसाई धर्मावलम्बी पिनिसं आः तक्या पापं मुक्त जूगु इजाजत पत्र (लाइसेन्स) हे धकाः ग्रहण याइगु खः ।

बुद्धया धर्मकथं ला महापरिनिर्वाण प्राप्त जुया बिज्याये धुंक्मूह तयागतं उपासक उपासिकापिसंयागु पाप देशना व पवंगु अपराधया क्षमा प्रार्थनायात नं स्वीकार यायेत बिज्याइ तिति, न इमिसं अर्पणयागु पुष्प, धूप, दीप, भोजन, फलफूल, व्यञ्जन, खाद्य पदार्थ आदि ग्रहण याना कया बिज्याइतिति । पाप देशना व अपराधयागु क्षमा प्रार्थना यायेवं हे न्हापा यानावःगु अकुशल कर्म नाश ज्वीगु नं मखु, उगु अकुशल कर्म निवेदकपिं मुक्त ज्वीगु प्रत्याभूति नं म्दु । परन्तु धःम्हं याना तयागु व्याक्क अपराधयात लुमकाः, मती तथाः, आः हाकनं अपराध पापं याये म्खुत धकाः भिं संकल्प यानाः क्षमा प्वमीम्ह मनुया चित्त पश्चाताप व पापबोध

उत्पत्ति जूगु पाप देशनाया अगिनं शुद्ध जुयाः मन क्यात्तुसे, नाइते, कोमल धाःसा अवश्य ज्वी । वया चित्तवृत्ति अभिमान व आढम्बर रहित नं जुयाः शील धर्मया आकांक्षा बृद्धि ज्वीकेत तिबः बीगु जुयाः चित्तवृत्तियात सिलेत क्षमा प्रार्थनायागु थःगु हे धार्मिक मूल्य व मनोवैज्ञानिक महत्त्व अवश्य नं दया च्वनी । ध्व सत्य धर्मया स्वाभाविक प्राकृतिक नियम व मनोवैज्ञानिक तथ्य खः ।

अकें आः नं बुद्ध पूजा याये न्हघवः शील प्रार्थनायाःम्ह उपासकोपासिकापिनिगु पाप देशना वा क्षमा प्रार्थनायात ग्रहण यानाः शील प्रदान याना बिज्याईम्ह भन्ते नं क्षमा बियाः आयु आरोग्य, स्वर्ग व निर्वाण सम्पत्ति लाभया निमित्तं आशीर्वाद बिया बिज्यायेगु प्रचलन न्हघानाच्चंगु दु, गुकें यानाः शील प्रार्थी व्यक्तिया मन हर्षित, प्रमुदित व उत्साहित यायेत मनोवैज्ञानिक ग्वाहालि प्राप्त ज्वीगु खः ।

शील समादानं कुशलया अभिवृद्धि

शील धयागु सम्पूर्ण कुशल मूल व पुण्य साधनायात तिबः बीगु, ग्वाहालि बीगु, अभिवृद्धि याइगु जग समान आधार खः । शीलं परिशुद्ध जूगु क्यात्तुगु, नायुगु, मृदु व कोमल चित्तय् जक समाधिं बाँलाक हा काये फइगु खः । अले समाधिस समाहित चित्तंजक प्रज्ञायात भिनकं तैं नं तैं विकास याना यंकाः आर्य मार्ग ज्ञान व आर्य फल ज्ञानयात तकं साक्षात्कार याना काये फइगु कथं प्रज्ञायात प्रवल व परिपक्व याये फइगु खः । अकें छुं नं कुशल कर्म, धर्म कर्म यायेत त्याग चित्तं जाःगु श्रद्धा आवश्यक जूयें शील समादान यायेमाःगु नं आधारभूत आवश्यकता खः ।

ध्व संसारे दकले सकले उत्तम रत्न जुयाच्चपिं बुद्ध, धर्म व संघयाके आजीवन शरण वनेगु संकल्प व वाचा यानाः त्रिशरण गमन वने धुंकाः बुद्धपूजा याईम्ह व्यक्तिं पञ्चशील, अष्टशीलादि

प्रार्थना यानाः शील ग्रहण याई । पञ्चशीलया धर्म उम्ह व्यक्तियात
 अहिंसा, सत्यवादिता, सदाचार व अप्रमादी धर्म युक्त जुयाच्चंगु
 कुशल सुख शान्तिमय जीवन हनेत ग्वाहालि बियाः कुशल मूलया
 अभिवृद्धि याना बी । अष्टशील पालन याईम्ह व्यक्तिं ब्रम्हचर्य धर्म
 नापं शुद्ध शान्त अविकलित जीवन हनेगु ज्या नं याइगु जुयाः आदि,
 मध्य व अन्त्ये तक नं कल्याण ज्वीगु ब्रम्हचर्यधर्मया फलं जीवन
 कृतकृत्य ज्वीगु खँय सन्देह याये थाय् दइ मखु ।

आमिस पूजां त्याग चित्तयात अभिवृद्धि

थःगु निजी हित, सुख, स्वार्थ, भोग विलास अर्थात् तृष्णाया
 परिपूर्तिया निम्ति संग्रह यायेगु, परिग्रह यायेगु, उपभोग यायेगुली
 न्हघाबलें मन वनीगु मनूया नैसर्गिक स्वभाव खः, प्रकृति खः । अकें
 बुद्ध धर्म कथं मूगु अकुशल मूल घकाः म्हसीका तःगु क्लेशत
 मध्ये लोभ अकुशल मूल सामान्यतः न्हघाम्हं मनूयाके प्राकृतिक
 रूपं हे दया च्वनी । लोभया कारणं हे मेगु तःधंगु अकुशल मूल
 जुयाच्चंगु क्लेशरूपी दोष अर्थात् द्वेष नं उत्पन्न ज्वीगु खः । लोभ
 वा दोष न्हघागुं अकुशल चित्तया नापं मोहरूपी अकुशल चित्त नं
 उत्पत्ति ज्वीगु खः । अकें मनूयात मोह अकुशल मूलं नं त्वपुया
 तइगु कारणं लोभ व द्वेष अकुशल मूल बृद्धि ज्वीत गाक्कं हे तिबः
 प्राप्त जुया च्वनी । छायाघाःसा मोहया कारणं लोभ उत्पत्ति ज्वी ।
 अले लोभया कारणं दोष नं उत्पत्ति ज्वी ।

लोभ, द्वेष व मोह घयागु बहुत भयानक विपाक हइपिं
 अकुशल मूलत खः । अट्टसालिनी घयातःगु नं दु -

(क) "ये भुय्येन हि सत्तो तण्हाय पेत्तिविसयं उपपज्जन्ति ।"
 अर्थात्- प्रायः प्राणीपिं तृष्णा लोभं यानाः प्रेतयोनी ध्यंक्कःवनी।

(ख) "दोसेन हि चण्डजातिताय दोष सदिसं निरयं उपपज्जन्ति ।"
अर्थात् - द्वेष, चाहे न्हचाम्हसिके दयेमा, थुकें नरके हे ध्यंका
बी ।

(ग) "मोहेन हि निच्चं संमूल्हं तिरच्छान योनियं उपपज्जन्ति ।"
अर्थात् - मोह नं अवश्यमेव स्वाभाविक कथं तिर्यक योनी
ध्यंकः वनी ।

मनुष्यपिके प्राकृतिक रूपं दइगु लोभ अकुशल मूलयात
धार्मिक विवेकं व आध्यात्मिक ज्ञानं चायेकाः निर्मूल यायेत त्याग
चित्त उत्पत्ति याये माः । मैत्री, करुणा, त्याग, दान व परमार्थ धर्म
- लोकोत्तर ज्ञान मार्गं जक अर्थात् आर्य अष्टांगिक मार्गं जक मोह
नापं पिदनाच्चंगु लोभमूल चित्त व दोषमूल चित्त व मोहमूल
चित्तयात निर्मूल याये फइगु खः ।

भगवान् बुद्धं नवश्रद्धाउत्पन्न उपासक उपासिकापिन्त
धर्मया उपदेशयागु क्रमय् न्हापां आनुपूर्वी कथायागु धर्मोपदेश याना
बिज्यासे दान अर्थात् त्यागया बाख्ख्यातनिं न्हापां कना बिज्याइगु
खः । मनूतसें लोभ, तृष्णा व आसक्तिया कारणं परप्राणीया हिंसा
यानाः मांस सेवन याई । परवस्तुयागु लोभ यानाः अदत्त दान काई
अर्थात् खुया तक नं काई । परपुरुष वा परस्त्रीया प्रतिया आसक्तिं
यानाः व्यभिचार कर्म सम्पादन याई । तृष्णाया कारणं हे मनुखं
मादक वस्तुयागु सेवन यानाः बेहोस विस्मृति ज्वीका च्वनी । ध्व
सकतां ज्या यायेत असत्य भाषणयागु सहारा कया च्वनी । थुकथं
पञ्च दुःशील कार्यं सकतां अनुशरण याना च्वनीगु खः । अके
पञ्च दुःशील कर्म पुद्गलपिन्त बचे यानाः शील सदाचारयुक्त
सुखशान्तिमय सरल निर्दोष जीवन हनेत, धार्मिक जीवन हनेत प्रेरित
यायेत लोभ मूलया चित्तयात दमन यानाः त्याग चित्त - दान
चित्तयात विकास यायेगु, प्रवल यायेगु, सुदृढ यायेगु आवश्यक जू ।
दानं प्यत्ता प्रकारयागु दु - अर्थदान, श्रमदान, विचार प्रेरणा-

सहानुभूति-अनुमोदन) दान व धर्मदान । संग्रहया धासय् विराग, लोभया धासय् त्याग यायेगु प्रवृत्ति हे वास्तविक रूपय् दान खः । त्याग चित्त बःमलानिगु समयस न्हचाम्हसिगु कारणे नं दानं यायेगु, त्याग यायेगु श्रद्धा पिथनेगु ज्या व्यावहारिक रूपं अःपु मजू । अकै त्रिरत्नप्रति ब्वलंगु श्रद्धायात अफ तिबः बियाः त्याग चित्तयात सबल, सुदृढ व प्रबल यायेत हे शायद भगवान् बुद्धं नं आनुपूर्वी कथाया प्रारम्भे हे दान कथायात कना बिज्यागु ज्वीमाः । अनन्तोपकारक बुद्ध, अति आकर्षक भव्य व्यक्तित्व दुम्ह बुद्ध, खूगु भाग्यश्री नं सम्पन्नम्ह मनमोहक भगवान् बुद्धप्रति श्रद्धा पिथनाः त्याग चित्त घय्स्वीत न्हचाम्हसिनं अःपुया च्वनी । व हे परम्परा कथं थःगु लागि थःत जक हे संग्रह यायेगु, उपभोग यायेगु लोभ प्रवृत्तियात दमन यानाः यथाशक्य बुद्धया लागि, त्रिरत्नया लागि खाद्य सामग्री, अनेक व्यञ्जनयुक्त सामग्री अर्पण यानाः त्याग धर्मयागु निं स्वनेत, ब्वलंकेत व अभिबृद्धि यायेत न्हापांगु काथिक, वाचिक, मनोगत अभ्यासया रूपं अनेक जल, खाद्य, स्कन्धमूल, व्यञ्जन, पुष्प, धूप, प्रदीप आदि बस्तुत बुद्धयात छानाः बुद्धपूजा यायेगु प्रचलन न्हचाना वयाच्वंगु खः । दान चित्त, त्याग चित्तयात पिथनेगु, ब्वलंकेगु व प्रज्वलित यायेगु कृत्य आमिस पूजां याइगु खः धकाः भीसं सीके बहः जू, ध्वीके बहः जू, चायेके बहः जू । स्थविरवादी बौद्ध परम्पराय् आमिस पूजा यानाः त्रिरत्न वन्दना यायेगु परम्पराया सार्थकता नं थ्व हे तथ्ये जक सीमित परिमित जुयाच्वंगु खने दु । थुगु आमिस पूजाया क्रमय् नं अनित्यताया लक्षणयात वाः चायेकेगु क्रम न्हचानाच्वंगु दई ।

प्रतिपत्ति पूजा हे धार्थ्येगु बुद्धपूजा

त्रिरत्नप्रति दुग्थेक श्रद्धा पिथनाः त्रिरत्न शरण गमन व शील समादानं नायिसे, क्यात्तुसे, कोमल जुयाच्वंगु चित्तय् त्रिरत्नया गुण आनिशंसया स्मृतिं सम्यक् संकल्प नं धिसिभिसि धायेक बाय् कया च्वने धुंकी । बुद्धयागु ध्यानय् समाधिस्थ जुयाच्वंगु, अकुशलया

धासे कुशल मूलं स्थान क्यच्च्यानाच्चंगु त्यागयुक्त निर्मल श्रद्धा चित्तं बुद्धया उपदेशयात थःगु जीवने व्यवहारे छ्छलेगु अधिष्ठान यानाः बुद्धपूजाया क्रमय् हे उपासकोपासिकापिसं धर्मानुकूलगु धर्माचरणं बुद्ध, धर्म व संघपिन्त प्रतिपत्ति पूजा याइगु खः । बुद्धपूजाया ध्व प्रचलित विधिं बुद्धधर्मय् प्रतिपत्ति पूजा हे धात्थेंगु भिंगु, उत्तमगु व सार्थकगु पूजा खः धकाः दसु पिब्बयाच्चंगु दु । आमिस पूजा व मानस पूजां नं अवश्यमेव चित्तयात समाहित यानाः अकुशलं तापाकेत तिबः बीगु खः । किन्तु धात्थेंगु पूजा प्रतिपत्ति पूजां हे जक प्राणीपिन्त दुःखं मुक्त जुयाच्चंगु निर्वाण धर्मया लंपुस यंका बीगु खः, निर्वाणस थ्यंका बीगु खः व निर्वाण धर्मय् दुत्तिना बीगु खः । अकें प्रतिपत्ति पूजा यायेत हे बुद्धपूजा यायेगु खः, यायेमाःगु खः, सीकं वा मसीकं, चाय्कं वा मचाय्कं बुद्ध धर्मावलम्बी श्रद्धालुजनं प्रतिपत्ति पूजा यायेत हे बुद्धपूजा यायेगु परम्परा न्ह्याका वयाच्चंगु खः धकाः लुमंके ब्रह्म जू । बुद्धपूजाया क्रमय् बुद्धया मूर्तिं चित्त समाधिस्थ यायेत तिबः बीथें सत्यया आनुभावं जयमंगलया कामना यायेगु व निर्वाण तकयागु आशिका यायेगु ज्या ज्वीगु खः ।

आः नेपाले प्रचलित अर्थ सहित बुद्धपूजाया विधियात न्ह्यथने ।

Dhamma.Digital

शील प्रार्थना विधि

(न्हापां) पापदेशना व क्षमा प्रार्थना

उपासक/उपासिका : “ओकास द्वार तयेन कत्तं सब्बं अपराधं खमथ मे भन्ते !” (स्वको प्रार्थना यायेगु)

अर्थ

भन्ते ! जिं काय, वाक्क्य व चित्त स्वंगू हे द्वारं याना तयागु व्याक्कं अपराधयात क्षमा याना बिज्याहं ।

भिक्षु : (भन्ते दुसा वसपोलं धया बिज्याई) "खमामि खमामि
खमामि ।"

अर्थ

क्षमा जुल ! क्षमा जुल ! क्षमा जुल !

(भन्ते नं आशीर्वाद विया बिज्याई ।) ।

"आयु आरोग्य सम्पत्ति, सग सम्पत्तिमेव च ।

अथ निब्बान सम्पत्ति, इभिना ते समिज्भत्तु ॥"

अर्थ

आयु आरोग्य सम्पत्ति, स्वर्गया सम्पत्ति व निर्वाण सम्पत्ति
नं छन्त प्राप्त ज्वीमा ।

पञ्चशील प्रार्थना

उपासक/उपासिका :

"अहं भन्ते, तिसरणेन सह पञ्चशीलं धम्मं याचामि
अनुगगहं कत्वा सीलं देथ मे भन्ते ।

[दृष्टव्य : अष्टशील प्रार्थना याईम्ह उपासक/उपासिकां धायेगु :

"अहं भन्ते, तिसरणेन सह अट्ठङ्ग सम्पन्नागतं उपोसथं
सीलं धम्मं याचामि अनुगगहं कत्वा सीलं देथ मे भन्ते ।

दुतियम्पि ततियम्पि/

दुतियम्पि अहं भन्ते, तिसरणेन सह पञ्चशीलं धम्मं
याचामि अनुगगहं कत्वा सीलं देथ मे भन्ते ।

ततियम्पि अहं भन्ते, तिसरणेन सह पञ्चशीलं धम्मं
याचामि अनुगगहं कत्वा सीलं देथ मे भन्ते ।"

अर्थ

भन्ते ! जिं त्रिशरण सहित पञ्चशील धर्म फवनाच्चवना ।
अनुकम्पा तथा: जित: शील प्रदान याना बिज्याहुं ।

निकोगुवार नं भन्ते ! जिं त्रिशरण सहित पञ्चशील धर्म
पवनाच्चवना । अनुकम्पा तयाः जितः शील प्रदान याना बिज्याहुं ।

स्वकोगुवार नं भन्ते ! जिं त्रिशरण सहित पञ्चशील धर्म
पवनाच्चवना । अनुकम्पा तयाः जितः शील प्रदान याना बिज्याहुं ।

भिक्षु : “यमहं वदामि तं वदेथ ।”

अर्थ – जिं घयार्ये छँ नं धा ।

उपासक/उपासिका : “आम भन्ते ।”

अर्थ – हवस् भन्ते !

भिक्षु : “नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।”

अर्थ – वसपोल भगवान् अर्हन्त सम्यक् सम्बुद्धयात
नमस्कार । (उपासक/उपासिकां स्वको तक्क दोहरे यायेगु)

त्रिशरण गमन

“बुद्धं सरणं गच्छामि । धम्मं सरणं गच्छामि । संघं
सरणं गच्छामि ।

दुतियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि । धम्मं सरणं गच्छामि ।
संघं सरणं गच्छामि ।”

ततियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि । धम्मं सरणं गच्छामि ।
संघं सरणं गच्छामि ।”

अर्थ – बुद्धया शरणे वने । धर्मया शरणे वने । संघया
शरणे वने ।

निकोगुवार नं बुद्धया शरणे वने । धर्मया शरणे वने ।
संघया शरणे वने ।

स्वकोगुवार नं बुद्धया शरणे वने । धर्मया शरणे वने ।
संघया शरणे वने ।

भिक्षु : “सरणगमनं परिपुण्णं ।”

16

अर्थ - त्रिशरण गमन पूर्ण जुल ।

उपासक/उपासिका : “आम भन्ते ।”

अर्थ - हवस् भन्ते !

१. “पाणातिपाता वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ - प्राणी हिंसा मयायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

२. “अदिन्नादाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ - मबीकं मकायेगु अर्थात् खुया मकायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

३. “कामेसु मिच्छाचारा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ - काम मिथ्याचार (अर्थात् परस्त्री/परंपुरुष व्यभिचार) मयायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

४. “मुसावादा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ - मखुगु खँ मल्हायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

५. “सुरामेरय मज्ज पमादट्ठाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि”

अर्थ - अयला, ध्वँ आदि काय्यःगु व्याक्कं मादक पदार्थया सेवन मयायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

भिक्षु : “तिसरणेण सह पञ्चशीलं धम्मं साधुकं सुरक्षितं कत्वा अप्पमादेन सम्पादेथ ।”

अर्थ - त्रिशरण सहित पञ्चशील धर्मयात बाँलाक सुरक्षित याना: अप्रमादपूर्वक पालन या ।

उपासक/उपासिका : “साधु ! साधु !! साधु !!!”

(पञ्चशील कायेगु विधि क्वचाली)

अष्टशील प्रार्थना याईठह उपासक/उपासिकां
प्रार्थना याइगु ठेगु शिक्षापद

३. “अब्रम्हचरिया वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।” (पञ्चशीलया शिक्षापद नं. ३ या थासय् अष्टशील काईम्हं प्रार्थना याइगु शिक्षापद)

अर्थ – अब्रम्हचर्य त्वतेगु (ब्रम्हचर्य मस्यंकेगु शील पालन यायेगु) शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

६. “विकालभोजना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ – विकाले (बान्हिं लिपा) भोजन मयायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

७. “नच्च – गीत – वादित – विसूकदस्सना – माला – गन्ध – विलेपन–धारण–मण्डन–विभूसनट्ठाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ – प्याखँ हुलेगु, म्ये हालेगु, बाजं थायेगु, बाजं पुयेगु, अकुशल विविध दृष्य स्वयेगु व माला–गन्ध–विलेपन–विभूषण पदार्थ आदि प्रयोग मयायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

८. “उच्चासयन महासयना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।”

अर्थ – तेजागु, तःधंगु व विलासी शयनासन प्रयोग मयायेगु शिक्षापदयात बाँलाक पालन याये ।

भिक्षु : “तिसरणेन सह अट्ठङ्गसम्पन्नागतं उपोसथ सीलं धम्मं साधुकं सुरक्खितं कत्वा अप्पमादेन सम्पादेथ ।”

अर्थ – त्रिशरण सहित च्यागू अङ्गं सम्पन्न अष्टशील धर्मयात बाँलाक सुरक्षित यानाः अप्रमादपूर्वक पालन या ।

उपासक/उपासिका : “साधु ! साधु !! साधु !!!”

(अष्टशील कायेगु विधि व्वचाल ।)

श्रामणेर प्रवज्या विधि

सँ खाना च्वनीबले लुमंका च्वनेगु तच पञ्चक भावना थये खः ।

केसा, लोमा, नखा, दन्ता, तचो ।

तचो, दन्ता, नखा, लोमा, केसा ।

केसा, लोमा, नखा, दन्ता, तचो ।

अर्थ - सँ, चिमिसँ, लुसि, वा, छर्चंगू ।

गुरुयात चीवर लःल्हाना बीत धायेगु ।

सब्ब दुक्ख निस्सरण निब्बानस्स सच्छिक्करणत्थाय इमं कासावं गहेत्वा पब्बाजेय मं भन्ते ! अनुकम्पं उपादाय ।

दुतियम्मि सब्ब दुक्ख निस्सरण निब्बानस्स सच्छिक्करणत्थाय इमं कासावं गहेत्वा पब्बाजेय मं भन्ते ! अनुकम्पं उपादाय ।

ततियम्मि सब्ब दुक्ख निस्सरण निब्बानस्स सच्छिक्करणत्थाय इमं कासावं गहेत्वा पब्बाजेय मं भन्ते ! अनुकम्पं उपादाय ।

गुरुपाखँ चीवर लःल्हाना कायेत धायेगु ।

सब्ब दुक्ख निस्सरण निब्बानस्स सच्छिक्करणत्थाय एतं कासावं दत्वा पब्बाजेय मं भन्ते ! अनुकम्पं उपादाय ।

दुतियम्मि सब्ब दुक्ख निस्सरण निब्बानस्स सच्छिक्करणत्थाय एतं कासावं दत्वा पब्बाजेय मं भन्ते ! अनुकम्पं उपादाय ।

ततियम्मि सब्ब दुक्ख निस्सरण निब्बानस्स सच्छिक्करणत्थाय एतं कासावं दत्वा पब्बाजेय मं भन्ते ! अनुकम्पं उपादाय ।

चीवरं पुने धुंका गुरुयाके प्रब्रज्या पवनेगु ।

संसारवट्ट दुक्खतो मोचनत्थाय पब्बज्जं याचामि ।

दुतियम्मि संसारवट्ट दुक्खतो मोचनत्थाय पब्बज्जं याचामि ।

ततियम्मि संसारवट्ट दुक्खतो मोचनत्थाय पब्बज्जं याचामि ।

(ओकास अहं भन्ते पब्बज्जं याचामि ।
दुतियम्पि ओकास अहं भन्ते पब्बज्जं याचामि ।
ततियम्पि ओकास अहं भन्ते पब्बज्जं याचामि ।)

तिसरण सह सामणेरे पब्बज्ज सील याचना

अहं भन्ते ! तिसरणेण सह दस सामणेरे/अनागारिका/इसि
पब्बज्जा सीलं धम्मं याचामि अनुग्गहं कत्वा सीलं देय मे भन्ते ।

दुतियम्पि अहं भन्ते ! तिसरणेण सह दस सामणेरे/अनागारिका/
इसि पब्बज्जा सीलं धम्मं याचामि अनुग्गहं कत्वा सीलं देय मे भन्ते

ततियम्पि अहं भन्ते ! तिसरणेण सह दस सामणेरे/अनागारिका/
इसि पब्बज्जा सीलं धम्मं याचामि अनुग्गहं कत्वा सीलं देय मे भन्ते
गुरु : यमहं वदामि तं वदेय ।

शिष्यपिसं : आम भन्ते ।

“नमो तस्स भयवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।” (स्वको)

सरण गमन

निग्गहितन्त सरणगमन

बुद्धं सरणं गच्छामि ।

धम्मं सरणं गच्छामि ।

संघं सरणं गच्छामि ।

दुतियम्पि.....ततियम्पि..... ।

गुरु : सरणगमनं परिपुण्णं ।

शिष्यपिसं : आम भन्ते ।

मकारान्त सरणगमन

बुद्धम् सरणम् गच्छामि ।

धम्मम् सरणम् गच्छामि ।

संघम् सरणम् गच्छामि ।

दुतियम्पि.....ततियम्पि..... ।

१. पाणातिपाता बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।

२. अदिन्नादाना बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।

३. अब्रम्हचरिया बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।

४. भुसाबादा बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
 ५. सुरामेरय भज्ज पमादट्ठाना बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
 ६. विकालभोजनं बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
 ७. नच्च-गीत-वादित-विसूकदस्सना बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
 ८. माला-गन्ध-विलेपन-धारण-मण्डन-विभूसनट्ठाना बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
 ९. उच्चासयन महासयना बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
 १०. जतरूप रजत पटिग्गहणा बेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
- १० नं. या अर्थ - जिं तुं, वह, दां आदि ग्रहण मयायेगु शिखायात बाँलाक पालन याये ।

इमानि पब्बज्जा दस सिक्खापदानि समादियामि । (स्वको)

गुरु : तिसरणेण सह दस सामणेरे पब्बज्जा सीलं धम्मं साधुकं सुरक्खितं कत्वा अप्पमादेन सम्पादेय ।

शिष्यपिसं : साधु ! साधु !! साधु !!!

शिष्यपिसं : उपज्झायो मे भन्ते ! होहि (स्वको)

शिष्यपिसं : निस्सयो मं भन्ते ! होहि (स्वको)

गुरु : पासादिकेण सम्पादेय । (स्वको)

शिष्यपिसं : साधु ! साधु !! साधु !!!

चीवर पच्चवेक्खणा

पटिसंखा योनिसो चीवरं पटिसेवामि-यावदेव सीतस्स पटिघाताय, उण्हस्स पटिघाताय, इंस मकस वाता तप सिरिं सपसम्फस्सानं, पटिघाताय, यावदेव हिरिकोपीन पटिच्छादनत्थं ।

पिण्डपात पच्चवेक्खणा

पटिसंखा योनिसो पिण्डपातं पटिसेवामि, नेवदवाय, न मदाय, न मण्डनाय, न विभूसनाय, यावदेव इमस्स कायस्स ठितिया, यापनाय विहिंसुपरतिया ब्रम्हचरियानुग्गहाय इति पुराणं च वेदनं पटिहंखामि नवं

च वेदनं न उप्पादेस्सामि, यात्रा च मे भविस्सति अनवज्जता च फासु
विहारो चाति ।

सेनासन पच्चवेक्खणा

पटिसंखा योनिसो सेनासनं पटिसेवामि, यावदेव सीतस्स पटिघाताय,
उण्हस पटिघाताय, डंस मकस वातातप सिरिं सपेसम्फस्सानं पटिघाताय,
यावदेव उत्तुपरिस्सय विनोदनं पटिसल्लानारामत्थं ।

गिलान पच्चय पच्चवेक्खणा

पटिसंखा योनिसो गिलान पच्चय भेसज्ज परिकखारं पटिसेवामि, यावदेव
उप्पन्नानं वेय्या बाधिकानं वेदनानं पटिघाताय, अब्यापज्जपरमतायाति ।

आशीर्वाद

भवतु सब्बमङ्गलं रक्खन्तु सब्बदेवता सब्बबुद्धानु/धम्मानु/संघानु भावेन
सदासोत्थि भवन्तुते ।

तिरतन वन्दना

(त्रिरत्न वन्दना)

Dhamma Digital

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स” ।

अर्थ

वसपोल भगवान् अरहन्त सम्यक् सम्बुद्धयात नमस्कार ।

“इतिपि सो भगवा अरहं, सम्मासम्बुद्धो, विज्जाचरण
सम्पन्नो, सुगतो, लोकविद्, अनुत्तरो पुरिसदम्म सारयी, सत्या-देव-
मनुस्सानं, बुद्धो, भगवाति ।”

अर्थ

२८

वसपोल भगवान् अरहन्त खः, धःधःम्हं सम्यक् सम्बोधि
 ज्ञान प्राप्त याना बिज्याःम्ह सम्यक् सम्बुद्ध खः, विद्या स्वंगू अभिज्ञा
 च्यागू व आचरण भिन्न्यागुलिं सम्पन्नम्ह खः, निर्वाणस बाँलाक
 ध्यंकः बिज्याःम्ह सुगत खः, सत्व, ओकास व संस्कार लोक सकतां
 सीका बिज्याःम्ह लोक विज्ञ खः, देव, मनुष्य व वेनेय्य सत्व
 प्राणीपिन्त सभ्य ज्वीक दमन याना बिज्याईम्ह अनुत्तर पुरुषदम्य
 सारथी खः, देव, ब्रम्हा मनुष्यपिनि गुरु शास्ता खः, चतुरार्य सत्य
 यात बाँलाक सीका ध्वीका बिज्याम्ह बुद्ध खः, अले खुगू भाग्य गुणं
 सम्पूर्ण जुया बिज्याम्ह भगवान् खः ।

“नमो तस्स सम्मासम्बुद्धस्स”

अर्थ

नवाङ्ग गुणं सम्पन्नम्ह वसपोल सम्यक् सम्बुद्धयात नमस्कार ।

“ये च बुद्धा अतीता च, ये च बुद्धा अनागता ।

पचुप्पन्ना च ये बुद्धा, अहं वन्दामि सब्बदा ॥”

अर्थ

न्हापा जुया बिज्यापिं बुद्धपिन्त, लिपा जुया बिज्याइपिं
 बुद्धपिन्त, आः दुपिं बुद्धपिन्त नं जिं सदानं वन्दना याये ।

“नत्थि मे सरणं अञ्जं, बुद्धो मे सरणं वरं ।

एतेन सच्च वज्जेन, होतु मे जयमङ्गलं ॥”

अर्थ

मेपिं सुं शरणं मदु जितः, बुद्धयागु शरणं हे जक उत्तम
 जितः । धुगु सत्य वचनं या आनुभावं जयं मङ्गलं ज्वीमा जितः ॥

“उत्तमङ्गेन वन्देहं, पादपंसु वरुत्तमं ।

बुद्धे यो खलितो दोसो, बुद्धो खमतु तं ममं ।

बुद्धं जीवितं परियन्तं शरणं गच्छामि ॥”

अर्थ

वसपोलयागु पालितः या धू यात नं उत्तम भाषाः जिं शिरं वन्दना याये । बुद्धयागु प्रति जिं छुं अपराध याना तयागु दुसा बुद्धं जितःउकीयात क्षमा याना बिज्याहुं । जि जीवन पर्यन्तं बुद्धया शरण वने ॥

धर्म पठढा

“स्वाक्खातो भगवता धम्मो, सन्दिट्ठको, अकालिको, एहिपस्सिको, ओपनयिको, पच्चतं वेदितब्बो विञ्जूही’ति ।”

अर्थ

भगवान् बुद्धं आदि, मध्ये व अन्तय् तकनं कल्याण जीगु कथं देशना याना बिज्यागु दश धर्म अर्थ व व्यञ्जन नापं प्रष्ट ज्वीक बाँलाक व्याख्यान याना बिज्यागु जुयाः सुमाख्यात खः, बुद्धयागु गुंगू लोकोत्तर धर्म जुसां थनया थनसं फल बीगुलिं सांद्रिष्टिक खः, समय मबीवं फल बीगु जुयाः अकालिक खः, थन वयाःस्व वा धकाः सःताः क्यने योग्यगु जुयाः एहिपश्यिक खः । निर्वाणस बाँलाक थ्यंका बीगु जुयाः ओपनयिक खः । प्रज्ञावान पिसं थःथःपिसं अनुभव यानाः सीका काये योग्यगु धर्म जुयाः पच्चतं वेदितब्बो विञ्जूहि खः ।

नमो तस्स निट्थानिकस्स धम्मस्स ।

अर्थ

उजागु निर्वाण स थ्यंकाबीगु गुंगू लोकोत्तर धर्म यात नमस्कार ।

“ये च धम्मा अतीता च, ये च धम्मा अनागता,
पच्चुपन्ना च ये धम्मा, अहं वन्दामि सब्बदा ।”

अर्थ

न्हापा दुगु जिन धर्मयात नं, लिपा दइगु धर्मयात नं, आः दुगु धर्मयात नं, जिं सदां नं वन्दना याये ।

“नत्थि मे शरणं अञ्जं, धम्मो मे शरणं वरं,
एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे जयमङ्गलं ।”
अर्थ

मेपिं सुं शरण मदु जितः, धर्मयागु शरण हे जक उत्तम
जितः । थुगु सत्य वचनया आनुभावं, जयमङ्गल ज्वीमा जितः ॥

“उत्तमङ्गेन वन्देहं, धम्मञ्च दुविधं वरं,
धम्मो यो खलितो दोसो, धम्मो खमतु तं ममं ।
धम्मं जीवितपरियन्तं शरणं गच्छामि ॥”

अर्थ

लौकिक व लोकोत्तर निगुलिं धर्मयात नं जिं शिरं वन्दना
याये । धर्मया प्रति जिगु छुं अपराध दुसा, धर्म उकियात क्षमा याना
बिज्याहं । जीवन परियन्तं जि धर्मया शरणे वने ॥

संघ वढढा

“सुपटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, उजुपटिपन्नो भगवतो
सावक संघो, ज्ञायपटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, सामीचिपटिपन्नो
भगवतो सावकसंघो, यदिदं चत्तारि पुरिस युगानि अट्ठ
पुरिसपुग्गला, एस भगवतो सावक संघो, आहुनेय्यो, पाहुनेय्यो,
दक्खिनेय्यो, अञ्जलिकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जक्खेतं लोकस्सा'ति ।”

अर्थ

भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिं जूसां बुद्धं उपदेश याना
बिज्याथे हे बाँलाक आचरण याना बिज्याइपिं जुयाः सुप्रतिपन्नपिं
खः, भगवान् बुद्ध या श्रावक संघपिं जूसां आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग स
तप्यंक आचरण याना बिज्याना च्वपिं जुयाः ऋजुप्रतिपन्नपिं खः,
भगवान् बुद्धया श्रावक संघपिं जूसां निर्वाणया हेतु योग्यगु रुपं
आचरण याना बिज्याइपिं जुयाः न्यायप्रतिपन्नपिं खः, भगवान् बुद्धया
श्रावक संघपिं जूसां आदर सत्कार तये योग्य-कथं आचरण याना

बिज्यानाच्चापिं जुयाः सामीचिप्रतिपन्नपिं खः । मार्ग प्यम्ह व फल
 प्यम्हया ल्याखं गुपिं प्यज्वः उत्तम पुरुषपिं छम्ह छम्हया ल्याखं
 च्याम्ह पुद्गलपिं जुयाच्चन । भगवान् बुद्धया वसपोल श्रावकसंघपिं
 जूसां सश्रद्धा निमन्त्रणा याये बहःपिं खः, अतिथि सत्कार यानाः पूजा
 याये बहःपिं खः, निर्वाणतकया कामना यानाः दान बी-बहःपिं खः ।
 ल्हा भिपतिं ज्वज्वलपाः बिनित्ति यायेबहःपिं खः, अले ब्रम्हा देव
 मनुष्य स्वंगू लोकया नं उपमा मदुगु पुण्य रुपी पुसा पीत अतिकं
 भिंगु बुं समान जुया च्चापिं खः ।

“नमो तस्स अट्ठारिय पुग्गल महासंघस्स ।”

अर्थ

उजापिं अष्ट आर्य पुद्गल महासंघपिन्त नमस्कार ।

“ये च संघा अतीता च, ये च संघा अनागतां,
 पचुप्पना च ये संघा, अहं वन्दामि सब्बदा ।”

अर्थ

अतीत कालया श्रावक संघपिन्त नं, भविष्ये जुया बिज्याइपिं
 संघपिन्त नं, वर्तमान कालया श्रावक संघपिन्त नं, जिं न्ह्याबले नं
 वन्दना याये ।

“नत्थि मे शरणं अञ्जं, संघो मे शरणं वरं,
 एतेन सच्चवज्जेन, होतु मे जय मङ्गलं ।”

अर्थ

मेपिं सुं शरण मदु जितः, संघयागु शरण हे जक उत्तम
 जितः । थुगु सत्य वचनया आनुभावं, ज्वीमा जयमङ्गल जितः ॥

उत्तमङ्गेन वन्देहं, संघञ्च तिविधुत्तमं,
 संघे यो खलितो दोसो, संघो खमतु तं ममं,
 संघं जीवित परियन्तं शरणं गच्छामि ॥

अर्थ

स्वता प्रकरणा उत्तम श्रावक संघपिन्त नं जिं शिरं वन्दना
याये । श्रावकसंघपिनिगु प्रति जिगु छुं अपराध दुसा संघपिसं
उक्रियात क्षमा याना बिज्याहं । जि जीवन पर्यन्तं संघया शरणे
वने।

विविध आभिस पूजा विधि

जल पूजा

“अधिवासेतु नो भन्ते, पानीयं उपनामितं ।
अनुकम्पं उपादाय, पटिगणहातु, मुत्तमं ॥१॥”

अर्थ

हे भगवान् ! छलपोलयात परिशुद्ध जल अर्पण यानाच्चवना ।
स्वीकार याना बिज्याहं । जिमिगु उपरे अनुकम्पा तयाः ग्रहण याना
बिज्याहं ॥१॥

पुष्प पूजा

“वण्णगन्ध गुणोपेतं, एतं कुसुम सन्ततिं ।
पूजयामि मुनिन्दस्स, तिरिपाद् सरोख्हे ॥२॥

अर्थ

बसंतगु वर्णं व सुगन्धयुक्त ध्व स्वाँ नं शाक्य मुनिन्द्र
तथागत या श्रीचरणे पूजा याना च्वना ॥२॥

“पूजेमि बुद्धं कुसुमेन नेन, पुञ्जेन मेतेन च होतु मोक्खं ।
पुष्पं मिलायाति यथा इदम्मे, कायो तथा याति विनासभावं ॥२॥”

अर्थ

ध्व स्वाँ नं बुद्धयात पूजा याना च्वना । धुकियागु पुष्पं
जितः मोक्ष लायेमा । ध्व स्वाँ सुखूचिना वनीथेँ तुं जिगु ध्व शरीर
नं विनाश जुया वनीतिनि ॥२॥

धूप पूजा

गन्धसम्भार युत्तेन, धूपेनाहं सुगन्धिना ।
पूजये पूजनेध्यानं, पूजाभाजन मुत्तमं ॥३॥”
अर्थ

पूजा यायेत उत्तम पात्र जुया बिज्याम्ह पूजनीय श्रेष्ठोत्तम
भगवान् बुद्धयात, ध्व सुगन्धयुक्त धूपं पूजा याना च्वना ॥३॥

प्रदीप पूजा (तप्त पूजा)

“घनसारप्पदित्तेन, दीपेन तमधंसिना ।
तिलोक दीपं सम्बुद्धं, पूजयामि तमोनुदं ॥४॥”
अर्थ

त्रिलोकया प्रकाश जुया बिज्याम्ह सम्यक् सम्बुद्धयात अन्धकार
(छुयँ) नाश याइगु चन्दनादि प्रदीपं पूजा याना च्वना ॥४॥

भोजन पूजा*

“अधिवासेतु नो भन्ते, भोजनं उपनामितं ।
अनुकम्पं उपादाय, पटिगणहातु मुत्तमं ॥५॥”
अर्थ

हे भगवान् ! छलपोलयात प्रणित भोजन अर्पण याना
च्वना, स्वीकार याना बिज्याहं । जिमिगु उपरे अनुकम्पा तसे ग्रहण
याना बिज्याहं ॥५॥

व्यञ्जन पूजा*

“अधिवासेतु नो भन्ते, व्यञ्जनं उपनामितं ।
अनुकम्पं उपादाय, पटिगणहातु मुत्तमं ॥६॥”
अर्थ

* दिवा पूजास भोजन छायेबले अर्पण यायेगु वाक्य खः । न्हिनंय् १२ ता ई न्हयवःजक ब्वनेगु ।

* सुपत्तिया पूजास धुगु पूजा सामग्री नं तयाः पूजा यात धाःसा अर्पण यायेत ब्वनेगु खः ।

हे भगवान् ! छलपोलयात नाना व्यञ्जन अर्पण याना च्वना । स्वीकार याना बिज्याहुं । जिमिगु उपरे दया तयाः ग्रहण याना बिज्याहुं ॥६॥

खाद्य पूजा*

“अधिवासेतु नो भन्ते, खज्जकं उपनामितं ।
अनुकम्पं उपादाय, पटिगणहातु मुत्तमं ॥७॥”
अर्थ

हे भगवान् ! छलपोलयात नाना प्रकार यागु खाद्यबस्तु अर्पण याना च्वना । स्वीकार याना बिज्याहुं । जिमिगु उपरे कृपा तसे ग्रहण याना बिज्याहुं ॥७॥

स्कन्धमूल पूजा (फलपूल पूजा)*

“अधिवासेतु नो भन्ते, फलानि उपनामितं ।
अनुकम्पं उपादाय, पटिगणहातु मुत्तमं ॥८॥”
अर्थ

हे भगवान् ! छलपोलयात अने अनेगु फलपूल अर्पण याना च्वना । स्वीकार याना बिज्याहुं । जिमिगु उपरे अनुकम्पा (निगाह) तयाः ग्रहण याना बिज्याहुं ॥८॥

चैत्य वन्दना

“वन्दामि चेतियं सब्बं, सब्ब ठानेसु पतिट्ठितं ।
सारीरिक धातु महाबोधिं, बुद्ध रूपं सकलं सदा ॥९॥”
अर्थ

संसारे सर्वत्र स्थानस प्रतिष्ठित जुया च्वंगु सम्पूर्ण चैत्ययात नं, बुद्धया पवित्र धातु यात नं, महाबोधि वृक्षयात नं, सम्पूर्ण बुद्ध रूपयात नं जिं सदा नं वन्दना याये ॥९॥

* सुबसिया पूजास धुगु पूजा सामग्री नं तयाः पूजा यात धाःसा अर्पण यायेत व्यनेगु बः ।

ज्ञाता याचना

“कायेन वाचा चित्तेन, पमादेन मया कृतं ।
अच्छयं खम मे भन्ते, भूरि पञ्जो तथागत ॥”
अर्थ

हे भगवान् ! जिगु काय (शरीर), वाक्य (वचन) व चित्तद्वारा प्रमादवश बेहोशी जुयाः जिगु पाखें छु भूल दोष याना तयागु दुसा गम्भीराति गम्भीर प्रज्ञा दुम्ह छलपोल तथागतं जितः क्षमा याना बिज्याहं ।

आशिका

“इमाय बुद्ध पूजाय, कताय शुद्ध चेतसा ।
चिरं तिट्ठतु सद्धम्मो, लोको होतु सुखी सदा ॥”
अर्थ

शुद्ध चित्तं यानागु ध्व बुद्ध पूजाद्वारा प्राप्त जूगु सकतां पुण्यया आनुभावं तथागतयागु सद्धर्म चिरस्थायी ज्वीमा ! सम्पूर्ण लोकपिं सुखी ज्वीमा !!

“इमाय बुद्ध पूजाय, यं पुञ्जं पसुतं मया ।
सब्बं तं अनुमोदित्वा, सब्बेपि तुट्ठ मानसा ॥”
अर्थ

ध्व बुद्ध पूजां जितः गुलि पुण्य प्राप्त जूगु दु, व व्याक्कं पुण्य खनाः सन्तुष्ट जुयाः सकसिनं अनुमोदन याये मा ।

“पूरेत्वा दान सीलादि, सब्बापि दसपारभि ।
पत्वा यथिञ्छित्तं बोधिं, फुसन्तु अमत्तं पदं ॥”
अर्थ

दानशीलादि दश पारमिता व्याक्कं पूरे यानाः, थःगु इच्छानुसार उत्तमगु बोधिज्ञान प्राप्त यानाः अमृत रूपी निर्वाण सुख अनुभव याइपिं ज्वीमा ।

प्रतिपत्ति पूजा

“इमाय धम्मानुधम्म पटिपत्तिया बुद्धं पूजेमि ।”

अर्थ

थुगु धर्मानुकूलगु धर्माचरणद्वारा बुद्ध यात पूजा याये ।

“इमाय धम्मानुधम्म पटिपत्तिया धम्मं पूजेमी ।”

अर्थ

थुगु धर्मानुकूलगु धर्माचरणद्वारा धर्मयात पूजा याये ।

“इमाय धम्मानुधम्म पटिपत्तिया संघं पूजेमि ।”

अर्थ

थुगु धर्मानुकूलगु धर्माचरणद्वारा संघयात पूजा याये ।

“अद्धा इमाय पटिपत्तिया जाति जरा व्याधि मरणम्हा,
परिमुच्चिस्सामि ।”

अर्थ

ध्व धर्मानुकूलगु धर्माचरणद्वारा अवश्य नं जि जन्म जरा
व्याधि मृत्युं मुक्त ज्वी ।

काठणा

“इमिना पुञ्जकम्मेन, मा मे बालसमागमो ।

सतं समागमो हेतु, याव निब्बाणं पत्तिया ॥”

अर्थ

थुगु पुण्ययागु प्रभावं बालजनपिनिगु संगत याये म्वालेमा !
निर्वाणे मध्यात्तले हे सत्पुरुषपिनिगु संगत याये दयेमा !!

“इदम्मे पुञ्जं आसवक्खया वहं होतु ।”

अर्थ

ध्व जिगु पुण्यद्वारा आश्रव दकों क्षय जुयेमा !

“इदम्मे पुञ्जं निब्बाणस्स पच्चयी होतु ।”

अर्थ

ध्व जिगु पुण्य व्याक्कं निर्वाण या लागि हेतु ज्वीमा !

“इदम्मे पुञ्जं सब्बेसत्ता अनुमोदन्तु ।”

अर्थ

ध्व जिगु पुण्ययात सम्पूर्ण सत्त्वपिसं अनुमोदन याये मा !

“इदम्मे पुञ्जं सब्बेसत्ता सुखिता भवन्तु ।”

अर्थ

ध्व जिगु पुण्यद्वारा सम्पूर्ण सत्त्वपिं सुखी ज्वीमा !

पुण्यानुत्तोद्धा (पुण्य दाहा)

“इदम्मे जाति नं होतु, सुखिता होन्तु जातयो ।” (स्वको)

अर्थ

ध्व जिगु पुण्य जिमि ज्ञाति बन्धुपिन्त प्राप्त ज्वीमा ! ध्व
पुण्यया प्रभावं जिमि ज्ञातिपिं सुखी ज्वीमा !

“एत्तावता च अम्हेहि, सम्भतं पुञ्ज सम्पदं ।

सब्बे देवा अनुमोदन्तु, सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥”

अर्थ

आःतक प्राप्त पुण्य सम्पत्तियात सकल देवतापिसं अनुमोदन
यायेमा ! सम्पूर्ण देवतापिनि सर्व सम्पत्ति सिद्ध ज्वीमा !!

“एत्तावता च अम्हेहि, सम्भतं पुञ्ज सम्पदं ।

सब्बे सत्ता अनुमोदन्तु, सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥”

अर्थ

आःतक प्राप्त पुण्य सम्पत्ति यात सकल सत्त्वपिसं
अनुमोदन यायेमा ! इमित सर्व सम्पत्ति सिद्ध ज्वीमा !!

“एत्तावता च अम्हेहि, सम्भतं पुञ्जसम्पदं ।

सब्बे भूता अनुमोदन्तु, सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥”

अर्थ

आःतक प्राप्त पुण्य सम्पत्तियात सकल प्राणीपिसं अनुमोदन
यायेमा ! इमित सर्व सम्पत्ति सिद्ध ज्वीमा !!

साधु ! साधु !! साधु !!!

(बुद्ध पूजा विधि कोचाल)

परित्राण, जप, पाठ, भावना

परित्राणया महत्त्व

यत् सत्यं खः किं भगवान् बुद्धयागु धर्म्यं भाव भक्तिं यात स्वयाः शील, समाधि व प्रज्ञा यागु अभ्यास व आचरण यात उप्वः तिबः बियातः गु दु । अकें बुद्ध धर्मयात भक्ति मार्गी मखु ज्ञान मार्गी, प्रज्ञा मार्गी धाङ्गु खः । शील, समाधि व प्रज्ञा यागु समुचित विकासं लोकोत्तर आर्य मार्गं ज्ञान व आर्यं फल ज्ञानयात लाभ यानाः जाति जरा व्याधि मरण भयं सर्वथा मुक्तं जुया च्वंगु परम शान्तिदायक, सुखकर, उपशम निर्वाण यात प्राप्त यायेगु हे बुद्धं कना बिज्यागु उपदेशया मूल उद्देश्य व लक्ष खः । सदा सर्वदा दुःख सत्य, दुःख समुदय सत्य व दुःख निरोध सत्ययात लुमंकाः, सीकाः, ध्वीकाः, चायेकाः, दुःख निरोध गामिनी प्रतिपदा मार्गं सत्य- आर्य अष्टाङ्गिक मार्गं यागु सही अनुशरण व अभ्यासद्वारा निर्वाण धर्मयात साक्षात्कार यायेत कुतः यायेगु हे सच्चा बुद्ध धर्मावलम्बीयागु जीवनया मूल लंपु खः ।

अथे नं मनू वास्तवे छम्ह सामाजिक प्राणी खः । यत् समाजे किसिम किसिमयापिं मनूत दु । अनेक प्रकारया परिस्थिति ब्वलने फु । अनेक प्रकारया भय, विघ्न, बाधा, रोग, दुःख, व्याधि, चिन्ता, कष्ट, उपद्रवं मनूया जीवने संकट सिर्जना याये फु । निर्वाण लाभ यायेगु गम्भीर धर्मयागु गहन अध्ययन, मनन, चिन्तन, अभ्यास व आचरण यानाच्चोपिं सहृदयी सद्धर्मप्रेमी सज्जनवर्गपिन्त नं संसारयागु स्वभाव, समाजयागु दुष्प्रभाव व अनित्य देहयागु स्वभाव

धर्म अनुकूल इत्येव व्यत्ययं च्छाखेरं अनेक किसिमयागु शारीरिक एवं मानसिक रोग, दुःख, व्याधि, चिन्ता, कष्ट, पीडा, उपद्रव, अनिष्ट, भय, विघ्न, बाधा, अन्तरायादि अनेकं समस्यां लित्तु लिना च्वने फुगु व लित्तु लिना च्वनीगु आश्चर्यजनक, अस्वाभाविक खँ मखु । मैत्रीया बल बःमलाःतले, क्षान्तिया शक्ति प्रबल मज्जतले, वीर्य बल सशक्त मज्जतले व प्रज्ञाया अनुपम शस्त्र थःके माक्को मदुत्तले हे ऋद्धि, सिद्धि, शक्तिहीनपिं साधारण मनूतये जीवने थुजागु कठीन समस्यादि वइबले व्यवहारिक रुपं थःगुजक कुतलं, थःगुजक प्रयासं व समस्यायात माःकथं ज्यंके मफया च्वने यःगु जुयाच्वन । तच्चवंतं मानसिक एवं शारीरिक समस्या वइबले सर्वसाधारण भद्र मनुष्यपिनि चित्त व बुद्धि नितानं हे दुर्वल जुया वनाः हतोत्साहित व निराश जुयावने यःगु जुयाः दृश्य वा अदृश्य रुपं भौतिक वा मानसिक समस्यां अतिशय पीडित ज्वीकाच्वंपिं लोकजनपिन्त उगु भय, विघ्न, बाधा, अन्तरायादि अनेक समस्यां मुक्त ज्वीकेत भौतिक वा अभौतिक, लौकिक वा अलौकिक आधार, भरोसा, सहारा व सहयोगयागु नितान्त आवश्यक जुयाच्वनी । थथे लौकिक वा अलौकिक आधार, भरोसा व सुरक्षयागु लिधंसा कायेगु, बः कायेगु, वा तिबः छुं हे मदयवं पृथग्जन जुयाच्वंपिं सर्वसाधारण दुःखित, पीडित, व्यथित लोकजनपिनि गुबलें गुबलें बौद्धिक व मानसिक सन्तुलन नापं कायम यायेत साब हे थाक्या च्वने षः । कठीन समस्यां ग्रस्त ज्वीकाच्वंपिं भद्रजनपिसं थुजागु अवस्थाय् बुद्ध धर्मानुसारं शुद्ध परिशुद्ध रुपं क्वात्तुक शील समादान यानाः, समाधियागु विकास यासे लोकोत्तर प्रज्ञा लाभ यायेगु ज्या याये मफयाः लौकिक व लोकोत्तर निगुलिं पक्षे नं तःधंगु हानि, परिहानि ज्वीका च्वने मालीगु खः । थुकें यानाः व्यक्तिगत अशान्ति व दुःख जक मखु, परिवार व समाजयात तकं बेला बेलाय् अनेक प्रकारं दुःख, अशान्ति व सामाजिक विकृति तक नं उत्पन्न ज्वी फुगु जुया च्वन । दुर्वल चित्त व प्रज्ञाया कारणं व्यवहारे ध्व लोकय् उत्पत्ति जुया च्वनीगु थुजागु लौकिक समस्यां यानाः सद्धर्मयागु गम्भीर प्रज्ञा ज्ञान लाभ यायेगु पुनित उद्देश्यस्त

सततः संलग्न जुया च्वंषिं उपासकोपासिकापिं, योगीपिं, साधकपिं व ध्यान भावनारत श्रद्धालु धार्मिकजनपिन्त विघ्न बाधा मज्जीमा व इमिगु शील, समाधि. व प्रज्ञाया निरन्तर अभ्यास, आचरण व साधनाय् पंगलः ज्वीक व्याधि धर्म वा मानसिक समस्यादिया कारणं चित्तयागु दुर्वलता पिमदनेमा धयागु तात्तुनाः थुजागु लौकिक समस्यां मुक्त ज्वीकेत बुद्ध धर्मय् तथागतयागु जीवमान कालं निसें हे “परि” अर्थात छत्राखेरं वइगु अनेक प्रकारया भय, विघ्न, बाधा, रोग, दुःख, व्याधि, चिन्ता, कष्ट, वैरी आदि अन्तरायपाखें “त्राण” अर्थात रक्षा यायेत व समस्यादि हटे यायेत बौद्ध देशाय् बौद्ध धर्मावलम्बीपिनि बिचय् अनेक किसिमया परित्राणं, जप, पाठ व ध्यान यायेगु श्रद्धामय परम्परा विकसित जुया वयाच्चंगु खने दु । बौद्ध परित्राण, जप, पाठ व ध्यान यागु मनोवैज्ञानिक महत्व जक मखु, अपितु थुकियागु धार्मिक व आध्यात्मिक महत्व नं दुगु खें बौद्धजनपिनिगु थःथःपिनिगु अनुभवं सिद्ध जुया च्वंगु दु धयागु खें सकस्यां सीके बहःजू, ध्वीके बहःजू व चाय्के बहःजू ।

परित्राण पाठ व श्रवणया गुणाङ्ग धर्मत

खः., परित्राणादि सूत्र पाठ याइपिं व श्रवण याइपिं पुद्गल पिसं पालन याये याःगु गुणाङ्ग धर्म व नियमत अवश्यमेव दु । उगु गुणाङ्ग धर्म व नियम पालन जुल धाःसा परित्राण, जप, पाठ, ध्यान भावना सार्थक ज्वीगु खः । बुद्ध धर्म कथं अनेक सांसारिक रोग, दुःख, व्याधि, समस्या, भय, विघ्न, बाधा, अन्तरायादि पाखें बचे ज्वीत यायेगु परित्राण, जप, पाठ वा ध्यान भावना यायेबले दीघ निकाय पाथिक वरग अट्ठ कथा व मिलिन्द प्रश्न नामक ग्रन्थस उल्लेख जू कथं परित्राण पाठ याईम्ह पुद्गलं पूरे यायेमाःगु गुणाङ्ग धर्मत व परित्राण पाठ श्रवण याइम्ह व्यक्तियाके पूरे ज्वीमाःगु गुणाङ्ग धर्म त थये खः-

परित्राण पाठ याईम्ह पुद्गलं पूर्ण यायेमाःगु अङ्क ३

१. एकाग्र एकचित्त यानाः शुद्ध रूपं प्रष्टुं ज्वीक परित्राण पाठ यायेमाः ।
२. परित्राण या अर्थ थःम्हं नं ध्वीकाः बुलुहुं पाठ यायेमाः ।
३. परित्राण पाठ श्रवण यानाच्चविं व्यक्तिपिनिप्रति मैत्रीपूर्णं चित्तं पाठ यायेमाः ।

परित्राण पाठ श्रवण याइविं भोतागणविसं पूर्ण यायेमाःगु अङ्क ३

१. परित्राणया श्रोता पञ्च महापापं मुक्तम्ह ज्वीमाः ।
२. नियत मिथ्या दृष्टिं रहितम्ह ज्वीमाः ।
३. थःम्हं श्रवण याना च्वंगु परित्राण या सत्य बल प्रति दुग्गेक आस्था, निष्ठा व श्रद्धा सहित विश्वास दुम्ह ज्वीमाः ।

श्रद्धापूर्वक विश्वासपूर्वक शुद्ध निर्मल चित्तं एकाग्र एकचित्त यानाः गुण धर्मयात ध्वीकाः सम्यक् रूपं याइगु जप, पाठ, ध्यानं मनुष्यपिनि जीवने वइगु दुने व पिनेयागु विघ्न बाधा अन्तरायादि यात चियेका छवःगु अनेकौ दृष्टान्त भीसं गाक्कं ल्वीका काये फुगु जुयाच्चन । अकें आः थन नं अर्थ सहित छुं भति परित्राण, जप, पाठ व भावनायात समावेश याये तेना ।

न्हापां परित्राणयागु उल्लेख ज्वी ।

परित्राणया सूत्रत

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

आवाहन सुत्तं

समन्ता चक्कवालेसु, अत्रा-गच्छन्तु देवता ।
सद्धम्मं मुनि-राजस्स, सुणन्तु सगगोक्खदं ॥
धम्मस्सवण-कालो, अयं भद्दन्ता ! (स्वको)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

ये सन्ता सन्त-चित्ता, ति-सरण सरणा
एत्थ लोकन्तरे वा, भुम्मा भुम्मा च देवा,
गुण-गण-गहण, ब्यावटा सब्बकालं ।

एते आयन्तु देवा, वर-कनक-मये
मेरू-राजे वसन्तो, सन्तो सन्तोस-हेतुं,
मुनि-वर-वचनं सोतु-मगगं समग्गा ॥

सब्बेसु चक्कवालेसु, यक्खा देवा च ब्रह्मणो,
यं अम्हेहि कतं पुञ्जं, सब्बसम्पत्तिसाधकं ।

सब्बे तं अनुमोदित्वा, समग्गा सासने रता,
पमाद-रहिता होन्तु, आरक्खासु विसेसतो ॥

सासनस्स च लोकस्स, बुद्धी भवतु सब्बदा ।
सासनम्पि च लोकञ्च, देवा रक्खन्तु सब्बदा ॥

सद्धिं होन्तु सुखी सब्बे परिवारेहि अत्तनो ।
अनीघा सुमना होन्तु, सह सब्बेहि जातीभि ॥

राजतो वा, चोरतो वा, मनुस्सतो वा, अमनुस्सतो वा, अग्गितो वा, उदकतो वा, पिसाचतो वा, खाणुकतो वा, कण्टकतो वा, नक्खत्ततो वा, जनपदरोगतो वा, असद्धम्मतो वा, असन्दिट्ठितो वा, असप्पुरिसतो वा, चण्ड-हत्थि-अस्स-मिग-गोण-कुक्कुर-अहि-विच्छिका-मणि-सप्प-दीपि अच्छ-तरच्छ-सूकर-महिंसयक्ख रक्खसादीहि नाना भयतो वा, नाना रोगतो वा, नाना उपद्दवतो वा आरक्खं गण्हन्तु ।

- आवाहन सुत्तं निदिठत्तं -

मंगल सुत्तं

यं मंगलं द्वादस हि, चिन्तयिसु स-देवका ।
 सोत्थानं नाधिगच्छन्ति, अट्ठतिसञ्च मङ्गलं ॥
 देसितं देवदेवेन, सब्बपापविनासनं ।
 सब्बलोकहितत्थाय, मङ्गलं तं भणाम हे ॥

एवं मे सुत्तं-एकसमयं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । अथ खो अञ्जतरा देवता अभिक्कन्ताय रत्तिया अभिक्कन्तवण्णा केवलकप्पं जेतवनं ओभासेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि । उपसंकमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठासि। एकमन्तं ठिता खो सा देवता भगवन्तं गाथाय अज्झभासि -

बहू देवा मनुस्सा च, मङ्गलानि अचिन्तयुं ।
 आकख्खुडमाना सोत्थानं, ब्रूहि मंगलमुत्तमं ॥१॥
 अ-सेवना च बालानं, पण्डितानञ्च, सेवना ।
 पूजा च पूजनेय्यानं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥२॥

पतिरूपदेसवासो च, पुब्बे च क्तपुञ्जता ।
 अत्त-सम्मा-पणिधि च, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥३॥
 बाहुसच्चञ्च सिप्पंच, विनयो च सुसिक्खितो ।
 सुभासिता च या वाचा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥४॥
 मातापितुउपट्ठानं, पुत्तदारस्स संगहो ।
 अनाकुला च कम्मन्ता, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥५॥
 दानञ्च धम्मचरिया च, ज्ञातकानं च संगहो ।
 अनवज्जानि कम्मनि, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥६॥
 आरती विरती पापा, मज्ज-पाना च संयमो ।
 अप्पमादो च धम्मेसु, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥७॥
 गारवो च निवातो च, सन्तुट्ठि च कतञ्जुता ।
 कालेन धम्मस्सवणं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥८॥
 खन्ती च सोवचस्सता, समणानञ्च दस्सनं ।
 कालेन धम्मसाकच्छा, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥९॥
 तपो च ब्रह्मचरियञ्च, अरिय-सच्चानदस्सनं ।
 निब्बान सच्छि-किरिया च, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥१०॥
 फुट्ठस्स लोकधम्मेहि, चित्तं यस्स न कम्पति ।
 अ-शोकं वि-रजं खेमं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥११॥
 एतादिसानि कत्वान, सब्बत्थ म-पराजिता ।
 सब्बत्थ सोत्थिं गच्छन्ति, तं तेसं मङ्गलमुत्तमं ॥१२॥

- मङ्गल सुत्तं निदिठतं -

रतन सुत्तं

पणिधानतो पट्ठाय तथागतस्स दसपारमियो, दस उप-पारमियो, दसपरमत्थ-पारमियो'ति । समत्तिसं पारमियो पञ्च महा-परिच्चागे लोकत्थ-चरियं ज्ञातत्थचरियं बुद्धत्थ-चरियं'ति । तिस्सो चरियायो पच्छिमभवे गढभवोक्कन्तिं जातिं । अभिनिक्खमनं पधान-चरियं बोधिपल्लङ्गे मारविजयं सब्बञ्जुतञ्जाणप्पटिवेधं धम्मचक्कप्पवत्तनं नव लोकूत्तर-धम्मे'ति । सब्बे पि मे बुद्धगुणे आवज्जेत्वा, वेसालिया तीसु पाकारन्तरेसु तियामरत्तिं परित्तं करोन्तो आयस्सा आनन्दत्थैरो विय कारुञ्जचित्तं उपट्ठपेत्वा ।

कोटीसतसहस्सेसु, चक्कवालेसु देवता ।
यस्सानं पटिगणहन्ति, यञ्च वेसालिया पुरे ॥
रोगा मनुस्स-दुब्भिक्ख, सम्भूतं तिविधं भयं ।
खिप्पमन्तर-धापेसि, परित्तं तं भणाम हे ॥

यानीध भूतानि समागतानि,
भूममानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
सब्बे'व भूता सुमना भवन्तु,
अथोपि सक्कच्च सुणन्तु भासितं ॥१॥

तस्मा हि भूता निसामेय सब्बे,
मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।
दिवा च रत्तो च हरन्ति ये बलिं,
तस्मा हि ने रक्खथ अप्पमत्ता ॥२॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हुरं वा,
सगोसु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥३॥

खयं विरागं अमतं पणीतं,
यदज्झगा सकयमुनि समाहितो ।
न तेन धम्मेन समत्थि किञ्चि,
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥४॥

यं बुद्धसेट्ठो परिवण्णयी सुचिं,
समाधिमानन्तरिकञ्जमाहु ।
समाधिना तेन समो न विज्जति,
इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥५॥

ये पुग्गला अट्ठ—सतं पसत्था,
चत्तारि एतानि युगानि होन्ति ।
ते दक्खिणोय्या सुगतस्स सावका,
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥६॥

ये सुप्पयुत्ता मनसा दल्लेन,
निक्कामिनो गोतमसासनम्हि ।

ते पत्तिपत्ता अमतं विगहय,
लद्धामुधा निब्बुतिं भुञ्जमाना ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥७॥

यथिन्दखीलो पठविं सितो सिया,
चतुब्धि वातेहि असम्पकम्पियो ।
तयूपमं सप्पुरिसं वदामि,
यो अरियसच्चानि अवेच्च पस्सति ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥८॥

ये अरिय-सच्चानि विभावयन्ति,
गम्भीरपञ्जेन सुदेसितानि ।
किञ्चापि ते होन्ति भुसं पमत्ता,
न ते भवं अट्ठम-मादियन्ति ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥९॥

सहावस्स दस्सनसम्पदाय,
तयस्सु धम्मा जहिता भवन्ति ।
सक्काय-दिट्ठि विचिकिञ्छितञ्च,
सीलब्बतं वापि यदत्थि किञ्चि ।
चतूह-पायेहि च विप्पमुत्तो,
छ-च्चाभिठानानि अ-भब्बकातुं ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥

किञ्चापि सो कम्मं करोति पापकं,
कायेन वाचा उद चेतसा वा ।
अभब्बो सो तस्स पटिच्छादाय,
अभब्बता विदुठपदस्स बुत्ता ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥११॥

वनप्पगुम्बे यथा फुस्सितरगे,
गिम्हान-मासे पठमस्मिं गिम्हे ।
तथूपमं धम्म-वरं अदेसयि,
निब्बान-गामिं परमं हिताय ।
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१२॥

वरो वरञ्जू वरदो वराहरो,
अनुत्तरो धम्मवरं अवेसयि ।
इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१३॥

खीणं पुराणं नवं नत्थि-सम्भवं,
विरत्तचित्ता-यतिके भवस्मिं ।
ते खीण-बीजा अविरुल्लिच्छन्दा,
निब्बन्ति धीरा यथायम्पदीपो ।
इदम्पि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१४॥

यानीध भूतानि समागतानि,
भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।

तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
बुद्धं नमस्साम, सुवत्थि होतु ॥१५॥

यानीध भूतानि समागतानि,
भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
धम्मं नमस्साम, सुवत्थि होतु ॥१६॥

यानीध भूतानि समागतानि,
भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
तथागतं देव-मनुस्स-पूजितं,
संघं नमस्साम, सुवत्थि होतु ॥१७॥

- रतन सुत्तं निर्दिष्टं -

मेत्त सुत्तं

यस्सानुभावतो यक्खा, नेव दस्सेन्ति भीसनं ।
यम्हि चेवा-नुयुञ्जन्तो, रत्तिं दिव-मतन्दितो ।
सुखं सुपति सुत्तो च, पापं किञ्चि न पस्सति ।
एव-मादि गुणू-पेतं, परित्तं तं भणाम हे !

करणीयमत्यकुसलेन,
यन्तं सन्तं पदं अभिसमेच्च ।
सक्को उज्जु च सुहुज्जु च,
सुवचो चस्स मुदु अनतिमानि ॥१॥

सन्तुस्सको च सुभरो च,
अप्पकिच्चो च सल्लहक-वुत्ति ।

सन्तिन्द्रियो च निपको च,
अप्पगम्भो कुलेस्व-ननुगिट्ठो ॥२॥

न च खुद्द-माचरे किञ्चि,
येन विञ्जू परे उपवदेय्युं ।
सुखिनो वा खेमिनो होन्तु,
सब्बे सत्ता भवन्तु सुखितत्ता ॥३॥

ये केचि पाणभूतत्वि तसा वा,
थावरा वा अनवसेसा ।
दीघा वा येव महन्ता,
मग्गिम्मा रस्सका अणुकयूला ॥४॥

विट्ठा वा ये वा अविट्ठा,
येव दूरे वसन्ति अ-विदूरे ।
भूता वा सम्भवेसी वा,
सब्बे सत्ता भवन्तु सुखितत्ता ॥५॥

न परो परं निकुब्बेय,
नातिमञ्जेय कत्यच्चि न किञ्चि ।
ब्यारोसना पटिघसञ्जा,
नाञ्जमञ्जस्स दुक्खमिच्छेय्य ॥६॥

माता यथा नियं पुत्तं,
आयुसा एक पुत्तमनुरक्खे ।
एवम्मि सब्बभूतेसु,
मानसं भावये अपरिमाणं ॥७॥

मेत्तञ्च सब्बलोकस्मिं,
मानसं भावये अपरिमाण ।
उद्धं अधो च तिरियञ्च,
असम्बाधं अवेरं असपत्तं ॥८॥

तिट्ठं चरं निसिन्नो वा,
सयानो वा यावतास्स विगतोभिद्धो ।
एतं सतिं अधिट्ठेय्य ।
ब्रम्हमेतं विहार-मिधमाहु ॥९॥

दिट्ठञ्च अनुपगम्म,
सीलवा दस्सनेन सम्पन्नो ।
कामेसु विनेय्य रोधं,
नहि जातु गब्भसेय्यं पुनरेती'ति ॥१०॥

- मेत्त सुत्तं निदिठतं -

Dhamma Digital
आटानाटिय सुत्तं

अप्पसन्नेहि नाथस्स, सासने साधु-सम्मते ।
अ-मनुस्सेहि चण्डेहि, सदा किब्बिसकारीभि ॥
परिसानं चतस्सन्नं, अहिंसाय च गुत्तिया ।
यं देसेसि महावीरो, परित्तं तं भणाम हे !
विपस्सिस्स च नमत्थु, चक्खुमन्तस्स सिरीमतो ।
सिखिस्सा पि च नमत्थु, सब्बभूतानुकम्पिनो ॥१॥

वेस्सभुस्स च नमत्थु, न्हंतकस्स तपस्सिनो ।
 नमत्थु ककुसन्धस्स, मार-सेना पमद्दिनो ॥२॥
 कोणागमनस्स नमत्थु, ब्राह्मणस्स वुसीमतो ।
 कस्सपस्स च नमत्थु, विप्पमुत्तस्स सब्बधि ॥३॥
 अङ्गीरसस्स नमत्थु, सक्थपुत्तस्स सिरीमतो ।
 यो इमं धम्मं देसेसि, सब्बदुक्खपनूदनं ॥४॥
 ये चापि निब्बुता लोके, यथाभूतं विपस्सिसुं ।
 ते जना अ-पिसुणाय, महन्ता वीत-सारदा ॥५॥
 हितं देवमनुस्सानं, यं नमस्सन्ति गोतमं ।
 विज्जा-चरण-सम्पन्नं, महन्तं वीत-सारदं ॥६॥
 एते चञ्जे च सम्बुद्धा, अनेक सत कोटियो ।
 सब्बे बुद्धा समसमा, सब्बे बुद्धा महिद्धिका ॥७॥
 सब्बे दस बलूपेता, वेसारज्जेहु-पागता ।
 सब्बे ते पटिजानन्ति, आसभण्ठानमुत्तमं ॥८॥
 सीह-नादं नदन्ते ते, परिसासु विसारदा ।
 ब्रह्म-चक्कं पवत्तेन्ति, लोके अप्पटि-वत्तियं ॥९॥
 उपेता बुद्धधम्मैहि, अट्ठारसहि नायका ।
 बात्तिंस लक्खणूपेता, सीतानुव्यञ्जनाधरा ॥१०॥
 व्यामप्पभाय सुप्पभा, सब्बे ते मुनिकुञ्जरा ।
 बुद्धा सब्बञ्जनो एते, सब्बे खीणासवा जिना ॥११॥
 महापभा महातेजा, महापञ्जा महाब्बला ।
 महाकारुणिका धीरा, सब्बेसानं सुखावहा ॥१२॥

दीपा नाथा पतिदृठा च, ताणा लेणा च पाणीनं ।
गति बन्धू महेस्सासा, सरणा च हितेसिनो ॥१३॥

स—देवकस्स लोकस्स, सब्बे एते परायणा ।
तेसाहं सिरसा पादे, वन्दामि पुरिसुत्तमे ॥१४॥

वचसा मनसा चैव, वन्दामे 'ते तथागते ।
सयने आसने ठाने, गमने चापि सब्बदा ॥१५॥

सदा सुखेन रक्खन्तु, बुद्धा सन्ति करा तुवं ।
ते हि त्वं रक्खितो सन्तो, मुत्तो सब्बभयेहि च ॥१६॥

सब्बरोगा विनिमुत्तो, सब्बसन्तापवज्जितो ।
सब्बवेरमतिक्कन्तो, निब्बुत्तो च तुवं भव ॥१७॥

तेस्सं सच्चेन सीलेन, छन्ती मेत्ता—बलेन च ।
ते पि अम्हे—नुरक्खन्तु, अ—रोगेन सुखेन च ॥१८॥

पुरत्थिमस्सिं दिसा—भागे, सन्ति भूता महिद्विका ।
ते पि अम्हे—नुरक्खन्तु अ—रोगेन सुखेन च ॥१९॥

दक्खिणस्सिं दिसा—भागे, सन्ति देवा महिद्विका ।
ते पि अम्हे—नुरक्खन्तु, अ—रोगेन सुखेन च ॥२०॥

पच्छिमस्सिं दिसा—भागे, सन्ति नागा महिद्विका ।
ते पि अम्हे—नुरक्खन्तु, अ—रोगेन सुखेन च ॥२१॥

उत्तरस्सिं दिसा—भागे, सन्ति यक्खा महिद्विका ।
ते पि अम्हे—नुरक्खन्तु, अ—रोगेन सुखेन च ॥२२॥

पुरत्थिमेन घतरदृठो, दक्खिणेन विरून्हको ।
पच्छिमेन विरूपक्खो, कुवेरो उत्तरं विसं ॥२३॥

चत्तारो ते महाराजा, लोक-पाला यसस्सिनो ।
 ते पि अम्हे-नुरक्खन्तु, अरोगेन सुखेन च ॥२४॥
 आकासट्ठा च भूमट्ठा, देवा नागा महिद्धिका ।
 ते पि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेन च ॥२५॥
 इद्धि-मन्तो च ये देवा, वसन्ता इघ सासने ।
 ते पि अम्हे-नुरक्खन्तु, अ-रोगेन सुखेन च ॥२६॥
 सब्बी-तियो विवज्जन्तु, सोको रोगो विनस्सतु ।
 मां ते भवन्त्वन्तरायो, सुखी दीघायुको भव ॥२७॥
 अभिवादन-सीलिस्स, निच्चं वुड्ढा पचायिनो ।
 चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति, आयु वण्णो सुखं बलं ॥२८॥

- आटानाटिय सुत्तं निदिठतं -

अंगुलिमाल सुत्तं

परित्तं यं भणन्तस्स, निसिन्दिठान-धोवनं ।
 उदकस्मि विनासेति, सब्बमेव परिस्सयं ॥
 सोत्थिना गब्भ-वुट्ठानं, यञ्च साधेति तड्खणो ।
 थेरस्सं-गुलिमालस्स, लोकनाथेन भासितं ॥
 कप्पट्ठायिं महा-तेजं, परित्तं तं भणाम हे !
 “यतो-हं भगिनी अरियाय जातिया जातो,
 नाभिजानामि सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरोपेता । तेन
 सच्चेन सोत्थि ते होतु सोत्थि गब्भस्स” ॥

- अंगुलिमाल सुत्तं निदिठतं -

बोज्झंग सुत्तं

संसारे संसरन्तानं, सब्बदुक्खविनासने ।
सत्त धम्मे च बोज्झङ्गे, मार-सेना-पमद्दने ॥
बुज्झित्वा येचिमे सत्ता, ति-भवा मुत्तकूत्तमा ।
अ-जातिम-जरा व्याधिं, अमतं निठभयं गता ॥
एवमादि गुणूपेतं, अनेक गुण सङ्गहं ।
ओसघञ्च^ॐ इमं मन्तं, बोज्झङ्गञ्च^ॐ भणाम हे !
बोज्झङ्गो सति-सङ्खातो, धम्मानं-विचयो तथा ।
वीरियं पीति पस्सद्धि, बोज्झङ्गा च तथा परे ॥१॥
समाधुपेक्खा बोज्झङ्गा, सत्ते ते सब्बदस्सिना ।
मुनिना सम्म-वक्खाता, भाविता बहुली-क्ता ॥२॥
सवंतन्ति अभिञ्जाय, निब्बानाय च बोधिया ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥३॥
एकस्मि समये नाथो, मोगगल्लानञ्च कस्सपं ।
गिलाने दुक्खिते दिस्वा, बोज्झङ्गे सत्त वेसयि ॥४॥
ते च तं अभिनन्दित्वा, रोगा मुच्चिसु तङ्खणे ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥५॥
एकदा धम्म-राजा पि, गेलञ्जेनाभि-पीलितो ।
चुन्दत्थेरेन तं येव, भणापेत्वान सादरं ॥६॥

ॐ गनं गनं - महामन्तं ।

ॐ गनं गनं - बोज्झङ्गं तं ।

सम्मोदित्वान् आवाधा, तम्हा बुद्धासि ठानसो ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बवा ॥७५॥
पहीना ते च आवाधा, तिण्णान्मि महिसिनं ।
मग्गा-हता किलेसा व, पत्तानुपत्ति धम्मतं ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बवा ॥८॥

- बोज्जङ्ग सुत्तं निदिठत् -

पुब्बण्ह सुत्तं

यं दुन्निमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
यो चामनापो सकुणस्स सहो ।
पापग्गहो दुस्सुपिनं अ-कन्तं,
बुद्धानुभावेन विनासमेन्तु ॥१॥

यं दुन्निमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
यो चामनापो सकुणस्स सहो ।
पापग्गहो दुस्सुपिनं अ-कन्तं,
धम्मानुभावेन विनासमेन्तु ॥२॥

यं दुन्निमित्तं अव-मङ्गलञ्च,
यो चामनापो सकुणस्स सहो ।
पापग्गहो दुस्सुपिनं अ-कन्तं,
संघानुभावेन विनासमेन्तु ॥३॥

दुक्खप्पत्ता च निदुक्खा,
भयप्पत्ता च निभया ।

सौकष्यता च निस्सोकां,
होन्तु सब्बेपि पाणिनो ॥४॥

एत्तावता च अम्हेहि, सम्भतं पुञ्ज-सम्पदं ।
सब्बे देवा-नुमोदन्तु, सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ॥५॥

दानं ददन्तु सद्दाय, सीलं रक्खन्तु सब्बदा ।
भावना-भिरता होन्तु, गच्छन्तु देवता गता ॥६॥

सब्बे बुद्धा बलप्पत्ता, पच्चेकानञ्च यं बलं ।
अरहन्तानञ्च तेजेन, रक्खं बन्धामि सब्बसो ॥७॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हरं वा,
सग्गेषु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्मि बुद्धे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥८॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हरं वा,
सग्गेषु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्मि धम्मो रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥९॥

यंकिञ्चि वित्तं इध वा हरं वा,
सग्गेषु वा यं रतनं पणीतं ।
न नो समं अत्थि तथागतेन,
इदम्मि संघे रतनं पणीतं ।
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ॥१०॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।
सब्बबुद्धानुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥११॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।
सब्बघम्मानुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥१२॥

भवतु सब्बमङ्गलं, रक्खन्तु सब्बदेवता ।
सब्बसंघानुभावेन, सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥१३॥

अहाकारुणिको नाथो, हिताय सब्बपाणिनं ।
पूरेत्वा पारमी सब्बा, पत्तो सम्बोधि-मुत्तमं ।
एतेन सच्च-वज्जेन, सोत्थि ते होतु सब्बदा ॥१४॥

जयन्तो बोधिया मूले, सक्यानं नन्दि-वड्ढनो ।
एवमेव जयो होतु, जयस्सु जय-मङ्गले ॥१५॥

अ-पराजित-पल्लङ्के, सीसे पुयु विपुक्खले ।
अभिसेके सब्बबुद्धानं, अग्गपत्तो पमोदति ॥१६॥

सु-नक्खत्तं सु-मङ्गलं, सुप्पभातं सुहुदिठ्तं ।
सु-खणो सुमुहत्तो च, सु-यिट्ठं ब्रम्हचारीसु ॥१७॥

पदक्खिणं काय-कम्मं, वाचा-कम्मं पदक्खिणं ।
पदक्खिणं मनो-कम्मं, पणिधी ते पदक्खिणे ॥१८॥

पदक्खिणानि कत्वान, लभन्तत्ये पदक्खिणे ।
ते अत्या लद्धा सुखिता, विरुहा बुद्ध-सासने ।
अ-रोगा सुखिता होय, सह सब्बेहि आतीभि ॥१९॥

- पुब्बण्ह सुत्तं निदिठ्तं -

मरणानुस्सति

पवातदीपतुल्याय, सायुसन्ततियाक्खयं ।
परूपमाय सम्पस्सं, भावये मरणस्सतिं ॥१॥

महासम्पत्ति सम्पत्ता, यथा सत्ता मता इध ।
तथा अहं मरिस्सामि, मरणं मम हेस्सति ॥२॥

उप्पत्तिया सहेवेदं, मरणं आगतं सदा ।
मरणत्थाय ओकासं, वधको विय एसति ॥३॥

ईसकं अनिवत्तन्तं, सततं गमनुस्सुकं ।
जीवितं उदया अत्थं, सुरियो विय धावति ॥४॥

विज्जु बुब्बुल उस्सा'व, जलरासिपरिक्खयं ।
घातकोव रिपू तस्स, सब्बत्था'पि अवारियो ॥५॥

सुयसत्थामपुञ्जिद्धि, बुद्धि बुद्धि जिनद्वयं ।
घातेसिं मरणं खिप्पं, कातुमादिसके कया ॥६॥

पच्चयानञ्च वेकल्या, बाहिरज्झत्तुपद्दवा ।
मरामोरं निमेसा पि, मरमानो अनुक्खण'न्ति ॥७॥

अट्ठ संवेगवत्थु

भावेत्वा चतुरारक्खा, आवज्जेय्य अनन्तरं ।
महासंवेगवत्थूनि, अट्ठ अट्ठत वीरियो ॥१॥

जाति जरा ब्याधि चुति अपाया -
अतीत अप्पत्तक वट्ट दुक्खं,

इवानि आहारगवेदिठ दुक्खं -
 संवेग वत्थूनि इमानि अट्ठ ॥२॥
 पातो च सायमपि चेव इमं विधिञ्छु
 आसेवते सततमत्त हिताभिलासि ॥३॥
 पप्पोति सो ति विपुलं हतपारिपत्थो
 सेट्ठं सुखं मुनिविसिट्ठमतं सुखेन चाति ॥४॥

अट्ठवीसति बुद्ध गाथा

तण्हंकरो महावीरो, मेघंकरो महायसो ।
 सरणंकरो लोकहितो, दीपङ्करो ज़ुतिन्धरो ॥१॥
 कोण्डञ्जो जनपामोक्खो, मङ्गलो पुरिसासभो ।
 सुमनो सुमनो धीरो, रेवतो रतिवड्ढनो ॥२॥
 सोभितो गुणसम्पन्नो, अनोमवस्सी जनुत्तमो ।
 पदुमो लोकपज्जोतो, नारदो वरसारथी ॥३॥
 पदुमुत्तरो सत्तसारो, सुमेघो अग्गपुग्गलो ।
 सुजातो सब्बलोकगो, पियवस्सी नरासभो ॥४॥
 अत्थवस्सी कारणिको, घम्मवस्सी तमोनुवो ।
 सिद्धत्थो असमो लोके, तिस्तो वरद संबरो ॥५॥
 फुस्तो वरद सम्बुद्धो, विपस्सी च अनूपमो ।
 सिखी सब्बहितो सत्था, वेस्सभू सुखदायको ॥६॥
 ककूसन्धो सत्थवाहो, कोणागमन रणंजहो ।
 कत्सपो सिरिसम्पन्नो, गोतमो सक्यपुंगवो ॥७॥
 तेसं सच्चेन सीलेन, छन्ती मेत्ता बलेन च ।
 तेपि मं अनुरक्खन्तु, आरोग्येन सुखेन चाति ॥८॥

आख्यान सूत्र

भो सम्पूर्ण चक्रवालावासी देवगण ! छलपोलपिं मुनिराख
भगवान् बुद्धयागु स्वर्ग व मोक्ष बीगु सत्त्वर्म न्यनेत धन बिज्याहूँ ।
भो देवगण ! ध्व छलपोलपिन्त धर्म श्रवण यायेगु उपयुक्त समय
खः ।

भगवान् अहत् सम्यक् सम्बुद्धयात नमस्कार ।

धुगु वा मेगु लोकान्तरय् भूमी वा आकाशय् बास याना
ध्वपिं शान्त प्रकृति व शान्त चित्तपिं त्रिशरणागत देवतापिं,
न्याबलें लौकीय लोकोत्तर गुण उपकारया आकांक्षी देवतापिं,
सुवर्णमय श्रेष्ठ सुमेरु पर्वतवासी सम्यक् देवतापिं, फुकं मिलेचले
जुयाः परम सन्तोष व शान्तिप्रदगु श्रेष्ठोत्तम भगवान् बुद्धया उपदेश
न्यनेत बिज्याहूँ ।

फुक प्रकारया सम्पत्ति बीगु गुगु पुण्य जिमिसं याना
उकीयात सम्पूर्ण चक्रवालया ध्वपिं यक्षपिसं, देवतापिसं व ब्रह्मापिसं
अनुमोदन सह सकलें मिले जुयाः शासन-रतनपिं जुइमाः अले हानं
विशेषतः रक्षाया ज्याय् प्रमाद रहित जुइमाः ।

शासन व लोक्याः सदां उन्नति अभिवृद्धि जुइमा । हानं
शासन व लोक्यात सदां देवतापिसं रक्षा यायेमा । सकल सत्व
प्राणीपिं यः परिवार यःथिति सह सुखी, निदुःखी व प्रसन्न चित्तपिं
जुइमा ।

जुजु, खुं, मनुष्य, अमनुष्य, मि, लः, पिशाच, सिमाखुर्व (वा
नदी थुना तःगु पं किल्ला) नक्षत्र, जनपदीय सरुवा रोग, असत्त्वर्म,
असत् दृष्टि, असत्पुरुष, प्रचन्द स्वभावया किसि, सल, मृग, द्वहं,
खिचा, तहाः, बिच्छे, मणिघर सर्प, चितुवा, भालु, फा, म्ये, यक्ष व
राक्षस आदिया पाखें जुइगु व वइगु नाना प्रकारया भय, रोग तथा
उपद्रवया आरक्षण कार्य देवतापिसं ग्रहण यायेमाः ।

मंगल सूत्र

देवता व मनुतयेसं भिनिदे त्क विचाः यानाः नं गुगु ३८
गू मंगल विधानयात सीके मफुत, देवातिदेव जुया बिज्याकम्ह बुढं
उगु सम्पूर्ण पाप नाश जुइगु मंगल-विधानया उपदेश याना
बिज्यात। व हे माङ्गलिक-विधानयात सकल सत्त्वलोकया हितार्थ
स्मरण याये वा पाठ याये ।

थये जिं न्यनागु दु, छको भगवान् बुढ श्रावस्तीया
अनाथपिण्डिक महाजनं दयेक्कु जेतवनारामय् बिहार याना बिज्याना
च्वन । अबले सुं छम्ह देवता बहनीसिया प्रहर लिपा चान्हसिया
प्रहरय् थःगु दिव्य प्रकाशं जेतवन छगुलिं जाज्वल्यमान जुइक
प्रकाशित यायां गन भगवान् बुढ दुगु खः, अन वना अभिवादनं
लिपा छखे समुचित थासय् च्वन । छखे लिक्क च्वं च्वंम्ह उम्ह
देवतां भगवान् बुढयाके गार्थां घाल-

“कल्याण आकांक्षा यानाः आपालं देवता व मनुतयेसं
मङ्गलया विषयय् विचाः याये धुंकल, तर सीके मफु । उकिं आः
छल्पोलं मङ्गलया विषयय् आज्ञा जुया बिज्याहुं ।” ॥१॥

भगवान् बुढं घया बिज्यात-

मूर्खतयेगु संगत मयायेगु, पण्डितपिनिगु सत्संगत यायेगु,
पूज्यपिनिगु पूजा यायेगु-थुपिं उत्तम मङ्गल खः ॥२॥

अनुकूल थासय् निवास यायेगु, पूर्व जन्मया संचित पुष्य
दइगु, थःत सम्यक्गु लंपुइ यंकेगु-थुपिं उत्तम मङ्गल खः ॥३॥

बहुश्रुत दयेकेगु, शिल्प-विद्या सयेकेगु, विनयय् सुशिक्षित
जुइगु, सुभाषित जुइगु-थुपिं उत्तम मङ्गल खः ॥४॥

मां-बौया सेवा यायेगु, कलाः, काय् म्थ्यायपिनिगु पालन
पोषण यायेगु, गढबढगु ज्या मयायेगु-थुपिं उत्तम मङ्गल खः ॥५॥

दान बीगु, धर्मचिरण यायेगु, धः ज्ञातुबन्धुपिनि ससम्मान संग्रह यायेगु, निर्दोषगु ज्या यायेगु-धुपि उत्तम मङ्गल खः ॥६॥

काय, वाक् व चित्तयात पाप पाखें तापाकं निसें सतर्क यानाः उकिं लिचिकेगु, मद्यपान मयायेगु, धर्म-कार्य्य अप्रमादि जुइगु-धुपि उत्तम मङ्गल खः ॥७॥

गौरव तयेगु, विनम्र जुइगु, संतुष्ट जुइगु, कृतज्ञ जुइगु, इले-बिले धर्म खें न्यनेगु-धुपि उत्तम मङ्गल खः ॥८॥

क्षान्तिशील जुइगु, आज्ञाकारी जुइगु, श्रमणपिनिगु दर्शन यायेगु, इले-बिले धार्मिक छलफल यायेगु-धुपि उत्तम मङ्गल खः ॥९॥

तपस्या यायेगु अथवा भिगु शुभ-कर्मया निति कष्ट सह यायेगु, ब्रह्मचर्य पालन यायेगु, प्यंगू आर्यसत्य धर्मयात खंकेगु, धुइकेगु, निर्वाणयात साक्षात्कार यायेगु-धुपि उत्तम मङ्गल खः ॥१०॥

लाभ-अलाभ, यश-अयश, निन्दा-प्रशंसा, सुख-दुःखया च्यागू लोक-धर्म परिचित जुयाः चित्त विचलित मयायेगु, निःशोकी जुइगु, राग, द्वेष व मोहरूपी धुलं मगयेकेगु वा रहित जुइगु, निर्भयी जुइगु-धुपि उत्तम मङ्गल खः ॥११॥

धुजागु स्वीच्यागू प्रकारया मङ्गल कर्म यायेव सर्वत्र अपराजित जुयाः सर्वत्र कल्याण प्राप्त जुइ । धुपि हे देवता व मनूतये निति उत्तम मङ्गल खः ॥१२॥

रत्न सूत्र

बोधिसत्वया प्रणिधान कालं निसें अर्थात दीपंकर तथागतया पाद मूल्य बुद्ध जुइगु प्रार्थना यासें निसेंया तथागतयागु भिगू पारमिता, भिगू उपपारमिता, भिगू परमत्य पारमिता धयागु स्वीगू पारमिता व न्यागू महापरित्याग, अले लोकार्थ चर्या, ज्ञातार्थ चर्या,

बुद्धार्थं चर्या घयागु स्वंगु चर्या हानं अन्तिम जन्मया मांया गर्भय प्रवेश जूगु, जन्म, महाभिनिक्रमण, दुष्कर चर्या, बोधि मूलय न्यागु मारया विजय, सर्वज्ञ ज्ञान लाभ, धर्म-चक्र प्रवर्तन व गुंगु लोकोत्तर धर्मया प्रचार इत्यादि फुक्क गुणस्मरण याना: वैशाली नगरया स्वब: प:खाया दुने चान्हसिया स्वंगुगु प्रहर तक आरक्षा-कामना (परित्राण) याना बिज्याम्ह दीर्घायु आयुष्मान आनन्दंयें करुणापूर्ण चित्त तयाव परित्राण पाठ यायेनु, गुगु परित्राणमय आणाचक्रया आदेशयात छगु लाख कोटी चक्रवालया देवतापिसं पालन याइगु ख: हानं गुकीया प्रभावं वैशाली नगरया रोग, अमनुष्य भय-उपद्रव व दुर्मिक्षपाखें उत्पन्न स्वंगु प्रकारया दु:ख, भय, अशान्ति तुरन्त शान्त याना बिल।

ध्व समयय गुलि तक भूमी भुमिस्थ व वृक्षस्थ चतु-महाराजिक त्रायत्रिंशादि देवतापिं अथवा अन्तरीक्ष स्थित यामा आदि देवतापिं उपस्थित जुया च्वंगु दु, इपिं फुक्क प्रसन्न जुइमा: हानं बुद्धोपदेशित जिमि ध्व कथन (पाठ) यात बांलाक न्यनेमा: ॥१॥

फुक्क भूतत मानव मात्रया प्रति दत्तचित्त जुइमा गुपिनि पाखें कि इमिसं चां न्हिं बीगु पुण्याशया अनुमोदन या:गु बलि काइगु ख:, दत्तचित्त जुया मैत्री यायेमा: हानं इमित रक्षा यायेमा:, ॥२॥

ध्व लोकय वा मेगु नाग गरुडादि लोकय गुलि तक सम्पत्ति दु हानं स्वर्गय गुगु अनर्घ रत्न दु, इपिंमध्ये गुगु हे बुद्ध समान श्रेष्ठ मजू । बुद्धया ध्व नं उत्तम रत्नत्व ख: । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥३॥

समाहित चित्तद्वारा शाक्यमुनि बुद्धं वासनायात क्षीण यानाव विराममय अमृत रुप निर्वाण धर्म प्राप्त याना बिज्यात । ध्व धर्मति ज्व:गु मेगु गुगु धर्म मदु । धर्मया ध्व नं उत्तम रत्नत्व ख: । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥४॥

परम श्रेष्ठ बुद्धं उगु पवित्र मार्ग समाधिया उपदेश बिया बिज्यात, गुगु मार्गयां लिपा हे अनायाश फल-समाधि प्राप्त जुइगु खः । ध्व समाधिये जाःगु मेगु छुं चीज महु । धर्मया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥५॥

बुद्धादि सत्पुरुषपिनि पाखें प्रशंसित गुपिं च्याम्ह पुद्गलया रूप्य् व्यक्तिपिं दु, इपिं मार्ग व फलया ल्याखं प्यज्वः दु । बुद्धया धुपिं शिष्यपिं दक्षिणा बी योग्यपिं खः । वसपोलपिंत बियागु दानया फल महान खः । संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥६॥

गुपिं तृष्णा रहित जुयाः गौतम बुद्धया शासनय् दृढ चित्तं उद्योगपूर्वक संसार चक्रं मुक्त जुया च्वंच्वना बिज्याई, वसपोलपिसं प्राप्त याये माःगु प्राप्त यानाः अमृतय् लीन जुया अनायाश हे विमुक्तिया रसानुभव याना बिज्याना च्वनी । संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमाः ॥७॥

गये बैय् स्वाना तःगु इन्द्रखील घयागु शीला-स्तम्भ प्यंगू दिशां वइगु फसय् लानाः नं अचल जुया च्वनी, वये हे श्रोतापति मार्ग ज्ञानय् स्थिर जुयाः आर्य सत्ययात खंके धुंकूम्ह सत्पुरुषं ज्ञानं खंका काये धुंकल । संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥८॥

गम्भीर-प्रज्ञम्ह बुद्धं उपदेश याना बिज्यागु प्यंगू आर्य सत्ययात गुम्हसें बांलाक खंका काये धुंकल, उम्हसें च्यागू जन्म ग्रहण याइ मखुत चाहे इपिं कुतः यायेगुली छुं तत्पर वा उद्योगी हे थ मजु । संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥९॥

दर्शन-प्राप्ति श्रोतापत्तित्व लाभया नाप नापं हे नित्य आत्मामय विश्वास सत्काय-दृष्टि, च्यागू प्रकारया विधिकित्सा (संशय), गोणव्रत, कुक्कुर व्रतादि नाना प्रकारया व्रत व कर्मकाण्डं

चित्त-शुद्धिया विश्वासमय शीलव्रत परामर्श ध्यागु स्वंगू संयोजन (बन्धनं) मुक्त जुया वनी । व प्यंगू दुर्गतिं मुक्त जुइ हानं खुगू घोर पापाचरण गबलें वं याये फइ मखु । संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥१०॥

यदि शरीर, वचन वा मनं वया पाखें छुं पाप कर्म जुहे जूसां व परमपद खंम्ह श्रोतापन्न पुद्गलं उकीयात तोपुइ मखु । बुद्धं धया बिज्यागु दु, “निर्वाणदर्शीयात छुं रहस्य धयागु दइ मखु ।” संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥११॥

वसन्त ऋतुया शुरुइ बनया स्वी-सिमादि नकतिनि नकतिनि गये चुलिजाया शोभायुक्त जुइगु खः, वयें हे शील समाधि प्रज्ञाया लोकोत्तर पुष्पं शोभायुक्त जुइगु श्रेष्ठ धर्मया उपदेश बुद्धं बिया बिज्यात । ध्व निर्वाणपाखें यंकीगु परम हितकारी खः । बुद्धया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥१२॥

श्रेष्ठ निर्वाणया ज्ञाता, श्रेष्ठ धर्मया दाता, श्रेष्ठ निर्वाण मार्गया निर्देशक, श्रेष्ठ लोकोत्तर बुद्धं उत्तमगु उपदेश बिया बिज्यात । बुद्धया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥१३॥

फुक्क पुलांगु कर्म क्षीण जुइ धुंकल, न्हुगु संचय जुइगु सम्भव मंत, वसपोल (अर्हत) या चित्त पुनर्जन्म विरक्त जुइ धुंकल । क्षीण बीज, तुष्णां बांलाक हे विमुक्तपिं ध्व मतयें निर्वाणयात प्राप्त जुइ । संघया ध्वनं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥१४॥

पृथिवी अथवा अन्तरिक्ष्य च्वंपिं गुलि थन जिपिं जीवधारीत मुना च्वना । फुकं सामग्गी जुयाः वसपोल देव मनुष्य पूज्य बुद्धयात नमस्कार याना । कल्याण जुइमा ॥१५॥

पृथिवी अथवा अन्तरिक्ष्य च्वपिं गुलि थन जिपिं जीवधारीत
मुना च्वना । फुकं सामग्गी जुयाः वसपोल देव मनुष्य पूज्य
तथागतया धर्मयात नमस्कार याना । कल्याण जुइमा ॥१६॥

पृथिवी अथवा अन्तरीक्ष्य च्वपिं गुलि थन जिपिं जीवधारीत
मुना च्वना । फुकं सामग्गी जुयाः वसपोल देव मनुष्य पूज्य
तथागतया संघयात नमस्कार याना । कल्याण जुइमा ॥१७॥

मैत्री सूत्र

गुगु मैत्री सूत्रानुभावं यक्षादि भूमिस्थ देवतापिसं ग्यानापुसे
च्वंगु रूप क्यने फइ मखु, गुकिया संस्मरण निरालसी जुयाः चानं
न्हिनं यायेवं आनन्दं न्त्यःवइ, ग्यानापुक ह्मगसे खनी मखु, उगु
मैत्री सूत्रया हे सज्जनपि ! भीसं स्मरण याये वा पाठ याये ।

शान्तिपद प्राप्त याये यःमह कल्याण साधनय् निपुणमह
मनू, सामर्थ्य दुमह, कायिका ज्या तःप्यंमह, स्वच्छ सरल चित्त दुमह,
ज्ञानी जनपिनि न्त्योने सुवच स्वभाव दुमह, कोमल स्वभावमह तथा
अभिमान मदुमह मनू जुइमा ॥१॥

शान्तिपद इच्छुकमह मनू सन्तोषी जुइमाः, लही अःपुमह
जुइमाः अल्पकृत्यमह जुइमाः, साधारण सरल जीवन हनीमह जुइमाः ।
वयागु इन्द्रियत शान्त जुइमाः, व चतुर जुइमाः, व अप्रगल्भ
(अनाभिमानी) जुइमाः, हानं कुल्य् अनाशक्तमह जुइमाः ॥२॥

अजागु छुं गुगुं चीधंगु ज्या नं याये मत्य, गुगु यायेगुलिं
मेपिं विज्ञजनपिसं वयात गिजे याइ । वं कामना याइ, फुक्क प्राणीपिं
सुखी जुइमाः, सकसियां कल्याण जुइमाः, सकलें बांलाक च्वनेमा
॥३॥

त्रिशित वा त्राशहीनपित जंगम वा स्थावर (तहाःपिं वा
तःधीपिं) मध्यमपिं वा चीधीपिं, सूक्ष्म वा स्थूलपिं, खने दुपिं वा खने

मदुपिं, सःतिक च्वापिं वा तापाक च्वापिं, उत्पन्न वा उत्पन्न जुइपिं
गुलि तक प्राणीपिं दु इपिं फुकं सुखी जुइमाः ॥४-५॥

छम्हसें मेम्हसिगु वचना याये मत्य, गबलें सुयागुं अपमान
याये मत्य, वैमनर्थ्य वा विरोधं छम्हसें मेम्हसिगु दुःखया इच्छा याये
मत्य ॥६॥

मामं गये थः प्राणया वास्ता मयासे थः याकःकाय्या रक्षा
याइगु खः, वर्थे हे प्राणी मात्रया प्रति असीम प्रेम भाव बढे या
॥७॥

विना वैर भावया शत्रुताया बाधां च्वाय्-क्वाय् उखें थुखेंया
विना भेदं फुकक संसार प्रति असीम प्रेम बढे या ॥८॥

दना च्चनेबले, वनेबले, फेतुइबले वा चनेबले गबले तक
न्ह्यलं चायाच्चनी अबले तक थुकथं स्मृति तया च्चनेमाः ।
थुकीयात हे ब्रह्मविहार धकाः धाइ ॥९॥

थुजाम्ह मनु गुगुं मिथ्यादृष्टिस मलासे शीलवान जुयाः
विशुद्ध दर्शनं युक्त जुयाः कामतृष्णाया नाश यानाः पुनर्जन्मं मुक्त
जुइ ॥१०॥

Dhamma.Digital

आटानाटिय सूत्र

सज्जनपिसं श्रेष्ठ धका सम्मत याना तःगु लोकनाथया
शासनय् अप्रसन्नपिं प्रचण्ड स्वभावपिं न्हयाबलें ग्यानपुसे च्चंगु ज्या
यायेगु बानिपिं अ-मनुष्यपिसं प्यंगू प्रकारया परिषदया दुःख, कष्ट वा
हिंसा पाखें रक्षार्थं गुम्ह महावीर बुद्धं गुगु आटानाटिय सूत्र देशना
याना बिज्यात, उगु हे परित्राणसूत्रया हे सज्जनपि ! कीसं स्मरणमाये
वा पाठ याये ।

न्यागू प्रकारया चक्षु सम्पन्न चक्षुमान, शौभाग्य सम्पन्न श्रीमन्त विपश्ची बुद्धयात नमस्कार । सकल सत्व प्रति अनुकंपक शिखी बुद्धयात नमस्कार ॥१॥

अकुशल अशुद्ध क्लेश मल परिशोधक, तपश्चर्या स्वभाव सम्पन्न विश्वभू बुद्धयात नमस्कार ॥२॥

अकुशल मल जुक्क चुइकूह्म ब्राम्हण, न्यागू प्रकारया वशीभूत शक्ति सम्पन्न कोणागमन बुद्धयात नमस्कार । सकल प्रकारया क्लेसं विमुक्तम्ह काश्यप बुद्धयात नमस्कार ॥३॥

फुक दुःख तापाका छ्वेगु धर्मया उपदेशक रश्मि-युक्त शौभाग्य-सम्पन्न श्रीमन्त शाक्यपुत्र बुद्धयात नमस्कार ॥४॥

लोक-निवृत्त गथे खः अथे हे खंका बिज्याये धुंक्पिं तथागतपिसं गबलें पैशून्यवाचा लहाना बिज्यागु म्दु हानं वसपोलपिं श्रेष्ठ व भयत्राशं विमुक्तपिं खः ॥५॥

स्वंगू विद्या व फिंन्यागू आचरण धर्म सम्पन्न, महान भय त्राश पाखें मुक्तम्ह वथें देव मनुष्यपिनिं हित याना बिज्याम्ह गौतम बुद्धयात नमस्कार ॥६॥

विपश्ची आदि सप्त तथागतपिं व अनेक कोटा न कोटी सम्यक् सम्बुद्धपिं, प्रत्येक बुद्ध व श्रावकपिं नापं हे जक जोडा मज्जूसे तथागत तथागतपिं ला उत्थें खः हानं सकलें महान ऋद्धि सम्पन्नपिं खः ॥७॥

वसपोल बुद्धपिं दशबल संयुक्त व प्यंगू वैशारद्य (वैसारज्ज) सम्पन्नपिं खः । हानं वसपोल बुद्धपिं उत्तमगु (अग्रगामीतय् आसन स्थान) उसभ धयागु थासं सर्वज्ञ ज्ञान स्वयं साक्षात्कार याना बिज्यापिं खः ॥८॥

वसपोल बुद्धपिसं प्यंगू परिषद्या दथुइ निर्भय पूर्वक केशरसिंहथें सिंह-नाद यानाः ब्रम्हमा देवादि सुनानं याये मफुगु उत्तमगु धर्मचक्रयात प्रवर्तन याना बिज्यात ॥९॥

वसपोल बुद्धपिं स्वंगू जातया मनुतय् माग्दिशक नायकपिं
फिंच्यागू गुणं स्वीनिता लक्षणं सम्पन्न जुयाः हानं चयगू चिचीधंगु
लक्षण व्यञ्जन धारण याना बिज्यापिं खः ॥१०॥

वसपोल बुद्धपिं भिक्षुपिं सिबे उत्तम, व्याम (प्यकु) प्रमाण
शरीर-रश्मि सुप्रभासित धर्मया ज्ञाता, क्षीणाश्रव, पञ्चमार विजयी
खः ॥११॥

वसपोल बुद्धपिं भिक्षुपिं महत्-प्रभावान्, महा-तेजवान्,
महा-प्रज्ञावान्, महान्-बलवान्, महाकारुणिक, महान् धैर्य वीर्य
सम्पन्न सकल सत्त्वपिनि सुखदायी खः ॥१२॥

वसपोल बुद्धपिं सकल सत्त्वया प्रदीप वा आधार-द्वीप, नाथ,
प्रतिष्ठान, रक्षक, प्रतिस्थित स्थान (वा निःशरण प्राणीपिनि शरण
स्थान), गति, बन्धु, प्राणी मात्रया हित-भण्डार, शरण व
हितोपकारक खः ॥१३॥

वसपोल बुद्धपिं देव-मनुष्य सकलया आधार वा परायण
खः, उकिं जिं छ्यो व्वछुकाः वसपोल पुरुषोत्तम बुद्धपिनि चरण्य
वन्दना याना ॥१४॥

बुद्धपिंत जिं चनेगु बखते, च्वनेगु बखते वा वनेगु बखते,
न्त्याबले हे शरीर, वचन व मनं वन्दना याये ॥१५॥

शान्तिनायक बुद्धपिसं छन्त सदां सुख जुइक रक्षा यायेमा ।
वसपोल बुद्धपिसं छन्त सर्व प्रकारया भयं विमुक्त याना शान्तिं
तयेमा ॥१६॥

सम्पूर्ण रोगं विमुक्त जुइमा, सम्पूर्ण सन्ताप मदयेमा, सकल
वैरीभाव अतिक्रम याये फयेमा, अले भवं शान्ति प्राप्त जुइमा
॥१७॥

बुद्धपिनिगु उगु सत्यया, शीलया, क्षान्ति व मैत्री बलया
आनुभावं निरोगी व सुखी यानाः वसपोलपिसं जिमित आरक्षा यायेमा
॥१८॥

पूर्व दिशाय अत्यन्त ऋद्धिवानपि आपालं (गन्धर्व) सत्वपि
दु, इमिसं जिमित निरोगी व सुखी यानाः आरक्षा यायेमा ॥१९॥

दक्षिण दिशाय अत्यन्त ऋद्धिवानपि आपालं (कुम्भण्ड)
देवतापि दु, इमिसं नं जिमित निरोगी व सुखी यानाः आरक्षा यायेमा
॥२०॥

पश्चिम दिशाय अत्यन्त ऋद्धिवानपि आपालं नागराजापि
दु, इमिसं नं जिमित निरोगी व सुखी यानाः आरक्षा यायेमा ॥२१॥

उत्तर दिशाय अत्यन्त ऋद्धिवानपि आपालं राक्षसत दु,
इमिसं नं जिमित निरोगी व सुखी यानाः आरक्षा यायेमा ॥२२॥

सुमेरुं पूर्व दिशापाखे गन्धर्वराज घृतराष्ट्र, दक्षिण दिशापाखे
कुम्भण्डराज विरूढक, पश्चिम दिशापाखे नागराज विरूपाक्ष, उत्तर
दिशापाखे राक्षसराज कुबेर दु ॥२३॥

धुपिं प्यम्ह चतुर्महाराजपिं नं आपालं परिवार व यश दुपिं
लोकपालकत खः । इमिसं नं जिमित निरोगी व सुखी यानाः
आरक्षा यायेमा ॥२४॥

आकाश-स्थित व भूमि-स्थित देवता व नागपिं नं आपालं
ऋद्धि सम्पन्नपिं खः । इमिसं नं जिमित निरोगी व सुखी यानाः
आरक्षा यायेमा ॥२५॥

ध्व बुद्ध-शासनयुं नं आपालं ऋद्धि सम्पन्नपिं देवतापिं दु ।
इमिसं नं जिमित निरोगी व सुखी याना आरक्षा यायेमा ॥२६॥

छंगु सकल उपद्रव शान्त जुइमा, रोग-शोक विनाश
जुइमा, छन्त छुं अन्तराय मजुइमा, हानं छ सुखी व दीर्घायु जुइमा
॥२७॥

त्रिरत्न प्रति पूजा व अभिवादन याइह्म, वयोबृद्ध व
ज्ञानबृद्धपित आदर सत्कार तइह्म सज्जनया आयु, वर्ण, सुख, बल
ध्व प्यता प्रकारया धर्म फल बृद्धि जुइ ॥२८॥

अंगुलिमाल सूत्र

ध्व परित्राण पाठ्याःस्मसिगु आसन-स्थान सिलागु लखं सम्पूर्ण भय नाश जुइ, हानं ध्व लः त्वंका बीव प्रसव वेदनां ग्रस्त जुइम मिसायात सुविस्तां व याकनं प्रसव जुइ । लोकनाथ तथागतं अंगुलिमाल स्यविरयात धया बिज्यागु दु, ध्व महानुभाव सम्पन्न अंगुलिमाल परित्राणया कीर्ति-आयु कल्प भर तक स्थिर जुयाच्चवनी । उगु हे परित्राण सूत्रया हे सज्जनपिं ! भीसं स्मरण याये वा पाठ याये ।

केंहे मयजु ! जि गबले निसें उत्तम आर्य-कुलय् (बुद्ध-शासनय) जन्म जुया, अबले निसें सुं प्राणीया जीवितेन्द्रीय हे स्यायेगु चेतनां प्रहार याना घयागु हे नं जिं मस्यु । ध्व सत्य वचनया प्रभावं छंत गर्भ-कल्याण (सुविस्ता) जुइमा, छं मार्ग-स्थित सन्तानयां नं कल्याण जुइमा ।

बोध्यंग सूत्र

संसार-चक्रय् लानाच्चपिं सत्वपिनिगु सम्पूर्ण दुःख विनाशकारी, क्लेशादि मार शैत्य दमनकारी न्हेगु अर्हत् मार्ग न्हेगु बोध्यङ्ग धर्म दु । ध्व हे बोध्यङ्ग धर्म ययार्थ सीका हे सत्वपिं स्वकोगु भवं मुक्त जुया वन । जन्म, जरा, व्याधि भय रहित, उत्तम मृत्यु रहित निर्वाणय् ध्यंकःवन । धुजागु गुण संयुक्तगु आपालं गुणया पुचःजुया च्वंगु वथे हे तःधंगु वासः व मन्त्र नं जुया च्वंगु ध्व बोध्यङ्ग सूत्रया हे सज्जनपिं ! भीसं स्मरण याये वा पाठ याये ।

स्मृति सम्बोध्यङ्ग, धर्म-विषय सम्बोध्यङ्ग, वीर्य सम्बोध्यङ्ग, प्रीति सम्बोध्यङ्ग, प्रश्रब्धी सम्बोध्यङ्ग तथा समाधि सम्बोध्यङ्ग व उपेक्षा सम्बोध्यङ्ग थुपिं न्हेगु सम्बोध्यङ्गयात सर्वदर्शी मुनिं बालाक

देशना याना बिज्यात, भावना याना बिज्यात, बारंबार भावना याना:थिना बिज्यात । साक्षात्कार याये बहःगु धर्मया व अर्हत् ज्ञानया अभिज्ञार्थ, फुक्क क्लेश उपशमार्थ, थये बारंबार भाविता याना बिज्यागु खः । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥११-२-३॥

छको मौद्गल्यायनयात छको काश्यपयात रोगं दुःखित जुया च्वंगु खना:लोकनाथ बुद्धं देशना याना बिज्यात ॥४॥

उपिं स्थविरपिसं उगु देशनायात प्रसन्न चित्तं अभिनन्दन याये मात्रं उगु हे क्षण्य वसपोलपिं रोगं मुक्त जुल । धुगु सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥५॥

छको धर्म-राज बुद्धं नं रोगं तःसकं पीडित जुया:चुन्द स्थविरं उगु बोध्यङ्ग सूत्र हे आदरपूर्वक पाठ याना बिल ॥६॥

अबले बुद्ध प्रसन्न जुया:उगु रोगासनं दना बिज्यात । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥७॥

वसपोल महाकाश्यप, मौद्गल्यायन व बुद्धपिं नं मार्ग ज्ञानं वांछवये धुक्कूगु क्लेशार्थे हानं उत्पन्न मजुइगु कथं रोग वांछवया: निरोपी जुया बिज्यात । ध्व सत्यया प्रभावं कल्याण जुइमा ॥८॥

Dhamma Digital

पूर्वान्ह सूत्र

गुगु दुर्निमित्त, अमङ्गल, मनया मयःगु शकुन-कुशब्द, पापग्रह, अप्रिय दुस्वप्न जूगु वा जुइगु खः उपिं फुक्कं बुद्धया आनुभावं विनाश जुइमा ॥९॥

गुगु दुर्निमित्त, अमङ्गल, मनया मयःगु शकुन-कुशब्द, पापग्रह, अप्रिय दुस्वप्न जूगु वा जुइगु खः उपिं फुक्कं धर्मया आनुभावं विनाश जुइमा ॥१०॥

गुगु दुर्निमित्त, अमङ्गल, मनया मयःगु शकुन-कुशब्द,
पापग्रह, अप्रिय दुस्वप्न जुगु वा जुइगु खः उषिं फुक्क संघया
आनुभावं विनाश जुइमा ॥३॥

दुःख, भय व शोक जुया ध्वंषिं सकल प्राणीपिन्त नं
निदुःख, निर्भय व निशोक जुइमा ॥४॥

जिमिसं गुलि पुण्य साधना याना व फुक्क देवतापिसं
अनुमोदन यायेमाः हानं सर्व-सम्पत्ति सिद्ध जुइमा ॥५॥

श्रद्धापूर्वक दान बीमाः, न्हाबलें शीलया आरक्षा यायेमाः
कर्मस्थान भावनाय् प्रसन्न जुइमाः हानं धर्म श्रवणार्थ वःपिं देवतापिं
लिहाँ वंसां जिल ॥६॥

फिगू प्रज्ञा-बल व फिगू शारीरिक बल दुषिं सकल
बुद्धपिनिगु, प्रत्येक बुद्धपिनिगु व अरहन्तापिनिगु ज्ञानबलया तेजं
सकल दिशाय् जिं आरक्षण-तारण तया ॥७॥

ध्व लोक्य् वा मेगु नाग गरुडादि लोक्य् गुलि तक
सम्पत्ति दु, हानं स्वर्ग्य् गुगु अनर्घ रत्न दु, इषिं मध्ये गुगुं हे बुद्ध
समान श्रेष्ठ मजू । बुद्धया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया
प्रभावं कल्याण जुइमा ॥८॥

ध्व लोक्य् वा मेगु नाग गरुडादि लोक्य् गुलि तक
सम्पत्ति दु, हानं स्वर्ग्य् गुगु अनर्घ रत्न दु, इषिं मध्ये गुगुं हे धर्म
समान श्रेष्ठ मजू । धर्मया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया
प्रभावं कल्याण जुइमा ॥९॥

ध्व लोक्य् वा मेगु नाग गरुडादि लोक्य् गुलि तक
सम्पत्ति दु, हानं स्वर्ग्य् गुगु अनर्घ रत्न दु, इषिं मध्ये गुगुं हे संघ
समान श्रेष्ठ मजू । संघया ध्व नं उत्तम रत्नत्व खः । ध्व सत्यया
प्रभावं कल्याण जुइमा ॥१०॥

सकल बुद्धपिनि आनुभावं सकल प्रकारया मङ्गल जुइमा,
सकल देवतापिसं आरक्षा यायेमा, सदां छं सुख व कल्याण जुइमा
॥११॥

सकल धर्मया आनुभावं सकल प्रकारया मङ्गल जुइमा,
सकल देवतापिसं आरक्षा यायेमा, सदां छं सुख व कल्याण जुइमा
॥१२॥

सकल संघया आनुभावं सकल प्रकारया मङ्गल जुइमा,
सकल देवतापिसं आरक्षा यायेमा, सदां छं सुख व कल्याण जुइमा
॥१३॥

महाकारुणिक लोकनाथ बुद्ध सकल प्राणीपिनि हितार्थय्
फुक्क पारमिता पुरे यानाःउत्तम सम्यक् सम्बोधि ज्ञानय् ध्यंकः
बिज्यात । ध्व सत्यया प्रभावं छं सदां कल्याण जुइमा ॥१४॥

शाक्यवंशयात सुख सम्पन्न समृद्धि याना बिज्याह्म
तथागतं बोधिवृक्ष क्वय् मार त्याका बिज्यात । अथे हे जिमिसं नं
त्याके फयेमा । ध्व शत्रु विजयकारक मङ्गलं सदां जय मङ्गल जुइमा
॥१५॥

बुद्धपिनि क्लेश परिशुद्धताया अभिषेकभूमि विपुल शोभा
युक्त पृथिवी शिरोमणि अपराजित बोधिपल्लंकय् उत्तम बुद्धत्व प्राप्त
जूम्ह तथागत गुलि प्रसन्न जुया बिज्यात ॥१६॥

वथे हे सुनक्षत्र, सुमङ्गल, सुप्रभात, सुक्षण, सुमुहूर्त (उत्तम
आचरणपिं पुद्गलपिंत बांलाक पूजा) सुखानन्द प्राप्त जुइमा
॥१७॥

कायकर्म कुशल जुइमा, वचीकर्म कुशल जुइमा, मनोकर्म
कुशल जुइमा, कुशल कर्मय् प्रणिधी (स्थित) जुइ फयेमा ॥१८॥

धुकर्य कुशल चर्यायाःपिं देवमनुष्यपिंत उत्तम फल प्राप्त
जुइ । उत्तम फल प्राप्तपिं सुखी व आनन्दित जुइ । बुद्ध शासनया
बुद्धि सह हानं फुक्क ज्ञातृबन्धुपिं सहित इपिं सकलें निरोगी व सुखी
जुइमा ॥१९॥

मरणानुस्मृति

फय् वया च्वनी थाय् च्याना च्वंगु मत सिना वनीथें आयु
क्षय जुयाःध्व शरीर नं क्षय जुया वनी । (उकिं) मेपिं मरण जूगु
खँकाः थःनं मरण जुइतिनि धका मरणानुस्मृति भावना यायेमाः
॥१॥

गथे महानगु सम्पत्तिं सम्पन्नपिं प्राणीपिं सिना वन, अथे हे
जि नं सिना मवंसे गाःगु मखु, छन्ह मखु छन्हु (जि नं) सिना हे वनी
तिनि ॥२॥

उत्पत्ति लिसे लिसें हे सदा नं मरण वयाच्वंगु दु । गथे
प्राणी स्याइम्ह घातकं प्राणी स्यायेत मौका मालाच्वनी, वथें हे मृत्यु
नं जितः (जिगु मरणार्थ) लित्तु लिना वयाच्वंगु दु ॥३॥

पलख हे मचूसे न्ह्याबलें न्ह्यां वनेगुली उत्साहीम्ह सूर्य
उदय जुइ धुंकाः हानं अस्त जुया वनीथें ध्व जीवन नं मरण पाखे
ब्वां वनाच्वन ॥४॥

पल्पसा तोइथें, लखय् तहाँ वइगु लःप्वःचाथें, सितु घाँय्या
च्वकाय् च्वंगु लः फुतिथें, लखय् सालागु ध्वःथें तुरन्त हे मदया
वनीगु ध्व शरीर । हानं ध्व मृत्युयात घातक याइम्ह शत्रुयातथें
सुनानं पने मफु ॥५॥

गुपिं अपाय्धंगु यशस्वी, बलवान, पुण्यवान, ऋद्धिमान,
बुद्धिमान जुया बिज्याकपि बुद्ध, प्रत्येक बुद्धपित समेतं मृत्युं क्षय यात
(घात यात) धाःसा जिथें जाःम्हसिगु बारे खँ हे छु दइ ? ॥६॥

जीवन आरक्षा यायेत माःगु आहारादि प्रत्यय समेतं विकल
(विरूप) जुया वनीगु, पिनेया शस्त्रादि अले आध्यात्मिक रोग आदि
उपद्रवं नाश जुया वनीगु, मिखा फुति याये मलाकं हे क्षण क्षण
रूपादि इन्द्रिय मरण जुया वनाच्वंगु ध्व शरीर धकाः मरणानुस्मृति
भावना वृद्धि यायेमाः ॥७॥

च्यागू महासंवेग वस्तु

उद्योगीम्ह भिक्षुं प्यंगू आरक्षाया भावना यानाः वयां लिपा
च्यागू महासंवेगया खं मनन यायेमाः ॥१॥

जन्म, जरा, व्याधि, मृत्यु, अपाय, भूतकाल व भविष्यया
वर्त (संसार चक्र) दुःख, वर्तमानया आहार माःवनेगुया दुःख थुपिं
च्यागू संवेगया खं खः ॥२॥

गुम्ह बुद्धिमान व्यक्तिं न्याबलें थःगु हितया इच्छा यानाः
सुथय् बहनी थुगु भावना याइ, वं व्याक्क विघ्नयात नष्ट यानाः
भगवान् बुद्धं कना विज्यागु श्रेष्ठगु व महानगु सुख-शान्ति प्राप्त
याना काइ ॥३॥

नीच्याम्ह बुद्ध गाथा

महावीर तण्हंकर, महायशस्वी मेघंकर, लोक - हितेयी
शरणंकर, ज्योतिष्मान् दीपंकर ॥१॥

जन-प्रमुख कौण्डिन्य, पुरुषोत्तम, मंगल, भिंगु मनम्ह व
धैर्यवान सुमन, प्रेम बुद्धि याःम्ह रेवत ॥२॥

गुण-सम्पन्नम्ह शोभित, जनपिं मध्यय् उत्तमम्ह अनोम-
दर्शी, लोक-प्रद्योत पद्म, श्रेष्ठ सारयी स्वरूपम्ह नारद ॥३॥

प्राणीपिं मध्ये श्रेष्ठ सारम्ह पद्मोत्तर, श्रेष्ठ-व्यक्ति सुमेघ,
व्याक्क लोक्य अग्रम्ह सुजात, श्रेष्ठ-पुरुष प्रियदर्शी ॥४॥

कारुणिक अर्थदर्शी, अन्धकारयात तापाकूम्ह धर्मदर्शी,
संसारय् समता-रहित सिद्धार्थ, वर बीगुली संयमीम्ह तिथ्य ॥५॥

वर बीम्ह पुष्य सम्बुद्ध, अनुपम विपश्यी, सर्व-हितेयी
शास्ता शिखी, सुख बीम्ह वैश्वभू ॥६॥

सार्थ-वाह ककूसन्ध, युद्ध-भूमी विजयी कोणागमन, श्री
सम्पन्न काश्यप, अले शाक्य-श्रेष्ठ गौतम ॥७॥

ध्वसपोलपिं सकल बुद्धपिनि सत्य, शील, क्षान्ति व मैत्रीया
आनुभावं नं छंगु रक्षा जुइमाः हानं छ निरोगी व सुखी जुइमाः
॥८॥

जप, पाठ, भावना

नव बुद्ध गुण

(जप यायेगु बुद्धया गुंगू गुण)

१. सो भगवा इतिपि अरहं ।
२. सो भगवा इतिपि सम्मासम्बुद्धो ।
३. सो भगवा इतिपि विज्जाचरण सम्पन्नो ।
४. सो भगवा इतिपि सुगतो ।
५. सो भगवा इतिपि लोकविद् ।
६. सो भगवा इतिपि अनुत्तरोपुरिसदम्मसारथि ।
७. सो भगवा इतिपि सत्यादेवमनुस्सानं ।
८. सो भगवा इतिपि बुद्धो ।
९. सो भगवा इतिपि भगवा ।

भय अन्तराय हटे ज्वीगु जप

१. सिद्धि भगवा अरहं बुद्धो मे सत्तपाकारं बुद्धं सरणं
गच्छामि ।
२. सिद्धि भगवा अरहं धम्मो मे सत्तपाकारं धम्मं सरणं
गच्छामि ।
३. सिद्धि भगवा अरहं संघो मे सत्तपाकारं संघं सरणं गच्छामि

भय अन्तराय हटे ज्वीगु पाठ

(सम्बुद्धे गाथा)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स ।

सम्बुद्धे अट्ठवीसञ्च द्वादसञ्च सहस्सके ।

पञ्चसत सहस्सानि नमामि सिरसामहं ॥१॥

अप्पका वालुका गङ्गा महन्ता निब्बुता जिना ।

तेसंघम्मञ्च सङ्घञ्च आदरेन नमामहं ॥२॥

नमक्कारानुभावेन हित्वा सब्बे उपद्देव ।

अनेक अन्तरायापि विनस्सन्तु असेसतो ॥३॥

भय अन्तराय हटे ज्वीगु भावना

(आनापानसति भावना)

सासः दुकायेबले पिकायेबले सासलं धीगु थाय् न्हाय्प्वा
सिथे व म्हुतुसि सिथे धकाः निथाय् दु । गुलिसिया न्हाय्प्वाः सिथे
चायाच्चनी, गुलिसिया म्हुतुसि सिथे चायाच्चनी । थःत गुगु पत्ति
बाँलाक चाः उकी ध्यान तय्गु । न्हापां गणना नय (गिन्तिया रूलं)
भावना यायेगु ।

गिन्ति यायेगु विधिः-

सासः दुकायेबले सासलं ध्यूगुयात चायेकाः मनं मनं १
धायेगु । लिपा सासः ल्हायेगु बख्खते ध्यूगुयात मनं मनं २ धायेगु ।
थुगु हे रूपं ३, ४, ५ तक गिन्ति याना यंकेगु । थुक्कियात छगू वार
धाइ । छगू वार व्वचालेव हाकनं न्हापायें १, २, ३, ४, ५, ६ छगू
बढे यायेगु । थुक्कियात निगू वार धाइ । थथे स्वंगू वारे ७ तक,
प्यंगू वारे ८ तक, न्यागू वारे ९ तक, खुगू वारे १० तक

न्हाय्प्वाःया सिथे ध्यूगुयात चायेका यंकेगु । खुगू वार क्वचालेव
न्हापायैं शुरू याना यंकेगु । थःगु समय गुलि दुगु खः उलि समय
तक भावना याना यंकेगु ।

मैत्री भावना

१. सब्बेसत्ता अवेरा होन्तु । २. अब्यापज्जा होन्तु ।
३. अनीघा होन्तु । ४. सुखी अत्तानं परिहरन्तु ।

पट्ठानपालि

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

पच्चयुद्देसपालि

१. हेतु पच्चयो	९. उपनिस्सय पच्चयो	१७. भान पच्चयो
२. आरम्मणं पच्चयो	१०. पूरेजात पच्चयो	१८. मग्ग पच्चयो
३. अधिपति पच्चयो	११. पच्छाजात पच्चयो	१९. सम्पयुत्त पच्चयो
४. अनन्तर पच्चयो	१२. आसेवन पच्चयो	२०. विप्पयुत्तपच्चयो
५. समनन्तर पच्चयो	१३. कम्म पच्चयो	२१. अत्थि पच्चयो
६. सहजात पच्चयो	१४. विपाक पच्चयो	२२. नत्थि पच्चयो
७. अञ्जमञ्ज पच्चयो	१५. आहार पच्चयो	२३. विगत पच्चयो
८. निस्सय पच्चयो	१६. इन्द्रिय पच्चयो	२४. अविगतपच्चयो

॥ पच्चयुद्देसो निदिठतो ॥

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

धम्मचक्कपवत्तनसुत्त

धर्मचक्र स्तुति

क — भिक्खूनं पञ्चवगीनं ।
इसिपतन नामके ॥
मिगदाये धम्मवरं ।
यं तं निब्बान पापकं ॥

ख —सहम्पति नामकेन ।
महा ब्रम्हेन याचितो ॥
चतुसच्चं पकासेन्तो ।
लोकनाथो अदेसयि ॥
नन्दितं सब्बदेवेहि ।
सब्बसम्पत्ति साधकं ॥
सब्बलोक हितत्थाय ।
धम्मचक्कं भणाम हे ॥

Dhamma.Digital

(१) धर्मचक्रया निदान

एवं मे सुतं, एकं समयं भगवा बाराणसियं विहरति
इसिपतने मिगदाये । तत्र खो भगवा पञ्चवगीये भिक्खू
आमन्तेसि —

(२) अन्त निगू

द्वे मे भिक्खवे अन्ता पब्बजितेन न सेवितब्बा ।
कतमे द्वे ?

यो चायं कामेसु कामसुखल्लिकानुयोगो हीनो गम्मो पोथुज्जनिको अनरियो अनन्त्यसंहितो ।

यो चायं अत्तकिलमथानुयोगो दुक्खो अनरियो अनन्त्यसंहितो ।

(३) मध्यम मार्ग

एते खो भिक्खवे उभो अन्ते अनुपगम्म मज्झिमा पटिपदा तथागतेन अभिसम्बुद्धा चक्खुकरणी, ज्ञाणकरणी, उपसमाय अभिञ्जाय सम्बोधाय निब्बानाय संवत्तति ।

कतमा च सा भिक्खवे मज्झिमा पटिपदा तथागतेन अभिसम्बुद्धा चक्खुकरणी ज्ञाणकरणी उपसमाय अभिञ्जाय सम्बोधाय निब्बानाय संवत्तति ।

अयमेव अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो ।

सेय्यथिदं —

सम्मादिट्ठि सम्मासङ्कप्पो सम्मावाचा सम्माकम्मन्तो सम्माआजीवो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि ।

अयं खो सा भिक्खवे मज्झिमा पटिपदा तथागतेन अभिसम्बुद्धा चक्खुकरणी ज्ञाणकरणी उपसमाय अभिञ्जाय सम्बोधाय निब्बानाय संवत्तति ।

(४) दुःख सत्य

इदं खो पन भिक्खवे दुक्खं अरियसच्चं जातिपि दुक्खा, जरापि दुक्खा, ब्याधिपि दुक्खो, मरणंपि दुक्खं, अप्पियेहि सम्पयोगो दुक्खो, पियेहि विप्पयोगो दुक्खो, यंपिच्छं न लभति तंपि दुक्खं, संखित्तेन पञ्चुपादानक्खन्धा दुक्खा ।

(५) समुदय सत्य

इदं खो पन भिक्खवे दुक्खसमुदयं, अरियसच्चं ।
धायं तण्हा पोनोवभविका नन्दीराग सहगत्तं तत्र
तत्राभिनन्दिनी ।

सेय्ययिदं —

कामतण्हा भवतण्हा विभवतण्हा ।

(६) निरोध सत्य

इदं खो पन भिक्खवे दुक्खनिरोधं अरियसच्चं । यो
तस्सायेव तण्हम्म असेसविरागनिरोधो चागो पटिनिस्सग्गो
मुत्ति अनालयो ।

(७) मार्ग सत्य

इदं खो पन भिक्खवे दुक्खनिरोधगाभिनी पटिपदा
अरियसच्चं । अयमेव अरियोअट्ठङ्गिको मग्गो ।

सेय्ययिदं —

सम्मादिट्ठि सम्मासङ्ख्यो सम्मावाचा सम्माकम्मन्तो
सम्माआजीवो सम्मावायामो सम्मासति सम्मासमाधि ।

(८) दुःख सत्यय सत्यज्ञान

“इदं दुक्खं अरियसच्चं” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे
अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा
उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(९) दुःख सत्यय् कृतज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खं अरियसच्चं परिञ्जेय्य” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१०) दुःख सत्यय् कृतज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खं अरियसच्चं परिञ्जात” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(११) समुदय सत्यय् सत्यज्ञान

“इदं दुक्खसमुदयं अरियसच्चं” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१२) समुदय सत्यय् कृतज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खसमुदयं अरियसच्चं पहातब्बं” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१३) समुदय सत्यय् कृतज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खसमुदयं अरियसच्चं पहिनं” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१४) निरोध सत्य्य सत्यज्ञान

“इदं दुक्खनिरोधं अरियसच्चं” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१५) निरोध सत्य्य कृत्यज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खनिरोधं अरियसच्चं सच्छिकातब्ब” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१६) निरोध सत्य्य कृतज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्ख निरोधं अरियसच्चं सच्छिकत्त” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१७) मार्ग सत्य्य सत्यज्ञान

“इदं दुक्खनिरोधगाभिनी पटिपदा अरियसच्चं” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१८) मार्ग सत्य्य कृत्यज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खनिरोधगाभिनी पटिपदा अरियसच्चं भावेतब्ब” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

(१९) मार्ग सत्यय कृतज्ञान

“तं खो पनिदं दुक्खनिरोधगामिनी पटिपदा अरियसच्चं भावित” न्ति मे भिक्खवे पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, जाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, धिज्जा उदपादि, आलोको उदपादि।

(२०) न्हापां बुद्ध जुलधका स्वीकार याना बिमज्यागु

यावकीवञ्च मे भिक्खवे इमेसु चतूसु अरियसच्चेसु एवं तिपरिवट्टं द्वादसाकारं यथाभूतं जाणदस्सनं न सुविसुद्धं अहोसि ।

नेव तावाहं भिक्खवे सदेवके लोके समारके सब्रह्मके सस्समणब्राह्मणिया पजाय सदेवमनुस्साय “अनुत्तरं सम्मासम्बोधिं अभिसम्बुद्धो” ति पच्चञ्जासिं ।

(२१) आःतिनि बुद्ध जुल धका स्वीकार याना बिज्यागु

“यतो च खो मे भिक्खवे इमेसु चतूसु अरियसच्चेसु एवं तिपरिवट्टं द्वादसाकारं यथाभूतं जाणदस्सनं सुविसुद्धं अहोसि । अथाहं भिक्खवे सदेवके लोके समारके सब्रह्मके सस्समणब्राह्मणिया पजाय सदेवमनुस्साय “अनुत्तरं सम्मासम्बोधिं अभिसम्बुद्धो” ति पच्चञ्जासिं ।

(२२) प्रत्यवेक्षण ज्ञान सीका खंका बिज्यागु

जाणञ्च पन मे दस्सनं उदपादि । “अकप्पा मे विमुत्ति, “अय” मन्तिमा जाति, नत्थि दानि पुनब्भवो” ति ।

(२३) पञ्चवर्गीय भिक्षु पिनि देशना न्यना खुशी प्रशान्न जूगु इद’ मवो च भगवा ।

अत्तम्मा पञ्चवर्गिया भिक्खू भगवतो भासितं अभिन्दन्ति ।

(२४) आयुष्मान कौण्डिन्य धोतापन्न जगु

इमस्मिन्न पन वेय्याकरणस्मि भञ्जमाने आयुस्मतो
कोण्डञ्जस्स विरजं वीतमलं धम्मचक्खुं उदपादि “यंकिञ्चि
समुदयधम्मं, सब्बतं निरोधधम्म” न्ति ।

(२५) देव ब्रह्मापिसं उद्घोषणायाःगु

पवत्तिते च पन भगवता धम्मचक्के भुम्मा देवा सह'
मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने भिगदाये
अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन वा
ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हुना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

भुम्मानं देवानं सहं सुत्वा चातुमहाराजिका देवा सह'
मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने भिगदाये
अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन वा
ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हुना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

चातुमहाराजिकानं देवानं सहं सुत्वा तावतिसा देवा
सह' मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने
भिगदाये अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन
वा ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हुना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

तावतिसानं देवानं सहं सुत्वा याम्मा देवा सह'
मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने भिगदाये
अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन वा
ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हुना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

यामानं देवानं सद्ं सुत्वा तुसिता देवा सद्ं
मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने भिगदाये
अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन वा
ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हूना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

तुसितानं देवानं सद्ं सुत्वा निम्मानरती देवा सद्ं
मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने भिगदाये
अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन वा
ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हूना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

निम्मानरतीनं देवानं सद्ं सुत्वा परनिम्मित वसवत्ती
देवा सद्ं मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने
भिगदाये अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन
वा ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हूना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

परनिम्मितवसवत्तीनं देवानं सद्ं सुत्वा ब्रह्मकायिका
देवा सद्ं मनुस्सावेसुं “एतं भगवता बाराणसियं इसिपतने
भिगदाये अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितं अप्पटिवत्तियं समणेन
वा ब्राह्मणेन वा देवेन वा मारेन वा ब्रम्हूना वा केनचि वा
लोकस्मि” ति ।

इतिह तेन खणेन तेन लयेन तेन मुहुत्तेन याव
ब्रह्मलोका सद्दो अब्भुगच्छि ।

(२६) भिद्दः लोकघातु कम्प जूगु

अयञ्च दससहस्सिलोकघातु संकम्पि सम्पकम्पि सम्पवेधि ।

(२७) आलोक प्रकाश जूगु

अप्पमाणो च उलारो ओभासो लोके पातुरहोसि
अतिक्कम्म देवानं देवानुभावन्ति ।

(२८) भगवान् उदान वाक्य ल्हाना बिज्यागु

अथ खो भगवा इमं उदानं उदानेसिअञ्जासि वत भो
कोण्डञ्जो, अञ्जासि वत भो कोण्डञ्जो'ति ।

इतिहिदं आयस्मतोकोण्डञ्जस्स अञ्जासिकोण्डञ्जो-
त्वेव नामं अहोसि ।

(२९) अञ्जासिकोण्डञ्ज भिक्षु जुइत प्रार्थना यागु

अथ खो आयस्मा अञ्जासिकोण्डञ्जो दिदुधम्मो
पत्तधम्मो विदितधम्मो परियोगाल्हधम्मो तिण्णविचिकिच्छो
विगतकथं कथो वेसारज्जप्पत्तो अप्परपच्चयो सत्युसासने
भगवन्तं एतदवोच ।

लभेय्याहं भन्ते भगवतो सन्तिके पब्बज्जं, लभेय्यं
उपसम्पद'न्ति —

(३०) एहि भिक्षु भावं भिक्षु जूगु

“एहि भिक्षु'ति भगवा अवोच, स्वाक्खातो धम्मो,
चर ब्रह्मचरियं सम्मा दुक्खस्स अन्तकिरियायाति । साव
तस्स आयस्मतो उपसम्पदा अहोसीति ।

॥ धम्मचक्कपवत्तनसुत्तं निट्ठितं ॥

ब्रम्हविहार पाठ व भावना (पालि)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स ।

अहं अवेरो होमि, अब्यापज्जो होमि, अनीघो होमि, सुखी अत्तानं परिहरामि । अहं विय मट्ठं आचरियुपज्झाया, माता, पितरो, हितसत्ता, मज्झतिकसत्ता, वेरिसत्ता, अवेरा होन्तु, अब्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखीअत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुञ्चन्तु, यथालद्धसम्पत्तितो माविगच्छन्तु कम्मसका ॥१॥

इमस्मि विहारे,.....इमस्मि गोचरगामे,.....इमस्मि नगरे,इमस्मि देसे,.....इमस्मि जनपदे,.....इमस्मि जम्बुद्वीपे, इमस्मि पठवियं,इमस्मि चक्कवाले,सब्बेसत्ता, अवेरा होन्तु, अब्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखीअत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुञ्चन्तु यथालद्धसम्पत्तितो माविगच्छन्तु, कम्मसका ॥२॥

पुरत्थिमाय दिसाय, दक्खिणाय दिसाय, पच्छिमाय दिसाय, उत्तराय दिसाय, पुरत्थिमाय अनुदिसाय, दक्खिणाय अनुदिसाय, पच्छिमाय अनुदिसाय, उत्तराय अनुदिसाय, हेट्ठिमाय दिसाय, उपरिमाय दिसाय, सब्बे सत्ता, सब्बे पाणा, सब्बे भूता, सब्बे पुग्गला, सब्बे अत्तभाव परियापन्ना, सब्बे इत्थियो, सब्बे पुरिसा, सब्बे अरिया, सब्बे अनरिया, सब्बे देवा, सब्बे मनुस्सा, सब्बे अमनुस्सा, सब्बे विनिपातिका, अवेरा होन्तु, अब्यापज्जा होन्तु, अनीघा होन्तु, सुखी अत्तानं परिहरन्तु, दुक्खा मुञ्चन्तु यथालद्ध सम्पत्तितो माविगच्छन्तु कम्मसका ॥३॥

संसार नित्य मखु

- मिश्र प्रज्ञानठठ

बुद्धं सरणं गच्छामि, धम्मं सरणं गच्छामि, संघं सरणं गच्छामि ।
स्वप्न हे मखुला ध्व संसार, भिगःतिनि खं पिं थौ मखन ॥

अजा अजि जि त्रातिपिं, देहान्ते लःमि जुया वन ।
धनरत्न दुगु ध्व सम्पत्ति, ज्वनामवं नापं वाना वन ॥१॥

भिगः म्हीग खंगु मिखा, न्हेपं, थौ जिं खंके मफया वन ।
त्राहिमाम् हे तथागत, रवन्हु जक च्वने दै ध्व जीवन ॥२॥

नुनेथे संसार सनाजूपिं, अनवं धनवं मदया वन ।
दृष्टान्त मिखां खंक खंक, हिं हुं धायुगु गनं वल ॥३॥

मसियावन सारासार, लीया नं लुंथे भाःपाः च्वन ।
च्वने त्योगु संसार ध्व मखुत, नरकाग्निये जुया वन ॥४॥

बुद्धं सरणं गच्छामि, धम्मं सरणं गच्छामि, संघं सरणं गच्छामि ।

प्रार्थना गीत

शरण वया छपिंथाय्

- आर. बि. पठघ

भवचक्रं उन्मुक्त जुयेत, शरण वया छपिंथाय् ॥६॥

विश्वे दुःख बढे जुल, अत्याचारया संख्या नापं ।
दुःख निरोध याय्या इच्छां, शरण वया बुद्धथाय् ।
भवचक्रं उन्मुक्त जुयेत, शरण वया छपिंथाय् ॥९॥

सत्यधर्म न्हावन, कुमार्गय् जनता ब्वां ब्वां जुल ।
निर्वाण पथ खंके मफुत, मिथ्यादृष्टिं व्याप्त जुयाः ।
भवचक्रं उन्मुक्त जुयेत, शरण वया छपिंथाय् ॥२॥

सम्यक् दृष्टि शून्य ज्वीन, पापीतसें जगत् नुनीन ।
सत्प्रचार कार्य याय् फय्त, प्रज्ञा चक्षुया आशां वया ।
भवचक्रं उन्मुक्त जुयेत, शरण वया छपिंथाय् ॥३॥

विश्वे दुःख बढे जुल, अत्याचारया संख्या नापं ।
दुःख निरोध याय्या इच्छां, शरण वया बुद्धथाय् ।
भवचक्रं उन्मुक्त जुयेत, शरण वया छपिंथाय् ॥४॥

शरण वया छपिंथाय्, शरण वया छपिंथाय् ॥

कौलाख्व पुन्ही, १०८२
(२०१९ साल)

बुद्ध वन्दना (१)

- आर. बि. षष्ठ

क्लेश ब्याक्कं नाश यानाः, पाप न्हंका बिज्यासे ।
अरहं धाय्का बिज्याःम्ह, हे शाक्यमुनि ! वन्दना ॥

संसारया ब्याक्क धर्मयात, थःथःम्हं हे बोध यानाः ।
सम्यक् सम्बुद्ध जुया बिज्याःम्ह, छलपोलयात वन्दना ॥

विषा स्वंगू व च्यागू नापं, भिंन्यागू आचरणं युक्त जुयाः ।
निर्वाण मार्गसं बाँलाक बिज्याःम्ह, सुगतयात वन्दना ॥

सत्त्व, संस्कार व ओकास, लोक सकतां सीका बिज्याःम्ह ।
प्राणी दमनय् ज्वःमदुम्ह, तथागतयात वन्दना ॥

ब्रम्हा, देव, मनुष्य सकस्यां, हे गुरु शास्ता छलपोल ।
आर्य सत्य प्यंगुलिं सीकाः, बुद्ध जूम्ह खः, वन्दना ॥

भाग्य खुगुलिं सम्पूर्णं जुयाः, भगवान् धायेकाः बिज्याःम्ह ।
नवाक्क गुणं युक्तम्ह, बुद्धयात जिं वन्दना ॥

शीलय् च्वनाः जि शरण वयाः, बुद्ध गुण लुमंका च्वना ।
थुगु पुण्यया आनुभावं, सकल सत्त्वया जय ज्वीमा ॥

धर्म वन्दना (२)

थःत परयात त्रिकाल सदा नं, न्ह्यागु लोकय् नं हित ज्वीगु ।
गुंगू लोकोत्तर धर्म बुद्धं, बाँलाक ध्वीक कना बिज्यात ।

सुआख्यात ध्व धर्मयात, धर्माचरणं वन्दना ॥

बुद्धया धर्म गुलि महोत्तमगु, धनया धनसं हे फल बीगु ।
आर्यजनं थःथःम्हं हे ध्वीकाः, बाँलाक आचरण याय् फुगु ।

सांद्रिष्टिक ध्व धर्मयात, शीलाचरणं वन्दना ॥

महाकारुणिक तथागतं, लोकया दुःखय् करुणा तथाः ।
समय मबीवं हे फल बीगु, चतुरार्य धर्म कना बिज्यात ।

अकालिक ध्व धर्मया, शरणागत जिगु वन्दना ॥

गुप्तं मखु प्रमाण हे बियाः, धन वयाः स्वः वा घाय् फुगु ।
निर्वाण ध्यंक बाँलाक हे, निश्चित रूपं ध्यंका बीगु ।

एहिपरियक व ओपनयिको, दश धर्मयात वन्दना ॥

प्रज्ञाया ह्याउँगु अग्नी छुयाः, विवेकया कसी च्वत्तुच्चलाः ।
विज्ञजनं थःथःपिसं हे, सीकाः ध्वीकाः काय् बहःगु ।

महाश्रमणया दश धर्मयात, श्रद्धाचरणं वन्दना ॥

शीलय् च्वनाः जि शरण वयाः, धर्मया गुण लुमंका च्वना ।
धर्मया अतुल्य शक्ति प्रभावं, सकल प्राणीया जय ज्वीमा ॥

संघ वन्दना (३)

बुद्धं गये धर्मया उपदेश, याना बिज्याःगु खः जगतयात ।
आचरण वसपोलया श्रावक संघं, बालाक अये हे याना बिज्यात ।
सुप्रतिपन्न हे श्रावक संघ ! छलपोलपिन्त वन्दना ॥

भोग विलास व कष्ट पीडा, निगू अतियात नं त्वता बिज्याःपिं ।
महोत्तमगु मध्यम मार्गस, तप्यंक आचरण याना बिज्याःपिं ।
श्रृजुप्रतिपन्न श्रावकपिन्त, सादर गौरव वन्दना ॥

तथागतया अनुशासन कथं, निर्वाण केवल तात्तुना च्वपिं ।
न्यायमा मात्र पक्ष लिनाः, आचरण भिंगु याना बिज्याःपिं ।
न्याय प्रतिपन्न संघपिन्त, श्रद्धाञ्जलिं वन्दना ॥

अष्टलोक धर्म थी घका ग्यानाः, ताताःपाक जुया बिज्याःपिं ।
आदर सत्कार योग्य ज्वीक, केवल आचरण याना बिज्याःपिं ।
सामीचि प्रतिपन्नपिन्त, सविनय जिगु वन्दना ॥

मार्ग प्यम्ह व फल प्यम्ह, प्यज्वः वा च्याम्ह पुद्गलं ।
भगवान् शाक्यमुनिया श्रावक, संघ सुशोभित जुया च्वन ।
आक्कान योग्यपिं श्रावकपिनिगु, संघपिन्त वन्दना ॥

अतिथि रूपं सत्कार यानाः, श्रद्धां दान बी योग्यपिं ।
ल्हाः ज्वज्वलपाः बिन्ति यानाः नं, पूजा भ्रीसं यायु योग्यपिं ।
सुगत संघ हे छलपोलपिनिगु, गुंगू गुणयात नं वन्दना ॥

सुख ऐश्वर्य वैभव जक मखु, स्वर्ग व निर्वाण तकं यागु ।
कामना यानाः पुण्य पीत, श्रेष्ठगु बुं हे समानपिं ।
अनुत्तरगु पुण्य क्षेत्र, जिन संघपिन्त वन्दना ॥

शीलय् च्वनाः जि शरण दयाः, संघया गुण लुमंका च्वना ।
संघया शीतल तेजानुभावं, सकल लोकया जय ज्वीमा ॥

कउलाय्व दशमी, ११०३

(२०४० साल)

आरति

श्री शाक्यकुलमणिया आरति याना ॥धु॥

मन-तन-इताः यात श्रम-चिकं नं बुलाः ।

बोधिज्ञान-मत च्याकाः आरति याय् फयमा ॥१॥

श्री शाक्यकुलमणिया आरति याना ॥धु॥

पचि पचि याना जुया नुगःमिखां मखनाः ।

क्यने माल भललल मोह-धकिं चीकाः ।

श्री शाक्यकुलमणिया आरति याना ॥धु॥

जय भगवान् शाक्यमुनि गौतम ।

जय जय जय जय बुद्ध भगवान् ॥३॥

श्री शाक्यकुलमणिया आरति याना ॥धु॥

श्री शाक्यकुलमणिया आरति याना ॥धु॥

श्री शाक्यकुलमणिया आरति याना ॥धु॥

आरति

आरती याये शास्ता, सर्वज्ञ बुद्धया ।

भाव भक्ति जिनं अथे थये मसिया ॥आ॥

राज्यभोग त्वतलाव जंगल बिज्याःम्ह ।

जगतया उपरे करुणा तवम्ह ॥आ॥

बोधिवृक्ष सिमातःलय् तपयाना बिज्याःम्ह ।

मारगण दक्व प्राणीयात जितय् यावम्ह ॥आ॥

देवगण दक्वसिनं पूज्ज याकम्ह ।

जगतया प्राणीपिन्त, उद्धार यावम्ह ॥आ॥

दक्व सकसिनं भजन यात ।

बुद्धया दासनं आरती यात ॥आ॥

भगवान् बुद्धया अनमोल-वचन

अप्रमादं हे निर्वाणया लंपु

अप्यमादो अमत पदं पमादो मञ्जुनो पदं ।
 अप्यमत्ता नमीयन्ति ये पमत्ता यथा मत्ता ॥१॥
 एतं विसेसतो ब्रत्वा अप्यमादमिह पण्डिता ।
 अप्यमादे पमोदन्ति अरियानं गोचरे रता ॥२॥
 ते भ्राथिनो साततिका निच्चं दल्हः परक्कमा ।
 फुसन्ति धीरा निळ्वानं योगक्खेमं अनुत्तरं ॥३॥

— बुद्ध, धम्मपद २, १(१, २, ३)

Dhamma Digital
 भावार्थ

अप्रमाद निर्वाणया लंपु खः । प्रमाद मृत्युया लंपु खः । प्रमादीपिं सीयै अप्रमादीपिं सी मखु ॥१॥

पण्डितजनपिसं अप्रमादया विषये भाँलाक सीकाः, ध्वीकाः बुद्ध तथागतपिसं उपदेश याना विज्याः कथं आचरण यानाः अप्रमादे सुख तायेका च्वनी ॥२॥

धैर्यदुपिं सततः ध्यानया अभ्यास याइपिं नित्य, दृढ पराक्रमी व वीर पुरूषपिसं परम पद योग-क्षेम निर्वाणयात लाभ याना काई ॥३॥

अभित्य संस्काराणां शक्तिः हेतुः

अनिष्ठावत सङ्खारा, उपाव वय धम्मिनो ।
उपाज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेसं वूप सङ्गोसुखो ॥

— बुद्ध, वेपुल्लपब्बत सुत्त, अन्नसत्तम संयुत्ते,
(संबुत्त-निकाय)

भावार्थ

सकतां संस्कारा अभित्य खः । उत्पत्तिं च विनाशं ज्वीगु स्वभाव
खः । उत्पत्तिं जुको सकतां हे निरुद्धं पुया वणीगु खः । उकिं
संस्काराणां क्रमघा शान्तं पुयाः निर्वाण प्राप्तं ज्वीगु हे जक धात्थेगु
सुख खः ।

हेतुः । संस्कारा इत्येव संस्कारा इत्येव ज्वीगु तावत्तं उपाव वय धम्मिनो ।

उपाज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेसं वूप सङ्गोसुखो ॥

उपाज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेसं वूप सङ्गोसुखो ॥

बुद्ध्यागु वाढया चार

ये धम्मा हेतुपमावा तेसं हेतु तथागतो आह ।

तेसं च यो निरोधो एवं वादी महासमणो ॥

— पंचभद्रवर्गीय भिक्षु अस्सजीत

भावार्थ

ध्व संसारे भुणि नं हेतुं उत्पत्तिं ज्वीगु धर्मत दु, उगु सकतां
धर्मयागु कारण (=हेतु) तथागतं कना विज्यात व इमिगु निरोधयात
नं कना विज्यात । ध्व हे महासमण (=तथागत) या वाद खः ।

हेतुः । संस्कारा इत्येव संस्कारा इत्येव ज्वीगु तावत्तं उपाव वय धम्मिनो ।

बुद्धशास्त्राणां चार

सब्ब पापस्स अकरणं, कुसलस्स उपसम्पदा ।

सचित्तं परियोदपनं, एतम् बुद्धानुसासनं ।

— बुद्ध, धम्मपद १४,४(५)

भावार्थ

पापं हं हे मयायेगु, पुण्यं व्याक्कं सञ्चय यायेगु ।

धःगु चित्तं परिशुद्धं यायेगु, ध्व हे बुद्धया शिक्षा खः ॥

यथा बुद्ध्युलकं पस्ते यथा पस्ते मरीचिकं ।

एवं लोकं अवेकस्वन्तं मञ्जुराजा न पस्सति ॥

— बुद्ध, धम्मपद १३, ३(४)

भावार्थ

लः प्वःचायात स्वयर्थे तुं मृग जलयात स्वयर्थे तुं ।

ध्व लोक्यात स्वयार्च्वं म्ह पुद्गलयात मृत्युराजं खनी मञ्जु ॥

मत्तासुख परिच्चागा पस्से चे विपुलं सुखं ।

चजे मत्ता सुखं धीरो सम्पस्सं विपुलं सुखं ॥

— बुद्ध, धम्मपद २१, १(२९०)

भावार्थ

महान् विपुल सुखया निम्तिं अल्प सुखयात त्याग यायेमाः । अर्के
धैर्यवान् ज्ञानी पण्डितपिसं निर्वाणय् हे परम सुख शान्ति, विपुल
सुख शान्तियात खंकाः सांसारिक सुखरूपी अल्प सुखयात त्याग
याई ।

यथापि मूले अनुपद्दवे दन्हे, छिन्नोपि रुक्खो पुनरेव रुहति ।

एवमपि तण्हानुसये अनूहते निब्बत्तति दुक्खमिदं पुनप्पुनं ॥

— बुद्ध, धम्मपद २४, २(३३८)

भावार्थ

हाः नापं लेहें यना मद्योसे त्वाः जक ल्हाना तःगु सिमा हानं
हानं चुलिजाया वैगुर्थे तुं तृष्णा व अनुशय नं हा नापं नष्ट मज्जुल
कि ध्व दुःख चक्र बारम्बार प्रवर्तित जुया च्वनी ।

तत्थ बुत्ताभिधम्मया, चतुधा परमत्थतो ।

चित्तं चेतिसिकं रूपं, निब्बान मिति सब्बया ॥

— बुद्ध, अभिधम्मत्थ सङ्ग्रहो

भावार्थ

अभिधर्मया न्हय्गू ग्रन्थय् कुशल व स्कन्धादि सम्पूर्ण भेद
तथागतपिसं कना बिज्याःगु अभिधर्मार्थ यथार्थ रूपं व उतमगु

स्वभाषया हिसाव्यं विज्ञानं स्कन्ध (चित्त), वेदनादि स्वंगु स्कन्ध समूह (वैतसिक), भूत व उपादा रूप कथं भेद जुयाध्वंगु स्कन्ध (रूप) व मार्ग अले फलया आरम्भण जुयाध्वंगु असंस्कृत धर्म निर्वाण, चुकथं प्यंगु आकारं ध्वनाध्वंगु दु ।

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा मनो सेट्ठा मनोमया ।
मनसा चे पवुट्ठेन भासति वा करोति वा ।
ततो नं दुक्ख मन्वेति चक्कं'व बहतो पदं ॥

— बुद्ध, धम्मपद १,१(१)

भावार्थ

मन व्याकक प्रवृत्तिया न्हघलुवा खः । मन हे इमि मुख्य खः । सकतां मनं हे उत्पत्ति ज्वी । सुनां नं दूषित मनं खं ल्हाःसा वा ज्या याःसा दुःख वया ल्यू ल्यू अथे हे वई गथे कि रथंया चक्का दोया तुति ल्यू ल्यू वइगु खः ।

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा मनो सेट्ठा मनोमया ।
मनसा चे पसन्नेन भासति वा करोति वा ।
ततो नं सुख मन्वेति छाया'व अनपायिनी ॥

— बुद्ध, धम्मपद १,२(२)

भावार्थ

मन व्याकक प्रवृत्तिया न्हघलुवा खः । मन हे इमि मुख्य खः । सकतां मनं हे उत्पत्ति ज्वी । सुनां नं प्रसन्नगु स्वच्छ मनं खं ल्हाःसा वा ज्या याःसा दुःख वया ल्यू ल्यू अथे हे वई गथे किपालु न्हघाबलें व्यक्तिया ल्यू ल्यू वइगु खः ।

नहि वेरेन वेरानि सम्मन्ती'घ्नं कुदाचनं ।
अवेरेन च सम्मन्ति एस धम्मो सनन्तनो ॥

— बुद्ध, धम्मपद १,४(५)

भावार्थ

ध्व संसारे शत्रुत शत्रुभावं गुबर्ले हे शान्त ज्वी मखु । मैत्री भावं
हे जक शत्रु शान्त ज्वी । ध्व हे सनातनानिसें चले जुया वयाच्वंगु
धर्म (नियम) खः ।

अक्कोच्छि मं अवधि मं अजिनि मं अहासि मे ।
ये च तं उपनह्यन्ति वेरं तैसं न सम्मति ॥

— बुद्ध, धम्मपद १,३(३)

भावार्थ

जितः ब्वः बिल, जितः दाल, जितः बुकल, जिगु लुटे याना
यंकल धकाः गुम्हस्यां मती तयाच्वनी, वया शत्रु गुबर्ले हे पाः
(शान्त) ज्वी मखु ।

अक्कोच्छि मं अवधि मं अजिनि मं अहासि मे ।
ये तं न उपनह्यन्ति वेरं ते सूप सम्मति ॥

— बुद्ध, धम्मपद १,३(४)

भावार्थ

जितः ब्वः बिल, जितः दाल, जितः बुकल, जिगु लुटे याना
यंकल धकाः गुम्हस्यां मती तयाच्वनी मखु, वया शत्रु शान्त (पाः)
जुया वनी ।

मुहूर्त्तमपि चे विञ्जू पण्डितं पयिरूपासति ।
खिप्यं धम्मं विजानाति जिब्हा सूप रसं यथा ॥

— बुद्ध, धम्मपद ५,६(६)

भावार्थ

तीखर बुद्धि दुम्ह विज्ञ मनु नं घौ पलख हे मात्र पण्डितयागु
संगत याःसा नं वैं धर्मयात अथे हे याकनं ध्वीकी गथे कि म्यैं
कैं यागु सवाः तुरुन्त सीकीगु खः ।

यथागारं बुच्छन्नं बुट्ठी समतिविष्कति ।

एवं अभावितं चित्तं रागो समतिविष्कति ॥

— बुद्ध, धम्मपद १,९(१३)

भावार्थ

बाँ लाक पलिं चिना मतःगु छथें सिनाज्या ईलय् लः ज्वइगुथें
ध्यान भावना मयाःगु चित्तय् राग, द्वेष, मोहरूपी लःनं ज्वयाच्चवनी ।

पापोपि पस्सति भद्रं याव पापं न पच्चति ।

यदा च पच्चति पापं अथ पापो पापानि पस्सति ॥

— बुद्ध, धम्मपद ९,४(४)

भावार्थ

पापया फल मवःत्तले हे पापी मनुखं पापयात नं भिंगु (भद्र) हे
खः धकाः भाःपिया च्वनी । किन्तु गुबले पापया सि सई, अले जक
वयात पाप (कुकर्म) खने दई ।

फेणुपमं कायमिमं विदित्वा धम्मं अभि सम्बुधानो ।

छेत्वान मारस्स पपुप्फकानि अदस्सनं मच्चुराजस्स गच्छे ॥

— बुद्ध, धम्मपद ४,२(३)

भावार्थ

फिंजयागु पिण्डथें जाःगु रूप स्कन्ध वा मृगतृष्णाथें जाःगु
नाम स्कन्ध युक्तगु ध्व शरीर खः धकाः प्रजा ज्ञानं खंके फुम्ह मनु
मारयागु पाशयात त्वथुलाः कालं (यमराजं) खंके मफुगु थाय्
निर्वाणय् थ्यंकः वनी ।

यथापि पुप्फरासिम्हा कथिरा मालागुणे बहु ।

एवं जातेन मच्चेन कर्त्तब्बं कुशलं बहुं ॥

— बुद्ध, धम्मपद ४,६(१०)

भावार्थ

गथे निपूणम्ह गथुनि नं स्वाँ धकिं बाँ बाँ लाःगु स्वाँ यात ल्ययाः
आपालं स्वाँ माः हनिगु खः अथे हे संसारे जन्म जूपिं मनूतसें आपालं
पुण्य याये माः ।

यो च बस्स सतं जीवे अपस्सं धम्ममुत्तमं ।
एकाहं जीवितं सेट्थो पस्सतो धम्ममुत्तमं ॥

— बुद्ध, धम्मपद ८, ९(१६)

भाषार्थ

उत्तम धर्म मझं महसिगु सच्छि दं या आयु दुगु जीवन स्वयाः
उत्तम धर्म (बुद्धोपदेशित धर्म) यात झं मह मनूयागु छन्हू जक्यागु
जीवन हे श्रेष्ठोत्तम (सार्यक) ज्वी ।

पुप्फानि हेव पचिनन्तं व्यासत्तमनसं नरं ।
सुत्तं गामं महोघोब मच्चु आदाय गच्छति ॥

— बुद्ध, धम्मपद ४, ३(४)

भाषार्थ

काम भोगरूपी स्वां यात ल्यया काईम्ह आशक्त मनूतयूत कालं
(मृत्यु) अथे हे ज्वना यंकी गथे कि आकाभाकां बइगु तच्चवःगु खुसि
बाहा नं घनाच्चं पिनिगु गांयात बगे याना यंकी ।

सब्बे सङ्खारा अनिच्चाति यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निम्बिन्दति दुक्खे, एसे मग्गो विसुद्धिया ॥

— बुद्ध, धम्मपद २०, २(५)

भाषार्थ

“ध्याक्कं संस्कार अनित्य खः” धकाः प्रज्ञां गुबले खंकी, अले
जक सकतां दुःखं विराग प्राप्त ज्वी । ध्व हे निर्वाणया लंपु खः ।

सब्बे सङ्खारा दुक्खाति यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निम्बिन्दति दुक्खे, एसे मग्गो विसुद्धिया ॥

— बुद्ध, धम्मपद २०, ३(६)

भाषार्थ

“ध्याक्कं संस्कार दुःख खः” धकाः प्रज्ञां गुबले खंकी, अले जक
सकतां दुःखं निर्वेद (विराग) प्राप्त ज्वी । ध्व हे विशुद्धि (निर्वाण) या
लंपु खः ।

सब्बे धम्मा अनराति यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गे विसुद्धिया ॥

— बुद्ध, धम्मपद २०, ४(७)

भावार्थ

“ब्याक्कं धर्मत (पञ्चस्कन्ध) अनात्मा खः” धकाः प्रज्ञां गुबले
खंकी, अले जक सम्पूर्ण दुःखं विराग प्राप्त ज्वी । ध्व हे निर्वाणया
लंपु खः ।

अभिवादन सीलिस्स निच्चं बुद्धा'पचायिनो ।
चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति, आयु वण्णो सुखं बलं ॥

— बुद्ध, धम्मपद ८, ८(१०)

भावार्थ

त्रिरत्नयात पूजा व अभिवादन (वन्दना) याइम्ह, उमेरं ज्याथःपिं,
शीलय् ज्याथःपिं व ज्ञानं ज्याथःपिंत आदर सत्कार मान सम्मान
याईम्ह सज्जनयां आयु, वर्ण (रूप), सुख व बल - थुपिं प्यतां हे धर्म
फलया वृद्धि ज्वी ।

सील दस्सन सम्पन्नं धम्मट्ठं सच्चवादिनं ।
अत्तनो कम्म कुब्बानं तं जनो कुस्ते पियं ॥

— बुद्ध, धम्मपद १६, ७(९)

भावार्थ

शीलवान्, सद्धर्मस प्रतिष्ठित, सत्यवादी व धर्मय् लगे ज्वीपिं
पुद्गलपिन्त लोकं हवाई ।

सब्ब दानं धम्मदानं जीनाति, सब्बं रसं धम्मरसो जीनाति ।
सब्बं रतिं धम्मरतिं जीनाति, तण्हक्खयो सब्ब दुक्खं जीनाति ॥

— बुद्ध, धम्मपद २४, १०(२१)

भावार्थ

दानमध्ये धर्मदान तःर्धं । रसमध्ये धर्मरस तच्चवः । प्रेममध्ये धर्मप्रेम तच्चवः । तृष्णा क्षयं ब्याक्क दुःखयात त्याकी । अर्थात् धर्मदानं सकतां दानयात त्याकी । धर्मया रसं सकतां रसयात त्याकी । धर्मया प्रेमं सकतां प्रेमयात त्याकी । तृष्णा क्षयं ब्याक्क दुःखयात त्याकी ।

यो सहस्सं सहस्सेन सङ्गमे मानुसे जिने ।

एकञ्च जेय्य अत्तानं स वे सङ्गाम जुत्तमो ॥

— बुद्ध, धम्मपद ८, ३(४)

भावार्थ

लडाईस वनाः द्वलंद्वः सिपाहीतयूत त्याके फुम्ह मनु स्वयाः थःगु मन छगूयात त्याके फूम्ह मनूयात संग्रामजीत धाई ।

“चरय भिक्खवे, चारिकं बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय, लोकानुकम्पाय, अत्याय, हिताय, सुखाय, देवमनुस्सानं । देसेय भिक्खवे, धम्मं आदि कल्याणं, मज्झे कल्याणं, परियोसाने कल्याणं, सात्यं, सब्यञ्जनं, केवल परिपुण्णं, परिसुद्धं ब्रम्हचर्यं पकासेथ ।”

— बुद्ध

Dhamma Digital भावार्थ

“हे भिक्षुपिं ! आपाःसिया हितया निम्तिं, आपाःसिया सुखया निम्तिं, लोकया उपरे दया तयेया निम्तिं, देवतापिं व मनूतयूगु प्रयोजनया निम्तिं, हितया निम्तिं, सुखया निम्तिं चारिकाय् (चाःहधू) हूँ । आदि (अतीतकाले) नं कल्याण जूगु, मध्य (वर्तमान कालय्) नं कल्याण जुयाच्वंगु अन्त (भविष्य कालय्) नं कल्याण ज्वीगु थुगु धर्मया उपदेश या । अर्थयुक्त (भिंगु अर्थ जाःगु), व्यञ्जनयुक्त (भिंगु व्यञ्जन=व्याख्यानं युक्तगु), धर्मभरिपूर्णं जुयाच्वंगु परिपूर्णगु, परिशुद्धगु ब्रम्हचर्यं धर्मयात प्रकाश या ।”

अन्तिम जिन वचन

“हन्ददानि भिक्खवे, आमन्तयामि वो, वय धम्मा
सङ्खारा, अप्पमादेन सम्पादेथ ।”

“हे भिक्षुपि ! छिमित हाकनं आमन्त्रण याना च्चना । ध्व
संसारया व्याक्क संस्कार नाशवान खः । अकेँ बाँलाक अप्रमादी
(स्मृतिवान्) जुयाः निर्वाणयात सम्पादन याना का ।”

पुण्यानुमोदन

इदं मे/वो/नो वातिनं होतु सुखिता होन्तु वातयो । (स्वको धायेगु)

यता वता च अम्हेहि सम्भतं पुञ्ज सम्पदं सब्बे देवा अनुमोदन्तु
सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ।

यता वता च अम्हेहि सम्भतं पुञ्ज सम्पदं सब्बे सत्ता अनुमोदन्तु
सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ।

यता वता च अम्हेहि सम्भतं पुञ्ज सम्पदं सब्बे भूता अनुमोदन्तु
सब्ब सम्पत्ति सिद्धिया ।

Dhamma.Digital

साधु ! साधु !! साधु !!!

द्रष्टव्य : थःपिनिगु निमित्तं प्रार्थना यायेबले “इदं मे”, मेपिनिगु निमित्तं
“इदं वो” व भी सकसिगु निमित्तं प्रार्थना यायेबले “इदं नो” धयागु
बोलि तयाः प्रार्थना यायेगु खः ।

बुद्धभूमि नेपालया बौद्ध परम्परा व धार्मिक समन्वय

पवित्र पावन भूमि नेपाल

कालं म्हुना छ्वये मफुगु, इलं ल्हाका छ्वये मफुगु
नेपाभिपिनिगु सुसमृद्ध संस्कृति, संस्कार व सभ्यताया श्रोत जुयाच्चंगु
श्रुति व स्मृति, ग्रन्थ व पुराण, संस्कार व परम्परा, रीति व थिति,
इतिवृत्ति व वंशावलीया भलःसाय् घाय्गु खःसा ध्व पृथ्वीया ब्याक्क
द्वीप त मध्ये सर्वश्रेष्ठ ठहरे जुयाच्चंगु जम्बूद्वीपया नं मुकुट (मत्तू) सरह
जुयाच्चंगु हिमवत् खण्डया जवय् लाःगु हिमश्रृङ्खलाया मुलय् च्वंगु
भीगु दे नेपाल आदिकालनिसें हे पवित्र पावन पुण्यभूमि, तपोभूमि,
मुक्तिभूमि, देवभूमि, बोधिसत्त्वभूमि व बुद्धभूमि खः । अनेकन् महान्
ऋद्धि, सिद्धि व शक्तिं सम्पन्नपिं असंख्य लोकेश्वरपिं, वीतरागपिं,
लोकपालपिं, दिग्पालपिं, मात्रिकपिं, देवी व देवतापिसं निवास यानाः
रक्षा यानाच्चंगु, अनेक महत् फलदायिनी तीर्थ व उपतीर्थ पिनिगु नापं
अनेनेगु रम्य, सुरम्य, चित्ताकर्षक, सुन्दर हिमशिखर, हिमनदी,
धब्वालः, क्वब्वालः, नदी, उपनदी, बंगाः, दह, कुण्ड, पुखू, वन,
उपवन, गुफा, उद्यान, कुञ्ज निकुञ्ज नं भरिपूर्ण जुयाः शोभायमान
जुयाच्चंगु अनेक प्रकारया भंगः पंछि, प्राणीपिं, फलफूल, वनस्पति,
जडिबुटी जानाः सर्वसुलभ जुयाच्चंगु थुगु पवित्र पावन भूमिस
ज्योतिरूप स्वयम्भू धर्मघातु वागीश्वर स्वयं थःथमहं उत्पत्ति जुयाच्चंगु
कारणे प्रत्येक युगया तथागतपिं - विपश्ची, शिखि, विश्वभू, ऋकुच्छन्द,
कनकमुनि, काश्यप व वर्तमान तथागत शाक्यमुनि भगवान् समेत नं

ध्व देशया भ्रमणे इलय् बिलय् बिज्यानाः ज्योतिरूप आदिबुद्धयागु दर्शन व पूजन, अर्चना व आराधना, उपासना व परिक्रमा यासे नेपाल मण्डलयात धन्य याना बिज्यागु बृतान्तं भ्नीगु धार्मिक इतिहास जानाच्चवंगु दु ।

शाक्यमुनिया जन्मभूमि नेपाल

अतीत कालय् आदिबुद्ध दीपङ्कर तथागतया सम्मुखय् अष्टसिद्धिलाभी सुमेध ऋषि धकाः जन्म कयाः अनागत कालय् बुद्ध ज्वीगु प्रणिधान याना बिज्यासे दीपङ्कर तथागतया श्रीमुखं सम्यक् सम्बुद्ध ज्वीगु भविष्यवाणी प्राप्त यायेत सफल जुया बिज्याम्ह श्री शाक्यमुनि गौतम बुद्धं अनुत्तर सम्यक् सम्बोधि ज्ञान व फल प्राप्त यायेत मद्यक् मगाःगु पुण्य पारमिता मुंकेत तदनन्तर प्येगु असंख्येय व छगु लाख कल्पतक अनेक जन्म ग्रहण यानाः असंख्य दशपारमिता, दशउपपारमिता व दश परमार्थ पारमिताया पुण्य सम्भार सञ्चित यायां लोकार्थ चर्या, ज्ञात्यार्थ चर्या व बुद्धार्थ चर्या पूर्ण याना बिज्याये धुंकाः तुषित भुवने श्वेतकेतु बोधिसत्त्व धकाः जन्म जुया बिज्याःबले मर्त्यमण्डलस बुद्ध चर्या पूर्ण यायेत जन्म जूवये न्हघवः भिंगु, परिशुद्धगु व योग्यगु काल, द्वीप, देश, कुल व मातापिताया विषये बिचार यायेत पञ्च महावलोकन याना बिज्यात । त्रिपिटक ग्रन्थ-जातक निदान अट्ठकथा व मज्झिम निकाय, उपरिपण्णासक, शून्यता वर्ग, आश्चर्य अद्भूत सूत्र व महायानी नवग्रन्थया ललितविस्तर सूत्रया निदान परिवर्तः व कुल शुद्धि परिवर्तःया कथं उबले वसपोल बोधिसत्त्वं जम्बूद्वीपया मतू सरहगु भ्नीगु नेपाल देशयात हे पवित्र पावनभूमि खंकाः व आर्य इक्ष्वाकु वंशया समृद्ध लिच्छवी कुलया सूर्यवंशी शाक्यकुलयात हे उपयुक्त योग्यगु कुल निश्चित यानाः माता मायादेवी व पिता शुद्धोदनया कोखय् थनिं २६२९ दै न्हघवः लुम्बिनीया पावन उद्यानस सिद्धार्थ गौतमया नामं जन्म ग्रहण याना बिज्यागु खः । नेपाले प्रचलित बोधिसत्त्वावदानया कथा, सिंहसार्थबाहु विहार, नमोबुद्ध चैत्य व

मणिचूडया पर्वतया श्रुति, स्मृति व परम्परा कथं वसपोल शाक्यमुनि बुद्धं अतीत कालय् सिंहसार्थबाहु, मणिचूड राजा व महासत्त्व राजकुमारया रूपय् नं ध्व देशय् न्हापा नं जन्म कया बिज्यागु दुसा स्वयम्भू पुराणया परम्परां शाक्यमुनि बुद्ध भगवान् स्वयं थःहे भिक्षुगण सहित नेपाले बिज्यानाः स्वयम्भू गुहघश्वरी स्थान, मञ्जुश्री गुरु बोधिसत्त्व व नमोबुद्धया वृत्तान्त प्रकाश याना बिज्यागु विश्वास न्यंकाच्चंगु दु । भगवान् बुद्धया महापरिनिर्वाणया निसःत्या दं लिपा भारते उदय जूम्ह सप्पाट धर्माशोक महाराजां लुम्बिनी बिज्यानाः थन हे बुद्ध जन्म जूगु खः धकाः गुगु थासय् स्तम्भ थनाः प्रमाणित याना थकूगु खः अन हे महामाया देवी मन्दिरया पुनर्निर्माण यायेत हालय् हे जापानीतसें उत्खनन् याःबले ई. सन् १९९६ स शाक्यमुनि तथागत जन्म जूगु पवित्र स्थानस सुरक्षित यानाः त्वपुनातःगु ऐतिहासिक शीला प्रमाण नापं लुयावःगुलिं नेपालया लुम्बिनी हे बुद्ध भूमि नेपाल खः धकाः हाकनं छको निर्विवाद रूपं प्रमाणित जूगु दु ।

अन्य तथागतपिनिगु प्रमाण

नेपालया हे कपिलवस्तु जिल्लास जूगु पुरातात्विक उत्खननं पत्ता लगे जूगु गोटिहवास्थित भगवान् ऋकुछन्द तथागतयागु स्तुपावशेष व अशोक स्तम्भ व निग्लिहवास लूगु भगवान् कनकमुनि तथागतयागु स्तुपबारेयागु अशोक स्तम्भं नं नेपालया थुगु हे पवित्र भूमी हे शाक्यमुनि तथागतया न्हचवः नं निम्ह निम्ह तथागतपिं उत्पत्ति जुया बिज्यागु संकेत यानाच्चंगु दु । स्वनिगलेच्चंगु वागुद्वार तीर्थयागु उपस्थिति व परम्परां ऋकुछन्द तथागतं नं थन बिज्यानाः सुगत शासनयागु प्रचार प्रसार यानावंगु खँ कनेत स्वयाच्चंगु दुथें धँवहीस्थित सिंहसार्थबाहु विहारे काश्यप तथागतं स्वयं थःम्हं निर्माण यानावंगु तत्कालीन् विश्वास दुगु स्तुपस सन्ध्याकाई जुल कि अतुलनीय अनुत्तर अनुपम स्वयम्भू ज्योति स्वतः प्रकट जूगु खनाः नित्य दर्शन, पूजा, अर्चना, परिक्रमा व उपासना यानावंपिं सन् १०४१ स नेपाल

मण्डले बिज्याना: थँबही बिहारे हे च्वना वना बिज्याम्ह बौद्ध आचार्य भिक्षु अतिश दीपङ्कर श्रीज्ञानबारे च्वसे ई. सन् १२२७-१२३४ तक ल्हासां बुद्धधर्म अध्ययन यायेत नेपाले वया: थँबहीस हे च्वनावँम्ह तिब्बती बौद्ध विद्वान् भिक्षु धर्म स्वामी नं थःम्ह नं ज्योतिरूप दर्शनयानागु थःगु हे अनुभवया बारे च्वयावंगु ऐतिहासिक विवरणं अतीत कालय् काश्यप तथागतं नं थन हे सुगत शासनया प्रचार प्रसार याना बिज्यागु थप संकेत यानाच्वंगु दु ।

बुद्धधर्मया श्रोत शाक्यमुनि

उपर्युक्त विवरणं शाक्यमुनि तथागतया उत्पत्ति कालं न्हचवःनिसें हे थुगु पवित्र पावनभूमि नेपाल देशस तथागतपिनिगु शासन दुगु संकेत यानाच्वंसां आधुनिक विज्ञान व प्रविधियागु युगया विद्वत् परिषद्यात चित्त बुझे यायेत गाक्क ऐतिहासिक दसि प्रमाण नेपाल धरति मांनं आःतक नं सन्तोषजनक रूपं उलाः क्याना बी फुगु अवस्था मवःनिगुलिं विद्यमान प्रमाण परिवन्दया लिधंसाय् धाय् मालीबले थुलि अवश्य नं धाये माःकिं नेपाले व विश्वय् थौकन्हे प्रचार प्रसार जुयाः विकसित व स्थीर जुयाच्वंगु गुगु बुद्धधर्म खः व सक्तां शाक्यमुनि तथागतं २५९४ दँ न्हचवः बोधिगयास साक्षात्कार याना बिज्यासे ऋषिपतन मृगदावन सारनाथस धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु नूतन धर्म दर्शनयागु हे स्वरूप खः, परिणाम खः, प्रतिफल खः, किचः खः व उगु हे धर्म दर्शनया विकसित, विस्तारित, संशोधित, परिवर्तित व परिबर्धित रूप खः, संस्करण खः ।

मूल सर्वास्तिवादी विनयया प्रमाण कथं शाक्यमुनि बुद्धया जीवमान कालय् हे वसपोल तथागतया उपस्थापक भिक्षु आनन्द थः स्वजन शाक्य परिवारपिन्त नापलायेत नेपाल मण्डलया स्वनिगले बिज्यागु खने दुगुलिं सुगत शासन २५०० दँ न्हचवः हे नेपालया स्वनिगले नं विकसित जूगु खनेदुसा निद्वःलं मल्याक्क पुलांगु ऐतिहासिक रूपं प्रमाणित जुयाच्वंगु स्वयम्भू स्तुप, चायबही व अनया स्तुप व यल

देया अशोक स्तुपतसें धयाच्चंगु दु कि सम्राट् अशोक्या शासन काल्यु
नेपाले बुद्धधर्म अतिकं विकसित व विस्तारित ज्वी धुंकूगु खः ।
चायबहीया धनदो चैत्ययागु मर्मत सम्भारया क्रम्यु वि.सं. २०५९
साले हे तिनि लुयावःगु २३०० दँ पुलांगु ब्राह्मिलिपिं चारुमति व
चारुमति स्तुप धकाः कियातःगु प्राचीन् अप्पात व अनेकं पुरातात्विक
वस्तु, यः व मुद्रातसें अशोक महाराजया पुत्री चारुमतिं हे ध्व विहार व
चैत्य-स्तुप दयेकावंगु खः धकाः ऐतिहासिक रूपं हे दसि पिब्वयाः
प्रमाणित याना ब्यूगु दु । उकिं ऐतिहासिक दसि व प्रमाणया आधारे
धयेबले भीसं धयेमाः कि नेपाल व हलिम्यु थौ प्रचार प्रसार
जुयाच्चंगु विभिन्न मत, सम्प्रदाय, वादया महायानी व वज्रयानी बुद्धधर्म
नं शाक्यमुनि तथागतं कना बिज्यागु धर्मोपदेशया लिधंसायु लिपा उदय
जूपिं अनेक ऋद्धि, सिद्धि, शक्तिं सम्पन्नपिं साधक, योगी, सिद्ध, आचार्य,
गणाचार्य, गुरु, भिक्षुपिनिगु थःथःपिनिगु थी थी साधना, अभ्यास,
अनुभव, अवबोध व अनुभूतिया विविधता कथं आख्यान व व्याख्यान,
तर्क व विवेचना, विश्लेषण व संश्लेषण यानाः थःथःगु तालं प्रतिपादन
यानाः परिवर्तित, परिवर्धित, विकसित व विस्तारित जुयावःगु अने
अनेगु मत, वाद, सिद्धान्त व दृष्टिया प्रतिफल खः ।

धर्मचक्र प्रवर्तन, धर्म संगायना व सम्प्रदायया विकास

भगवान् बुद्धं २५९४ दँ न्हयवः सारनाथस पंच भद्रवर्गीय
भिक्षुपिन्त न्हापां नूतन मध्यममार्गी सद्धर्मयागु धर्मोपदेश याना
बिज्यासे गुगु धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यात ८४००० धर्म स्कन्ध दुगु
उगु धर्म व दर्शनयात स्थविरवादी बुद्ध शासनया अनुचर भिक्षु संघपिसं
यथावत् रूप्यु अक्षरशः संरक्षण यानाः धारण व पालन, आचरण व
अभ्यास याना वयाच्चंगुलिं स्थविरवादी बुद्ध शासन हलिम्यु सकभनं
स्थीर जुयाच्चन ।

भगवान् बुद्धया महापरिनिर्वाणया सच्छि दँ लिपा थ्योबले
विनयया गुलिखे नियमे स्थविरवादी श्रावकपिं लिसे मतभेद याइपिं

भिक्षुपिं खने दत्त । १०० दं लिपा बैशाली जूगु बुद्धधर्मयागु द्वितीय संगायना नाप भिन्न मत तद्दुपिं भिक्षुपिसं उबलेनिसें हे महासाधिक भिक्षु संघयात नीस्वनाः कौशाम्बी वनाः थःपिनिगु हे अलग सम्मेलन यात ।

बुद्ध निर्वाणया २५० दं लिपा पाटलीपुत्र पटनास १००० भिक्षुपिं मुनाः सम्राट अशोक महाराजाया संरक्षणे स्वकोगु संगायना जुल । थुयाय् तक्या दुने बुद्धधर्मया स्थविरवादी परम्पराय् १२ गू व महासाधिक परम्पराय् खुगू बौद्ध सम्प्रदाय दये धुंकूगु खने दत्त । उगु संगायनां निष्कारित जूपिं सर्वास्तिवादी भिक्षुपिसं लिपा नालन्दाय् वनाः थःपिनिगु बिस्कं हे संगीति यागु जुल ।

उपलब्ध इतिहासया अध्ययनं घायबले धुंगु प्रकारं लिपा लिपा जूलिसे धुपिं हे विभिन्न बौद्ध सम्प्रदायत पाखें कचा मचा हः पिदनाः कुचा कुचा जुजुं बौद्ध जीवनया लक्ष, गन्तव्य व आदर्शया बारे धीधी आस्था, श्रद्धा, विश्वास, संकल्प, प्रणिधाने वःगु विविधता कथं थःत ल्वःगु, छिंंगु, यःगु सिद्धान्त, दर्शन व दृष्टियात माःबले माःकथं आख्यान व्याख्यान प्रतिपादन यायेत धीधी बुद्धयान, बोधिसत्वयान, प्रत्येक बुद्धयान, मन्त्रयान, तन्त्रयान, सहजयान, बज्रयान, शून्यवाद, क्षण भङ्गूरवाद, द्वयवाद, अद्वयवाद आदि धीधी बौद्ध मतमतान्तर सम्प्रदायपिं पिदंगु खने दु । सम्राट कनिष्कयागु इलनिसें हे महायानी बौद्ध आचार्यपिसं थःपिनिगु धर्मग्रन्थत संस्कृत भाषं अनुवाद यायेगु, च्वयेगु व ल्हचयेगु प्रारम्भ याःगु खने दु । थन लुमंकेबहःगु तथ्य छु नं घाःसा नेपाले शाक्यमुनि बुद्धया वंशज गृहस्थधर्मी वन्चधर्ग शाक्यभिक्षुपिं, बज्राचार्यपिं व बुद्धाचार्यपिसं आःतक अटूट रूपं जीवने छको प्यन्हूया लागि जूसां जिन संघय् प्रवजित जुयेत नालाच्वंगु प्रवज्याया नियम गुगु खः व थित्तिरीति विधि स्थविरवादी बुद्ध शासनया अन्तर्गत लाःगु प्राचीन सर्वास्तिवादी विनययागु हे परम्पराया अनुशरण व अनुकरण खः धयागु विज्ञजनपिनिगु मत दु ।

स्वको धर्मचक्र प्रवर्तन जूगु बिश्वास

वर्तमान ऐतिहासिक विकासया कथं स्थविरवादी बुद्धशासनयागु धर्मयात शाक्यमुनि तथागतं न्हापालाक्क सारनाथय् २५९४ दै न्हघवः पंच भद्रवर्गीय भिक्षुपिनि न्हघःने न्हापांगुबार धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु खँय् छुं मतभिन्नता मद्दु । महायानी बुद्धधर्मया परम्पराकथं तथागतं बुद्धत्व लाभ जूगु १३ दैय् वयाः अर्थात् २५८१ दै न्हघः गृद्धकूट पर्वतय् महायानयागु निकोगुबार धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु खः । अथे हे बज्रयानी बौद्ध परम्पराकथं स्वयं तथागतं हे बुद्धत्व प्राप्तिया १६ दैय् वयाः अर्थात् २५७८ दै न्हघवः धान्यकटक श्रीपर्वतस स्वकोगुबार बज्रयान धर्म अनुकूलगु धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु खः । उकिं महायान व बज्रयान नं बुद्धभाषित खः घयागु जनविश्वास जुयाच्चंगु दु ।

आक्षेप प्रत्याक्षेपयात थाय् मद्दु

न्हापां धर्मयागु उद्देश्य व जीवनयागु अन्तिम लक्ष्य निर्धारण व उगु उद्देश्य व लक्ष्य प्राप्त यायेगु साधना, विधि व उपायबारे मतान्तर जूगु कारणं पिदंगु बुद्धधर्मयागु विभिन्न यान, मत, सम्प्रदाययात कथाः लिपा लिपा जूलिसे धर्मगुरुपिं, आचार्यपिं व धर्मया नायःपिनिगु दध्वी थःथपिनिगु अनुचर, सहचर, शिष्य, भक्त व यजमानपिन्त थःथःपिसं जक कःघानाः मेमेगु मत, वाद, सम्प्रदाय व यानस मद्धवसे मवंकुसे थःथःगु निहीत स्वार्थ व लाभयात संरक्षण याना तयेगु धारणा, दृष्टि व बिचार ई नापं कथंहं नं विकसित व विस्तारित जुयावःगु खने दु । परिणाम स्वरूप परस्परे विभिन्न यानपिनि दध्वी थःथःपिनिगु यान, वाद, मत, सम्प्रदाय जक श्रेष्ठ, प्रामाणिक, आधिकारिक व सत्य, मेपिनिगु सम्प्रदाय बेठीक, हीन, तुच्छ, मिथ्या घकाः आरोप प्रत्यारोप यायेगु, आक्षेप प्रत्याक्षेप यायेगु परम्परा जुयावःगु सीदु । थ्व तथ्ययात निम्न वस्तुस्थितिया विवेचनां उलाक्यनाबीगु अवश्य जुई ।

विभिन्न यानया महत्वपूर्ण ग्रन्थत

स्थविरवादी बुद्धधर्मावलम्बी व्यक्तिपिनिगु लागि त्रिपिटकस धम्मपद ग्रन्थयागु गुलि महत्व दु, महायानी बौद्धपिनिगु निमित्तं आर्य नामसंगीतियागु महत्व नं उलि हे श्रेष्ठोत्तम जू । अथे हे बज्जयानी बौद्धपिनिगु निमित्तं न्हघागू हे पूजा, अर्चना, कर्मकाण्ड व धर्मया प्रारम्भ याःसां अवलम्बन मयासैं मगाःगु गुरुमण्डलार्चनयागु नं उलि हे महत्वपूर्ण स्थान दु ।

त्रिपिटकपिने बुद्धवचन मद्दु धाये मछिं

त्रिपिटक्या अध्ययनं प्रष्ट यानाच्चंगु दु कि शाक्यमुनि तथागतं ४५ दैं तक देशं देश जनपदं जनपद, निगमं निगम, ग्रामं ग्राम चारिका यानाः स्वर्गलोक व मर्त्यलोक्या विभिन्न स्तरया प्रजा, आस्था, श्रद्धा व आचरण दुपिं देव ब्रम्हा मनुष्य लगायत बेनेय्य सत्त्व प्राणिपिन्त हित सुख मङ्गलया निमित्तं अनेक प्रकारं बुद्धधर्मयागु देशना याना बिज्याःगु खः । किन्तु धर्म प्रचारया प्रथम २० दैया अवधितक वसपोल तथागतं सुं छम्ह भिक्षु वा शिष्ययात नं स्थायी अनुचर वा उपस्थापक भिक्षुया रूपय् नियुक्त याना बिज्यागु मद्दु । बुद्धशासनयागु प्रारम्भ जूगु २० दैं लिपा वसपोलं महान् आर्य स्मरण शक्ति गुणं सम्पन्न जूम्ह थः अनुज शाक्यभिक्षु आनन्दयात नियत उपस्थापक व अनुचर सहचारी भिक्षुया रूपं नियुक्त याना बिज्यात । आनन्द भिक्षुं उगु महत्वपूर्ण जिम्मेवारी ग्रहण याये न्हचवः फोना काःगु च्यागू वरं यानाः शाक्यमुनि तथागतं अनं लिपा आनन्द नापं मद्दुथाय् देशना याना बिज्यागु सम्पूर्ण धर्मयात नं हाकनं छको थः उपस्थापक भिक्षुयात कना बिज्यायेगु परम्परा प्रारम्भ जुल । उकिं प्रष्ट याः कि धर्म भण्डागारिक भिक्षु आनन्द महास्थविर व विनयधर भिक्षु उपालि महास्थविरया पाखें प्रश्नोत्तर कयाः प्रथम संगायनास संग्रह व संगायना याःगु स्थविरवादी बुद्धधर्मस भगवान् बुद्धं थःगु शासनया बांकी २५ दैया अवधिस कना बिज्यागु सम्पूर्ण धर्म व दर्शनया उपदेशत ला अवश्य नं संग्रहित जुल ।

किन्तु वयां न्हधवः प्रथम २० दं तक थासं थासय् बिज्यानाः धीधी पुद्गलपिन्त कना बिज्यागु धर्म व दर्शनया पुनरावृत्ति जुयाः पूर्ण रूपं त्रिपिटक्स संग्रहित जु हे जुल धकाः निश्चिन्त जुयाः प्रामाणिक रूपं ठहर बीगु अवस्था बुद्धधर्मया इतिहासं ल्यंका थकूगु खने मद्दु । उकिं ऐतिहासिक रूपं धायेबले नं महायानी व बज्जयानी सम्प्रदायया सम्पूर्ण धर्मग्रन्थत छुं हे बुद्धभाषित उपदेश मखु, अथवा जिनभाषित उपदेशया आधारे परिमार्जित व परिवर्धित ग्रन्थत बिल्कुल हे मखु वा खै मखु धकाः किटानी यायेगु उचित ज्जीगु खने मद्दु, पूर्वाग्रहरहितगु कथन मज्जीगु खने मद्दु ।

स्वधी प्रकारया बुद्धपिं

त्रिपिटक्यु नं भगवान् बुद्धं स्वधी किसिमया निर्वाण मार्ग व फल लाभी अरहन्त बुद्धपिनिगु बृतान्त कना बिज्यागु दु । स्वधी प्रकारया बुद्धपिं मध्ये दक्ले सकले महान् खः सम्यक् सम्बुद्ध । सम्यक् सम्बुद्ध स्वयाः म्हो पारमिता पूरेयानाः बुद्ध ज्जीगु कारणं यानाः गुण, आनिशंस व महत्वया ल्याखं नं प्रत्येक बुद्धपिं द्वितीय महान्पिं जक बुद्ध खः । अले बुद्धशासन दुबले वसपोलयागु धर्मोपदेश न्यनाः भिनकं आचरण व अभ्यास यानाः निर्वाण मार्ग व फल लाभ याना काइपिं अरहन्त भिक्षुपिं श्रावक बुद्धपिं खः । श्रावक बुद्धपिनिगु स्थान गुण, आनिशंस, पुण्य व पारमिताया ल्याख्यु नं तृतीय स्थाने जक हे वड्गु खः । अरहन्त मार्ग व फल लाभ यानाः बुद्धशासनया अवधी हे निर्वाण प्राप्त याइपिं श्रावकपिं मध्ये नं गुण, आनिशंस, पारमिता व महत्वया हिसावं अग्रश्रावकपिं सर्वश्रेष्ठ खः, महाश्रावकपिं श्रेष्ठतर खः । अले प्रकृति श्रावकपिं श्रेष्ठ हे जक खः ।

बुद्धयान अवश्य नं महायान खः

सम्यक् सम्बुद्ध व बोधिसत्त्वपिनिगु सर्वोच्च आदर्श व लक्षयात अवलम्बन यानाः बोधिचर्याव्रतया धारण पालनयासे जगत संसार सत्त्व प्राणी मात्रयात तरे यायेगु छ्गू मात्र लक्ष ज्वनाः पुण्य

पारमिता व चर्या यादृपि भविष्ये सम्यक् सम्बुद्ध हे जक ज्वीगु तात्तुनिगु बुद्धानयागु सम्प्रदाय गुगु खः उगु मत, यान वा वाद त्रिपिटक्या ल्याखं नं अवश्य महायान खः । थुके छुं संशय मदु, विवाद मदु ।

प्रत्येक बोधियान व श्रावक बोधियान तुच्छ ज्वी मखु

आः महायानया मूल ग्रन्थ नामसंगीति व बज्रयानया आधारभूत विधि गुरुमण्डलार्चनयात स्वयाः नं भीसं धाये फु कि शाक्यमुनि तथागतं कना बिज्यागु सकल मार्ग व बोधि सकतां हे श्रेष्ठ, स्तुतियोग्य व बन्दनीय खः । छायाःसा बज्रयानी बुद्धधर्म कथं प्रारम्भ ज्वीगु न्हघागु हे पूजा, आजा, धर्म, कर्मस सर्वप्रथम हे ब्वनेमाःगु निम्न गाथा ब्वनाः बज्राचार्य, बुद्धाचार्य व बज्रयानी भक्तजनं धया वयाच्चन -

सर्वबुद्धं नमस्यामि धर्मञ्च जिन भाषितम् ।

संघञ्च शील सम्पन्नं रत्नं त्रय नमोस्तुते ॥

धुकिं प्रष्ट जू कि न्हघागुं धर्म कर्म याये न्हघवः हे बज्रयानीपिसं नं अतीत, अनागत व प्रत्युत्पन्न सकल बुद्धिपिं अर्थात् सम्यक् सम्बुद्धिपिं, प्रत्येक बुद्धिपिं व श्रावक बुद्धिपिन्त नमस्कार याना वयाच्चंगु हे दु । भगवानं कना बिज्यागु सम्पूर्ण बुद्धधर्मयात अर्थात् त्रिपिटक धर्मयात नं नमस्कार याना वयाच्चंगु दु । शील सदाचारं सम्पन्न जुया बिज्यापिं भगवान् बुद्धया सकल श्रावक संघपिन्त अर्थात् भिक्षुसंघपिन्त नं नमस्कार याना वयाच्चंगु दु । धुकिं प्रष्ट जू श्रावकयान जक हीन धायेगु ल्वःगु खँ मखु ।

अथे हे महायानी बौद्ध धर्मावलम्बीपिसं अत्यन्त श्रद्धा, सम्मान व भक्ति तयाः महत् फलदायिनी स्तोत्र धकाः बहाः बहीपतिकं, छर्चें छर्चेंपतिकं न्हिथं, पर्व पर्वय, चतुर्मास व गुंलाया पवित्र मासे नित्य पाठ याना वयाच्चंगु आर्य श्रीमहामञ्जुनाथ, मञ्जुश्री ज्ञानसत्त्व, मञ्जुश्री ज्ञानकाययागु नामसंगीति पाठयासे थुगु प्रकारं नं स्तुति गान याना वयाच्चन ।

अर्हन् क्षीणाश्रवोभिक्षु वीत रागो जितेन्द्रियः ।
क्षेमप्राप्तोऽभय प्राप्त शीतिभूतो हृद्यनाविल ॥११॥

विद्याचरण सम्पन्नः सुगतो लोकवित्परः ।
निर्ममोनिरहंकारः सत्य द्वय नयस्थितः ॥१२॥

(श्री सुविशुद्ध धर्मघातु ज्ञान वैरोचन तथागतयागु
२५ श्लोकमध्ये निपु श्लोक)

सर्वनिर्याणकोटिस्थः सर्वनिर्याणकोविदः ।
सर्वनिर्याणमार्गस्थः सर्व निर्याणदेशक ॥१३॥
नानायान नयोपाय जगदर्थ विभावकः ।
यानत्रित यनिर्यात एकयान फलेस्थितः ॥१७॥

(श्री महामञ्जुनाथयागु नामसंगीतिया गुंगुगु खण्ड श्री समता
ज्ञान रत्न सम्भव तथागतयागु २४ श्लोकमध्ये निपु श्लोक)

बन्धः पूज्योभिवाद्यश्च माननीयश्चनित्यशः ।
अर्चनीयत्तमो भान्यो नमस्यः परमो गुरु ॥१०॥

(नामसंगीतिया भिगुगु खण्ड श्री कृत्यानुष्ठान
ज्ञान अमोघसिद्धि तथागतयागु छपु श्लोक)

नामसंगीतिया सुविशुद्ध धर्मघातु ज्ञानस वःगु तथागतपिनिगु
उपर्युक्त विवरणं तथागत स्वयं अरहन्त, क्षीणाश्रव भिक्षु, वीतराग व
जितेन्द्रिय जक मखु विद्या व आचरणं सम्पन्नम्ह सुगत, लोकविदू व
बुद्धानयात अवलम्बन याना बिज्याम्ह शास्ता गुरु खः । ध्व हे वर्णन
शाक्यमुनि तथागतयागु गुणानिर्शांस वर्णन यायेत बुद्धवन्दना गाथाय्
त्रिपिटक्य् च्वयातःगु दु । अथे हे समता ज्ञानयागु च्वय् वःगु गाथां नं
प्रष्ट प्रमाणित याना च्वन कि तथागतं हे बुद्धान, प्रत्येक बुद्धान व
श्रावक बोधियानया सकतां निर्वाणयात कना बिज्यात । जगत
संसारयागु हित व कल्याणया निमित्तं भगवान् बुद्धं अनेक यान व
उपायया रूपय् कना बिज्यागु उगु स्वंगू हे यानं निर्वाणस निश्चित रूपं

ध्याका बी । बुद्ध स्वयं चाहिं सम्यक् सम्बुद्ध यानयागु फले हे अक
 चैना बिज्यात । थुगु प्रकारं स्वंगू प्रकारया निर्वाणया उपदेश याना
 बिज्याम्ह, स्वंगू यानया हे निर्वाणया अग्रभागस च्वना बिज्याम्ह, स्वंगू
 यानकथं नं निर्वाण लाभीम्ह सम्यक् सम्बुद्ध बन्दनीय खः, पूजनीय खः,
 माननीय खः, अभिवादननीय खः, अर्चनीय खः, मान्यवर खः, नमस्कार
 योग्य खः, महान् परमोत्तम गुरु शास्ता खः ।

थुगु प्रकारं महायानी सम्प्रदाय नं श्रावक्यान, प्रत्येक
 बुद्धयान, बुद्धयान, तन्त्रयान, मन्त्रयान, सहजयान (बज्रयान) सहित
 सकतां जिनभाषित निर्वाण धर्मयात उतिकं हे गुणयान यानाच्चंगु खने
 दु ।

बुद्धधर्मयागु सकतां सम्प्रदायया धार्मिक व दार्शनिक आधारस समानता

अनित्य, दुःख, अनात्मा बुद्धधर्मयागु आधारभूत दर्शन खः
 गुगुयात स्वंगू हे यानं समानं रूपं मान्यता बियाच्चंगु दु । हेतुद्वारा
 उत्पत्ति जुया च्वक्को जड व जीवादि वस्तुत सम्पूर्ण संस्कार धर्मत
 उत्पत्ति, स्थिति व भङ्गया शास्वत नियमकथं क्षण क्षण पत्तिं हे हिला
 वनाच्चनीगु, छगू घडी छगू पला विपला तक नं स्थीर, अक्षयी,
 अविनाशी व अपरिवर्तनीय जुयाः थातं मच्चनीगु अनित्य खः, दुःखया
 हा, दुःखया हे कारण, दुःखया हे हेतु जुयाच्चंगु दुःख खः । अले थःम्हं
 घयाथें थःत यःथें स्थीर मज्जीगु छुं हे शाश्वत, अक्षय, अविनाशी
 सारभूत ठोसभूत स्थायी तत्व धयागु छुं मदुगु अनात्म स्वभाव खः ।
 अविद्या, संस्कार व तृष्णाया कारणं थःथःगु कर्मया विपाक स्वरूप
 अनन्त जन्म ग्रहणयासे चाहिला च्वने माःगु थ्व आदि अन्त रहितगु
 भवचक्रं मुक्त मज्जीकं दुःखं घातथेंगु मुक्ति ज्वी मखु । सम्पूर्ण हेतुजन्य
 धर्मयात हानिसें निर्मूल यानाः निर्वाण लाभ यायेत सम्पूर्ण प्रकारया
 क्लेशयात हाःनिसें ल्यंथनाः काम तृष्णा, भव तृष्णा, विभव तृष्णा,
 सम्पूर्ण प्रकारया आशक्ति व उपादान, सम्पूर्ण प्रकारया काम आश्रव,
 भव आश्रव, दृष्टि आश्रव व अविद्या आश्रवयात व अत्तभाव व सत्काय

दृष्टियात् नं निर्मूल यायेगु आवश्यक ज्वी । धुकियात् हे सीकेत, ध्वीकेत व चायेकेत चतुरार्य सत्य, प्रतित्य समुत्पाद व अनात्मवादयौत बाँलाक सीकाः, ध्वीकाः, चायेकाः आर्य अष्टाङ्गिक मार्गयागु सही आचरण व अभ्यास यानाः प्रज्ञायात् सर्वोच्च स्तरतक विकसित यात कि दुःखं मुक्तगु निर्वाण फल लाभ ज्वी धयागु बुद्धधर्मया आधारभूत दर्शन खः, गुकियात् स्वंगू हे यानं मान्यता बियाच्चंगु हे दु । उकिं हे भगवान् शाक्यमुनिया प्रथम पंचभद्र वगीय भिक्षुपिंमध्ये कनिष्ठम्ह अरहन्त भिक्षु अस्सजी. नं बुद्धधर्मयागु आधारभूत दर्शनयागु सार संक्षेप सारीपुत्र महास्थविर ज्वीम्ह परिव्राजकयात् ध्वाध्वीकेत चिनावंगु “ये धर्मा हेतु प्रभवा, हेतुस्तेषां तथागतः । हघवदत् तेषाञ्च यो निरोध, एवम् वादी महाश्रमणः ।” धयागु बौद्ध दर्शनया गाथायात् बुद्ध वचन स्वयाः उपो महत्व बियाः विश्वभरय स्थविरवादीत स्वयां उपो महायानी व बज्रयानी गुरु व आचार्यपिसं अटूट रूपं पाठ याना वयाच्चंगु भीसं खनाच्चवना । नेपाले नं बज्राचार्यपिसं ध्व गाथायात् आधारभूत बौद्ध वचनया रूपं प्रत्येक कर्मकाण्ड पूजाआजा धर्म कार्यस अत्यन्त श्रद्धा, सम्मान व आदरपूर्वक व्वना वयाच्चंगु हे दु ।

भगवान् शाक्यमुनि तथागतं प्रथम पटक धर्मचक्र प्रवर्तनं लिपा न्हापां ६० म्ह भिक्षुपिनिगु संघ खाये साथं धः श्रावकपिन्त संसारे चारिका याः वनेगु उपदेश बियाः देव ब्रम्हा मनुष्यया हितया निमित्तं लोकया उपरे करुणा व अनुकम्पा तये निमित्तं ध्व जिगु न्हूगु ब्रम्हचर्य धर्मयात् प्रकाश याःहुं धकाः गुगु ब्रम्हचर्य धर्मयागु वचनयात् कना विज्यात्, “आदौ कल्याणं, मध्ये कल्याणं, पर्यवसान कल्याणं स्वर्थं सुव्यञ्जनं केवल परिपूर्णं परिशुद्ध पर्यवदात् ब्रम्हचर्य संप्रकाशयतिस्म” धयागु उगु जिन वचनयात् हे स्थविरवादी श्रावकपिसं स्वयाः उपो महत्व बिसे नेपाले नं महायानी व बज्रयानी गुरु, आचार्य व अनुयायीपिसं अत्यन्त श्रद्धापूर्वक मान्यता व आदर यासे शुभ मङ्गलदायक सत्य वचन व आशीरवचनया रूपं सगुन कायेत मङ्गल गाथाया रूपय् नित्य व्वना वयाच्चंगु दु । उकिं नं प्रष्ट

यानाञ्चन किं विभिन्न बुद्धधर्मया यानया विषये आक्षेप प्रत्याक्षेप, आरोप प्रत्यारोपया वास्तवे प्रयोजनं छुं मदु । बुद्ध धर्मावलम्बीपिनिगु यःथःपिनिगु इच्छा, श्रद्धा, संकल्प व प्रणिधान शक्तिया आधारे धारण व पालन, आचरण व अभ्यास यानावःगु विभिन्न यान, विभिन्न मार्ग व उपाय छः । त्रिपिटकसं संग्रहित बुद्ध वचन सर्वाधिक इतिहासं नं प्रमाणित यानाञ्चंगु प्रामाणिक वचन जुयाः सकल बुद्ध धर्मावलम्बीपिन्त नं उतिकं हे अनुकरणीय, अनुशरणीय व अवलम्बन योग्य मज्जीगु छैं हे मन्त ।

त्रिपिटक पिनेया बुद्ध वचन

सम्राट कनिष्कया शासन कालय् प्यकाः महायानी बुद्धधर्मयागु विकास नापं बौद्ध मूर्तिकलायागु विकास शुरू जुगुलिं अनं लिपा मूर्तिकला, वास्तुकला व चित्रकला, पीभाः, थाङ्का, मण्डल, अंगः चित्रया मार्फत नं महायानी व बज्रयानी बुद्धधर्मयागु आधारभूत धर्म व दर्शनयागु सूक्ष्म व गम्भीर विषययात प्रस्तुत यायेगु परम्परा हे कथं नं विकसित जुजुं वन । महायानी व बज्रयानी सम्प्रदायया विकास व विस्तारया धुगु क्रमय् बुद्धधर्मय् छगू धुजागु नं समय वल, गुबले न्हंघागु बुद्धधर्मया गम्भीरगु दार्शनिक छैं, धारणा, विचार व सिद्धान्तयात प्रकाश यायेत ग्रन्थया आधारे जक अभिव्यक्त मयासे अनेक रूप रंगया देवी देवताया प्रतिकात्मक मूर्ति, देवी देवतापिनिगु स्वरूप, थीथी आकार प्रकार व कलाकृति, मुकुट, तिसा, वसः, आसन, बाहन, मण्डः, व वातावरणया चित्रण माध्यमं नं अभिव्यक्ति बीगु प्रतिस्पर्धा हे जुया वल । विज्ञापिनिगु सुविचारित मत कथं धुक्कियागु परिणाम स्वरूप समय समयया महायानी व बज्रयानी सम्प्रदायया सिद्धिपिं धर्म गुरुपिं, आचार्यपिं, सिद्धिपिं, साधकपिं व ध्यानी योगीपिसं यःथःगु ध्यान, सिद्धि व शक्तिया आधारे साक्षात्कर यानाः प्रकट यानाः सुप्रतिष्ठित यानावपिं ध्यातव्ययापिं विभिन्न बोधिसत्व, लोकेश्वर, सम्बर, शक्ति आदि देवी देवतापिगु भक्तिभाव, पूजा, आराधना व उपासनाया परम्पराया नाप नापं बुद्धधर्मया विभिन्न धर्म, दर्शन, भाव, विचार,

धारणायात प्रतिक्रमात्मक रूपं प्रस्तुत यायेत मूर्ति व चित्रया रूपं पिब्वया हःपिं अनेकानेक कल्पनिक देवी देवतापिनिगु अधिकतम संख्यां नं वाहच, गुहच व अभ्यन्तरया बौद्ध देवी देवतापिनिगु संख्या बृद्धि जुया वल । अले महायानी व बज्रयानीया आचार्यपिसं बुद्धधर्मया अभ्यासया क्रमय् थःथःगु अनुभव, अनुभूति व ज्ञानया आधारे प्रतिपादन यानाहःगु धीधी मत, दृष्टि, धारणा व सिद्धान्तयात थःगु विचार धायेवं तत्कालीन समाजं स्वीकार व ग्रहण मयाइगु सम्भावना खंकाः न्हघागुं रचनायात बुद्धभाषित व जिनभाषित धकाः धया वनेगु परम्परा पिदना वःगु व लिपा लिपा रचना जूगु बौद्धग्रन्थ व बौद्ध साहित्यस मनोमय चिन्तन, अधिक कल्पना, अलौकिकताया प्रदर्शन व अतिशयोक्तियात आपाः प्रश्रय बिया वनेगु परम्परां हा कयाहःगुलिं लिपा जूलिसे सर्वसाधारण बौद्धजनपिनि मनय् धर्म व दर्शनया खं व देगः मन्दिर, आगम, मूर्ति, चित्र व मण्डलया वस्तुस्थितिया बारे आपालं अन्यौल खडा जुयावःगु खने दत । थनं हे प्रजावादी बुद्धधर्मय् अन्धभक्ति व अन्धविश्वासया प्रवृत्ति नं दुतिकःवःगु खने दत ।

उकिं त्रिपिटकं पिनेच्चंगु महायानी व बज्रयानी बुद्धधर्मया सम्पूर्ण धर्मग्रन्थ व रचना बुद्ध वचन मखु धयागु दृष्टि तयेगु गुलि ऐतिहासिक दृष्टिकोणं अनुपयुक्त व त्रुटीपूर्ण सिद्धज्वीगु खः, उलि हे सम्पूर्ण लिपा लिपा सिर्जना जुयावःगु ब्याक्कं धार्मिक ग्रन्थ व रचनात सकतां यथार्थगु मूलगु जिन वचन व बुद्ध वचन हे जक खः धकाः मिखा तिसिनाः स्वीकार यायेगु नं उपयुक्तगु खं ज्वीगु खंय् सन्देह दयाच्चनी ।

बुद्धधर्मयात म्हसिकेगु उपाय

शाक्यमुनि तथागतं बुद्धत्व प्राप्तिया २१ औं वर्षय् केशपुत्र निगमया कालाम ब्राम्हणपिन्त केशपुत्रीय सूत्रयागु उपदेश याना बिज्यासे सद्धर्मयात म्हसिकेगु उपाय यात कना बिज्यागु दुसा वसपोलं निर्वाण ज्वी निर्दे न्हघवः पावा स निग्रन्थनाथ पुत्रयागु देहावसान जूगु

समाचार न्यंकूम्ह भिक्षु आनन्दयात शाक्यदेशया सामगामस विहार याना च्वना बिज्याम्ह तथागतं सामगाम सूत्रया उपदेश कना बिज्यासे बुद्धधर्मया स्वरूप व विवादया समाधानया तरीका नं कना बिज्यागु दु । अभ्र महापरिनिर्वाण प्राप्त याये छुं दिं जक न्हयवः कुशिनगर बिज्यायेगु क्रमय् भोगनगरस विहार याना बिज्याबले भगवान् बुद्ध थःगु निर्वाण लिपा धर्मया विषय विवाद वल धाःसा बुद्ध वचन खः मखु गये यानाः छुटे यानाः सद्धर्मयात ग्रहण यायेगु धयागु बिषयले भिक्षु संघपिन्त प्यंगू महाप्रदेशयागु उपदेश नं कना बिज्यागु विवरण त्रिपिटकय् दुतिनाच्वंगु दु । उकिं गुगु नं धर्म व ग्रन्थ बुद्ध वचन खः कि मखु धयागु छुटे यायेत उगु बुद्धोपदेशं सकल बौद्धपिन्त मार्गदर्शन बीगु ज्या याये फुगु जुयाच्वन । बुद्धत्व प्राप्तिया २१ दै, ४३ दै, व ४५ दै दयेकाः शुद्ध बुद्ध धर्मयात जांच यानाः नाला कायेत बुद्ध स्वयं नं कना थका बिज्यागु सूत्र फर्मूला थका गुगु सूत्रत त्रिपिटकस संग्रहित व सुरक्षित जुयावया च्वंगु दु, उगु सूत्र फर्मूलायागु आधिकारिकताया बिषययात महायानी परम्परा व वज्रयानी परम्परां नं मान्यता मबीगु प्रश्न हे वइमखु, ग्रहण मयायेगु खँ हे वइमखु ।

देवभूमि नेपालया बौद्धपिनिगु परम्परा

श्रावक यान, प्रत्येक बुद्धयान व बुद्धयान, तन्त्र मन्त्र व सहजयान - बज्रयान धर्म समेत बुद्धधर्मया सकतां सम्प्रदायया धर्मयागु परम्परा विद्यमान जुयाच्वंगु भूगु देश नेपालय् हर्ष नं बिज्यानाच्वं पिं लोकेश्वरपिं, बोधिसत्त्वपिं, देवी देवतापिं नापं महायान व बज्रयानया विगतया ततः धीपिं गुरु, आचार्य, सिद्धपिसं थःथःगु ध्यान, श्रद्धि, सिद्धि व शक्तिया बलं समय समयले प्रकट यानाः सुप्रतिष्ठित याना थकूपिं नं अनेकन् बौद्ध देवी देवतापिनिगु देगः, स्तुप, चैत्य, मन्दिर यकों हे दुयें वसपोल देवी देवतापिनिगु भक्ती गाक्क गुण, आनिशंस व महिमा दुगु खँ थःथःगु जीवने प्रत्यक्ष रूपं अनुभव यायेनपिं बौद्ध साधकपिं, अनुचरपिं व भक्तपिं नं थन म्हो मद्दु । उकिं निर्वाण प्राप्त ज्वीगु आर्य

मार्गयात तोमफीकुसे बुद्धधर्मया आधारभूत मार्ग व फलया विपरीत मज्जीकथं जीवने आचरण यासे लौकिक समस्यायात ज्यंकाः इहलोक व परलोकया हित सुख मङ्गलया कामनार्थे निर्विघ्न रूपं पुण्य सञ्चय यायेत करूणाया खानी जुया बिज्यापिं अनेक अपार ऋद्धि, सिद्धि, शक्ति व महिमां सम्पन्न जुया बिज्यापिं विभिन्न बाह्य, गुह्य व अभ्यन्तरया देवी देवतापिनिगु नं हर्षपूर्वक, रसपूर्वक व सन्तुलित कथं पूजा, भक्ति, आराधना व उपासना यानाः सरल, सहज व सुलभ धार्मिक जीवन हनेगु नेपामिपिनिगु विशिष्ट परम्परा हे जुयाच्चंगु खने दु । विश्वयु गनं हे छुधासं मल्वीगु कथं त्रियान धर्मयागु सह-पालन, सह-अभ्यास व सह-आचरण याना च्वनेगु नेपामिपिनिगु ध्व हे विचित्र परम्परां नेपालयागु थःगु हे किसिमयागु विशिष्ट संस्कृति, संस्कार व सभ्यतायात ब्वलंकातःगु दु । ध्व खनाः विश्वया सज्जनवर्ग विज्ञानपिसं नेपाल व नेपामिपिनिगु संस्कृतियात मुक्त कण्ठं प्रशंसा यानाच्चंगु खने दु ।

प्रज्ञावादी धर्म बुद्धधर्म

ध्व निश्चित रूपं सत्य खः कि भगवान् बुद्धयागु धर्मयु भाव भक्तियात स्वयाः शील, समाधि व प्रज्ञायागु अभ्यास व आचरणयात अप्पो तिबः बियातःगु दु । बुद्धधर्म वस्तुतः प्रज्ञावान्पिनिगु निमित्तं धर्म खः । धयातःगु नं दु “पञ्जावन्तस्स अयं धम्मो” । उकिं बुद्ध धर्मयात भक्तिमार्ग मखु, ज्ञान मार्ग, प्रज्ञा मार्ग धाइगु खः । छाया धाःसा बुद्धधर्मयागु परमार्थ लक्ष्य खः निर्वाण । निर्वाण धर्मयात केवल दान पुण्य कर्म वा शील धर्म वा रूप ध्यान वा अरूप ध्यान भावनाया अभ्यासं जक प्राप्त याना काये फैगु मखु । निर्वाणयात लाभ यायेतला विपश्यना मार्ग प्रज्ञायागु हे उच्चतम विकास यानाः अनित्य, दुःख व अनात्मा धर्मयात यथाभूत रूपं खंकाः, सीकाः, ध्वीकाः, चायेकाः, थःगु हे अनुभूतिया स्तरे तक यंकाः अनुभव याये फत कि तिनि सम्पूर्ण दुःखया हाः जुयाच्चंगु क्लेश व आश्रवयात हाः नापं ल्यंथनाः वाँ छुवये फैगु खः । ब्याक्क आश्रवयात समूल नष्ट याये फत कि तिनि निर्वाण

मार्ग व फलयात न अन्तिम रूपं साक्षात्कार याये कैगु ङः, निर्वाणयात प्राप्त याना काये कैगु ङः ।

किन्तु निर्वाण प्राप्तिया मार्गं नृत्याबलें नृत्याम्हेसिनं तत्काल हे माभ याना काये कैगु सर्व सुलभगु सहज मार्गं धाइ निरिचत रूपं मखु । श्रद्धाभक्तिया मार्गं गुलि सहज ङः उलि शील समादानया मार्गं अःपु मजू । शील पालनया मार्गं सापेक्षरूपं गुलि सहज ङः, ध्यान भावना-समयया मार्गं उलि सहज मजू । अये हे दान, शील, भावनाया मार्गं स्वयाः न प्रज्ञाया मार्गं दकले थाकु धाःसां पाइमखु । पूर्व संस्कारया हेतु मवुपिन्त धुगु हे जन्मय् आर्यं मार्गं व फल सक्तां प्राप्त याना काये फयेक प्रज्ञा मार्ग-विषयनाया अभ्यासयात पूर्वकं विकसित याना काये कैगु भन् हे थाकु जू । लोभ, द्वेष व मोहया संसारे अलमले जुयाः अन्धा जुयाच्चरिं संसारवासी मनूत मध्ये प्रज्ञारूपी चक्षु दुपिं मनूत आपालं दुर्लभ जुया च्वंगुलिं सर्वसाधारण पुद्गलपिनिगु निम्तिं जीवनया अन्तीम क्षणय् तक नं दान, शील, भावनाधि पुष्य कार्ययात क्वात्तुक धारण पालन यानाः स्मरण याना च्वनेगु ज्या तक नं थाकुया च्वने यःगुलिं धुगु जन्मं लिपा निरिचत रूपं सुगति वा स्वर्गवा फल प्राप्त ज्वी धयागु प्रत्याभूति त्रापं दुगु मखु । भगवान् बुद्धं धया विज्यागु दु - “अन्धभूतो अयं लोको तनुकेत्थ विपस्सति । सक्कुन्तो जालमुत्तो व अप्पो सग्गाय गच्छति ।” अर्थात् अन्धा जुयाच्चरिं धुपिं लोकजनपिं मध्ये ज्ञान रूपी चक्षु दुपिं पुद्गलपिं म्हो हे दयाच्वनी । छको व्याघायागु जालय् कयने धुंकाः नं उगु जामं सकुराल मुक्त जुया वने फुपिं भंगः पंक्षीपिं म्हो हे जक दइगु यें म्हो हे जक मनूत स्वर्ग लोकस ध्यंक वने कैगु ङः । बुद्ध धर्मय् धयातःगु दु -

(१) “ये भुत्थेन हि सत्ता तण्हाय पेत्तिविसर्य उपपज्जन्ति ।” अर्थात् प्रायः प्राणीधारी जीवपिं लोभ-तृष्णाया कारणं अपाय गति प्रेत योनी उत्पत्ति ज्वी ।

(२) “दोसेन हि चण्डजातिताय दोष सदिसं निरयं उपपज्जन्ति ।” अर्थात् द्वेष चाहे न्ह्याम्हसिके दयेमा, उकिं प्राणीपिन्त नरक्य हे थ्यंका बी ।

(३) “मोहेन हि निच्चं संमूलहं तिरच्छान योनियं उपपज्जन्ति ।” अर्थात् मोहया कारणं स्वभावतः अवश्य नं तिर्यक योनी थ्यंकः वनी ।

सुगति, स्वर्ग व निवारणं फल प्राप्त यायेगु मार्ग व द्वार मनुष्यपिन्त जक आपालं सर्वसुलभ ज्वीगु कारणं मनुष्य जुनियात नं भगवान् बुद्ध दुर्लभ खः घयाः बिज्यागु खः । छको सुगति लोक मनुष्य जुनिं मनुत च्युत जुयाः अपाय गति दुर्गती पतन जुल घायवं हाकनं सुगति लोक्य उत्पत्ति ज्वीगु खं साव हे थाकुसे च्वनी । बाल पण्डित सूत्र, मध्यम निकाय, शून्यता वर्गस भगवान् बुद्ध छको मनुष्य गतिं पतन जुयाः तिर्यक योनी उत्पत्ति जुल घायवं हाकनं व प्राणीयात सुगति लोक्य उत्पत्ति ज्वीत गुलि थाकु घयागु तथ्ययात समुद्रस लानाच्वंम्ह छम्ह कांम्ह काबलेयागु उपमा बिया बहुत हे मार्मिक ढंगं तिर्यक योनीयागु दुःख, कष्ट, वेदनायागु वर्णन याना बिज्यागु दु । उकिं निर्वाण धर्मया लय् अविचलित आस्था, निष्ठा व श्रद्धा तयाः न्ह्यम्बावनाच्वंपिं प्राणीपिसं कर्मया कारणं भव चक्र्य चाःहुला च्वने मातलय् गुबलें अपाय गति दुर्गतिस पतन मज्जीक सुगति लोक्य जक उत्पत्ति ज्वी फ्यक्तेत सदैव धर्मानुकूलं धर्माचरण यानाः मनुष्य जुनिस जीवन यापन याना च्वनेगु अत्यन्त हे आवश्यक ज्वी ।

बुद्धधर्म्य परित्राणया. परम्परा बुद्धकालीन इलय् हे प्रारम्भ जूगु खः

कुशलाकुशल संस्कार मुनाः अनन्त भव चक्रस् अविराम गतिं चाःहुला च्वनेत विवश जुयाच्वंपिं सांसारिक लोकजनपिन्त जाति, जरा, ब्यधि, मरण चक्रं बिल्कुल हे मुक्त जुया च्वंगु परम सुखदायक शान्ति, उपशम, निर्वाण प्राप्तिया अचूक मार्गयागु पथ प्रदर्शन याना बिज्याकम्ह महाकारुणिक शाक्यमुनि तथागतप्रति नित्य निश्चल

अविचलित श्रद्धा, आस्था व निष्ठा पिब्वसे कृतज्ञता ज्ञापन यायेगु चलन वसपोलया सद्धर्मप्रेमी विनीत अनुयायीपिसं तथागतयाषु जीवमानकालं निसैं हे प्रारम्भ यानावःगु खने दु । कारण भगवान् बुद्धया विनीत श्रावकसंघपिसं वसपोलया जीवमानकालय् हे नं धःपिनि नृत्योने तथागत मदुबले नृत्याथाय् च्वसां शास्ताप्रति उचित श्रद्धा व आदर भाव स्वरूप वसपोलया निमित्तं धका छगू अलग हे प्रणित आसन तयाः जक धःपिं मेगु आसने च्वनेगु चलन दुगु खः । भगवान् बुद्ध श्रावकपिंथाय् विज्याइबलय् व हे अलग आसने च्वना विज्यासे धर्मोपदेश याना विज्याइगु खः । ध्व नं छगू प्रकारया बुद्ध पूजा खः, बुद्धप्रति श्रद्धा, आदर, भक्ति व उपासनाया परम्पराया प्रारम्भिक रूप खः धाःसां उपो खैं ल्हाःगु ज्वी मखु ।

अथे हे मनु वास्तवय् सामाजिक प्राणी खः । मानव समाजय् थी थी प्रकारय प्रवृत्ति दुपिं मनूत दु । मनूतये जीवने थुकियागु कारणं इलय ब्यलय् अनेक प्रकारया अनिच्छित परिस्थितित ब्वलनीषु नं अस्वाभाविक मखुत । निर्वाण धर्म लाभयात तात्तुनाः सद्धर्मयागु गम्भीर अध्ययन, मनन, चिन्तन, अभ्यास व आचरण याना च्वनेत कृतसंकल्पपिं सद्धर्मप्रेमी सज्जन वर्गपिनिगु जीवनय् नं संसारयागु स्वभाव, समाजयागु दुष्प्रभाव व अनित्य देहयागु स्वभाव धर्मया परिणाम स्वरूप समय समबलय् छुचाखेरं अनेक प्रकारया शारीरिक, भौतिक व मानसिक रोग, दुःख, व्याधि, चिन्ता, कष्ट, पीडा, उपद्रव, अनिष्ट, भय, बिघ्न, बाधा, बन्तरायादि अनेक समस्यां सित्तुसिना हइगु आश्चर्यजनक व अस्वभाविक खैं मखु । मैत्रीया बल बमलात्तले, क्षान्ति व प्रणिधानया शक्ति प्रबल मजूत्तले, वीर्य बल सशक्त मजूत्तले व प्रज्ञाया अनुपम शस्त्र धःकै माक्के मदुत्तले हे ऋद्धि, सिद्धि व शक्तिहीनपिं साधारण मनूतये जीवमय् थुजाःगु कठीन समस्या व परिस्थिति वइबलय् व्यवहारिक रूपं धःगु जक कुतलं, धःगु जक बलं व समस्यावात माःकथं ज्यंके मफ्या च्वने यःगु खः । अथे हे तच्चत मानसिक एर्ष भौतिक समस्या वइबले सर्वसाधारण सज्जनवर्गपिनि चित्त, बुद्धि व

शरीर सकृतां हे दुर्बल जुया वने यः । उजागु विपरीत परिस्थितिस लोकजनपिन्त लौकिक व अलौकिक आधार, भरोसा, प्रेरणा, सहयोग व तिबः कायेगु छुं मन्त कि पृथगजन् पुद्गलपिनि मानसिक व बौद्धिक सन्तुलन नापं त्यना वने यःगु नं जुयाच्चन । थुकिं याना बुद्ध धर्मानुसार क्वासुक शील, समाधि व प्रज्ञायागु अभ्यास व अनुशीलन याये मफया वनाः लौकिक व लोकोत्तर निगुलिं पक्ष्य नं तःधंगु हानि, परिहानि व क्षति ज्वीकाः च्वने मालिगुलिं व्यक्ति, परिवार व समाजयात तकं बेला बेलाय् अनेक प्रकारं दुःख, अशान्ति व सामाजिक विकृतिं दुःख बीका च्वने माले यःगु जुयाच्चन । दुर्बल चित्त व प्रज्ञाया कारणं व्यवहारे प्य लोक्य उत्पत्ति जुया च्वनीगु थुजागु लौकिक समस्यां यानाः सद्धर्मयागु गम्भीर प्रज्ञा ज्ञान लाभ यायेगु लय् उत्साहपूर्वकं न्यज्यावनाच्चपिं उपासकोपासिका, योगीपिं, साधकपिं व ध्यान, भावनारत श्रद्धालु धार्मिक लोकजनपिन्त विघ्न बाधा मज्जीमा घयागु तासुनाः बुद्ध धर्मय् तथागतयागु जीवमान कालनिसें हे “परि” अर्थात् छत्राखेरं वद्दगु अनेक प्रकारया भय, विघ्न, बाधा, रोग, दुःख, व्याधि, चिन्ता, कष्ट, वैरी आदि अन्तरायादि पाखें “त्राण” अर्थात् रक्षा यायेत व समस्यादि ज्यंकेत, न्हंकेत सम्पूर्ण बौद्ध देशय् बुद्ध धर्मावलम्बिपिनि दृष्टी अनेक क्रिसिमयागु परित्राण, जप, पाठ व ध्यान भावना याय्गु श्रद्धामय परम्परा विकसित जुयाच्चंगु वने दु । कठीनगु गम्भीर प्रज्ञाया बलं स्वयाः श्रद्धा, शील व भक्तिया उदाहरणं सर्वसाधारणं मनुपिनिगु धर्मप्रति आस्था, श्रद्धा व सहभागिता ब्वलंकेत अपगु जुयाः नं दान, धर्म, परित्राणादि उत्सवया परम्परा सकल बौद्ध देशय् विकसित ज्वीत तिबः जुद्दगु खः ।

नेपालयागु अपूर्व बौद्धपरम्परा

सम्पूर्ण चक्रवालय् च्वपिं ऋद्धि, सिद्धि, शक्ति व महिमां सम्पन्निपिं देवी देवतापिन्त नापं आव्हान यानाः परित्राण सूत्र पाठ यायेगु गुगु बौद्ध परम्परा बुद्धकालिन् इलं निसे हे थेरवाद परम्पराय् दुगु खः उगु हे परम्परा लिपा कथहं नं विकसित व विस्तारित जुजुं

वनाः महायान बुद्धधर्मं यं बज्रयान बुद्धधर्मया क्रमिक विकासया
 क्रमलिसं बुद्ध धर्मयुं न कथं नं भक्तिवाद, आराधना मार्गं व उपासना
 विधि नं दुतिना वःगु खः धयागु विज्ञजनपिनिगु धारणा दु । नेपाल
 देशया सद्वर्षेमी धर्मभीरू श्रद्धालु भक्त सज्जनवर्गपिसं निर्वाण प्राप्तिया
 निम्सिं आर्य धर्मं व विनय व आर्य मार्गयात त्वःमफीक धारण, पालन
 व अनुशरण याना वयाः नं धुगु लोक्युं नं लौकिक, सामाजिक,
 मानसिक एवं भौतिक कारणं उत्पत्ति जुया वङ्गु अनेक रोग, दुःख,
 व्याधि, भय, बाधा, विघ्न, चिन्ता, कष्ट, पीडा, वैरी, उपद्रव, अन्तराय
 आदि समस्यादि न्हकाः लिपा लिपायागु जन्मयुं नं दुर्गति, अपाय गतिं
 बचे जुयाः जन्म जन्मान्तर तक नं निर्विघ्न रूपं आर्य मार्गया
 अनुकरण, अनुशरण व अभ्यास याना वने फेयेकेत ग्वाहालि, आशिष व
 सहयोग कायेत नं अत्यन्त श्रद्धि, सिद्धि शक्ति व अपार महिमां
 सुसम्पन्न जुया बिज्यापिं अनेक बोधिसत्व, लोकेश्वर, दिकपाल व बुद्ध
 शासनस च्वना बिज्यापिं विभिन्न देवी देवतापिनिगु नित्य नैमित्त्य पर्व,
 पूजा, भाव, भक्ति, आराधना व उपासना यायेगु मार्गयात नं हर्षपूर्वक,
 अर्थपूर्वक व सन्तुलितकथं अभ्यास व आचरण, अनुशरण व अनुकरण
 याना वयाच्वंगु खने दु । धुगु कारणं यानाः नेपालयुं छगू थःगु हे
 प्रकारयागु अपूर्व सुसमृद्ध संस्कृति, संस्कार व सभ्यता विकसित
 जुयाः न्ह्याना च्वंगु दु । नेपाल व नेपाःमिपिनिगु ध्व हे धर्म, आचार,
 विचार, श्रद्धा, आस्था व विश्वास नेपाल मण्डलया संस्कृति, सभ्यता,
 कलाकृति, वास्तुकला, हस्तकला व इतिहासयुं दुबिना च्वंगुलिं
 नेपालयागु अपूर्व ध्व सुसमृद्ध संस्कृति, सभ्यता व कलाकृति स्वयेत व
 प्रत्यक्ष अनुभव यायेत विश्वया व्याक्क क्षेत्रं विज्ञ पर्यटकपिं नेपालयुं
 दुब्बां वयाच्वंगु दु । थः लिसे हे त्वायुं चिनेगु व चिंकेगु हलिमयुं
 दुर्लभगु परम्परा नेपाल व नेपामिपिनिगु दध्वी दु । नेपाल व
 नेपामिपिनिगु रक्षा, व्यवस्था व अनुशासन धात्थें धाये माल धाःसा थः
 व मनुखं परस्परे मिले जुया याना वयाच्वंगु दु । नेपाल व
 नेपामिपिनिगु संस्कृति व सभ्यतायागु ध्व नं छगू बिस्कंगु विशेषता खः
 धाःसां पाइमखु ।

अन्धविश्वासयात बुद्ध धर्मय् थाय् मदु

बुद्ध भूमि नेपालया सहृदयी श्रद्धालु लोकजनपिनि मन, मस्तिष्क, आचार, विचार व जीवन चर्याय् व्यापक रूपं हाः कयाच्वंगु ध्व विशिष्ट धार्मिक सद्भाव, सहिष्णुता व सह-अस्तित्वया इतिहासं ब्वलंकातःगु बौद्ध परम्परायात थुक्रियागु अन्तर्निहित भाव, अर्थ व मर्मयात यथार्थरूपं मध्वीकुसे हथासं आधार विना आलोचना याइगु हेस्याइगु प्रवृत्ति सर्व साधारण सज्जनवर्गं नेपामिपिनि दध्वी लोकप्रिय मज्जीगु खँय् अज्जुगति चायेमाःगु छुं मदु । ध्व तथ्ययात सकल बुद्धधर्मावलम्बीपिसं नं वाःचाय्केगु उचित ज्वीयें ताया । परन्तु ध्व नं सत्य खः कि बुद्ध धर्मया छुं हे यान, समूह वा संप्रदायस नं अन्ध विश्वासयात छुं हे थाय् व प्रथय बियातःगु मदु । उकिं ईया क्षेपनया क्रमय् अज्ञानता व निरक्षरताया कारणं वा बाह्य संस्कृतियागु अनुचित धूसपैठ व अतिक्रमणया प्रभावया कारणं सद्धर्मयागु अर्थ, मर्म, उद्देश्य, भाव व आचरणयात मल्वय्क विपरीत गतिविधि व विकृतिपूर्ण कयाकलाप नं धर्म वा कर्मकाण्डया नामय् व रीतिथिति प्रचलनया नामय् भीगु संस्कृतिस ल्वाक ज्याना वया च्वंगु दुसा वा लूसा उजागु धर्म व विनयया विपरीतगु अबौद्ध परम्परायात घाई, क्रमिक रूपं समय साक्षेप सुधार यानाः विकृतिं मुक्त यायेत बुद्ध धर्मया गुगु नं यान, मत व सम्प्रदायनं नं बाधा अबरोध याना तःगु मदु । स्वयं भगवान् बुद्धं थः महापरिनिर्वाण ज्वी न्ह्यः घया थका बिज्यागु नं दु “भिक्षु संघं चाहे जूसा बुद्धयां लिपा बुद्ध धर्मयागु क्षुद्रानुक्षुद्र नियमयात हीका छ्वये वा त्वता छ्वये ज्यु ।” युग, समय, ई व कालयात मल्वये धुंकूगु असामयिक, अधार्मिक व निरर्थक सामाजिक आचार, विचार, संस्कार, संस्कृति व परम्परायात सुधार याना वनेत बुद्धवचनं हे अनुमति बिया थकूगु भीगु इतिहासे दुगुलिं समसामयिक धार्मिक एवं सामाजिक सुधारया ज्याय् पंगलः थनेगु नं बौद्ध जीवन पद्धति सिद्ध ज्वी मखु ।

धर्म व संस्कृति अन्योन्याश्रित खःसां छता हे मखु

थुधाय् थ्यंकाः सज्जनवर्गपिसं मनन याये बहःगु तथ्य छगू छु नं दु धाःसा सम्पूर्ण शुद्ध धर्म वित्तय आचरण व उकिया लिधंसाय् ब्वलनाच्चंगु ब्याक्क धार्मिक आचार, विचार, ज्या, परम्परा व संस्कार नेपाःमिपिनिगु संस्कृति खः, संस्कृतिया अभिन्न अंग खः । परन्तु थौया समाजय् प्रचलित जुयाच्चंगु सम्पूर्ण संस्कृति, संस्कार व परम्परागत प्रचलन धर्म वा धर्मानुकूल मखयेफु । छाय् धाःसा ब्याक्क धर्म संस्कृतिया विकास जूसां ब्याक्क प्रचलित संस्कृतियात हे उचित धर्म धाय् फैमखु । धर्म व संस्कृति गुबलें गुबलें बिस्कं छुटे ज्वी नं फु । नेपाःमिपिनिगु थौयागु संस्कृतिस विकृति छुं हे मनु वा दईमखु धका मिखा तिसिनाः स्वीकार यायेगु नं अन्धसंस्कार वा अन्धविश्वास ज्वी मखु धाय् फैमखु । धार्मिक वा सामाजिक सुधारया ज्यस्य न्ह्यां बनेबले नेपाःमिपिनिगु स्थानीय संस्कृतिस दुध्यानाच्चंगु छुं विशेष परम्परा वा प्रचलनत नेपामि पहचह पिब्वयाः पहिचान बीगु नेवाः समुदायपिनिगु प्रतिक चिंया रूपय् खने दयाः नं शुद्ध धर्म व वित्तय नाप व पहचह, परम्परा व प्रचलन अनुकूल मज्जु सिद्ध जूसा उखागु नेवाः समुदायस व्यापक रूपं प्रचलनय् वयाच्चंगु छुं छुं परम्परा व प्रचलनयात अतीतया इतिहासं अंश त्वता थकूगु वा दै न्हःवःगु सम्मदाया रूपय् ल्यंकाः उकियात धर्मया कथं मखु, केवल सामाजिक संस्कृति व सांस्कृतिक परम्पराकथं जक म्हसीकाः ल्यंका तयेगु नं गुबलें गुबलें ऐतिहासिक ल्याखं उचित ज्वी फु । थुजागु ज्याखं नेपाल व नेपाःमिपिनिगु सांस्कृतिक एवं सामाजिक विकासयागु इतिहासयात उलाक्यना च्वनी घयां अप्पो खं ल्हाःगु ज्वी मखु थें ताःया । नेपाः दे व नेपामित धात्थें नं भाषा, लिपि व संस्कृतिया ल्याखं अतिकं तःमिपिं खः । इतिहासं दै (विरासत) बिया थकूगु नेपाल व नेपामिपिनिगु थुगु अपूर्व, अद्भूत व विशिष्ट संस्कृति, संस्कार व सभ्यतायात लोप मज्जीक समय साक्षेप सुधार यायां म्वाका तये फःसा हलिमय् व अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रय् नेपाल व नेपाःमिपिनिगु नां बिस्कं हे दया च्वनीगु अवश्य खः ।

चवमियागु पिदंगु सफू

सफूया नां	पिदंगु साल		
	वि.सं.	सन्	ने.सं.
१. संघनायक भदन्त प्रज्ञानन्द महास्थविरया जीवनी	२०३२	१९७५	१०९५
२. काकबलीय महाजनहक्को कथा (अनुवाद)	२०३२(पुस)	१९७५	१०९६
३. Sanghanayak Ven. Pragnananda Mahasthabir (A Concise Biography)	२०३५	१९७८	१०९९
४. जीवनको प्रत्येक घडीमा अभिधर्मको उपयोग(अनुवाद)	२०४१	१९८४	११०४
५. पन्थ आलोक (अनुवाद)	२०४२	१९८५	११०५
६. अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया आजीवन धर्मानुशासक अरिय धम्मरविखत नेपाल बुद्धशासन वसालंकार सिरि संघमहानायक भदन्त प्रज्ञानन्द महास्थविरया जीवनी	२०४३	१९८६	११०७
७. A Brief Biographical Account of Ariya Dhamma Rakkhita Nepal Buddha Sasana Vansalankar Siri Sangha Mahanayak Most Venerable Pragnananda Mahasthabir, The Life Long Dharmanushasaka of All Nepal Bhikshu Mahasangha, Nepal	२०४३	१९८६	११०७
८. धातु भेदानुपस्सना (अनुवाद)	२०४४	१९८७	११०७
९. बुद्ध धर्म र आधुनिक विज्ञान	२०४४	१९८७	११०७
१०. नेपालमा बुद्ध धर्मको आधुनिक इतिहासको अनुपम व्यक्तित्व संघमहानायक अग्रमहापण्डित भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर	२०५६	१९९९	१११९
११. आधुनिक विज्ञानको दृष्टिमा बुद्ध धर्म	२०५८	२००१	११२१
१२. स्थविरवादी बौद्ध परम्पराय् बुद्धपूजा	२०५८	२००१	११२१
१३. सुगतिको सुनिश्चितताको लागि अभिधर्म	२०६०	२००४	११२४
१४. आर्यमार्ग र फल प्राप्तिको सुनिश्चितताको लागि धातु भेदानुपस्सना (संशोधित तथा परिमार्जित संस्करण)	२०६१	२००५	११२५
१५. बुद्धभूमि नेपालया समन्वयात्मक बौद्ध परम्परा (अर्थ सहित बुद्धपूजा नापं)	२०६२	२००५	११२५

चवमियागु पिमदंनिगु साहित्यिक कृतित

१. मतिना (बाखँ मुना, २०१८)
२. ल्हायेम्व पाहोँ (बाखँ मुना, २०१९)
३. म आउने छु (कथा संग्रह+कविता संग्रह, २०१८-२०१९)
४. ए मानव ! छु दं (कविता संग्रह, २०१८-२०१९)
५. मालाचवना जि नं (म्ये मुना, २०१८-२०२०)

11. Contribution:

- a) Significant contributions in the management and development of Land Reforms & Administration System in Nepal .
- b) Historical contributions in the improvements & development of Trade and Transit Regimes of Nepal.

12. International Travel: Australia, Papua New Guinea, The Philippines, India, Italy, France, United Kingdom, Thailand, Sri Lanka, Maldives, Singapore, Hongkong, Iraq, Yugoslavia, People's Republic of China, Bangladesh, U.A.E. etc. :

13. Decorations & Medals:

- a) Vikhyat Trishakti Patta,
- b) Suprabal Gorkha Dakshin Bahu,
- c) Prabal Gorkha Dakshin Bahu by H.M. the King.
- d) Five Medals from HMG/N & the King.

14. Appreciation & Honour from Private Sector:

- a) Letter of Appreciation by Nepal Bouddha Pariyati Shikshya.
- b) Prashansa Padak (Medal) by Nepal Bouddha Pariyati Shikshya
- c) Letter of Honour by Shree Shakya Sinha Vihar.
- d) First Hon. Member, Y's Men's Club, Baguio the Philippines.

15. Social & Religious Activities:

- a) Vice Chairman, Economic Society, Tribhuvan University while student in TU.
- b) Member: i) Dharmodaya Sabha, ii) Nepal Bouddha Pariyati Shikshya.
- c) Life member : i) Shree Shakya Sinha Vihar, ii) Shree Sumangal Vihar, iii) Shree Nagarmandapa Shrikeerti Vihar, iv) Shree Pranidhipooma Vihar, v) Shree Gana Mahavihar, vi) Shree Ashoka-Charumati Vihar, vii) Shree Vishwo Shanti Vihar, viii) Shree Muni Vihar, ix) Shree Birat Bouddha Sangha Biratnagar.
- d) Advisor, Pragyananda Memorial Free Clinic.
- e) Hon. Member, Y's Men's Club, Baguio the Philippines.

16. Literature: Literary articles published in "Arpana" & "Aarati" Nepali Monthly Literary Magazines (2021-2025 B.S., 1964-1968 A.D.)

17. Books Published so far: 14 books on various subjects in Nepal Bhasa (4), English (2) and Nepali Languages (8 books).

18. Important Books so far Published:

- a) Autobiographies of Late Sangha Maha Nayak Agga Maha Pundita Most Venerable Pragyananda Mahathera, (Nepal Bhasa, Nepali and English Languages).
- b) Four Books on various aspects of Abhidhamma.
- c) Two Books on Buddhism & Modern Science etc.

19. Literary Activities: Beginning of writing literary articles in the pen name of R.B. Vandya from 1961 A.D.

20. Religious Service: Publication of the first Buddhist Hymn in Nepal Bhasa in the pen-name of R.B. Vandya in 1962.

Author's Profile

R. B. Vandya

1. **Pen Name** : R.B. Vandya (as Buddhist Scholar & Author)
2. **Popular Name** : Raja Bhai Shakya (Ex. Minister Economic)
3. **Date of Birth & Place**: Wednesday, September 23, 1942, (Ashwin 7, 1999 B. S.), Pyukha Tole, Kathmandu, Nepal.
4. **Family Monastery**: Shree Jambunandan Pooma Buddha Mahavihar (Pichhe Bahal) - A Branch of Shree Dharma Chakra Mahavihar, Wotu, Kantipur, Nepal.
5. **Formal Education** : M. A. (Economics) -Tribhuwan University (Top position in Economics Faculty in 1965).
6. **Foreign Study Tour under U.N., F.A.O. Fellowship Programme**:
 - a) Australia & Papua New Guinea February 25, 1971 to August 25, 1971.
 - b) The Philippines & India - February 15, 1973 to May 15, 1973.
7. **Profession**: Government service (September 1965 to September 10, 2000) (Now Retired)
8. **Proficiency in Languages**: Nepal Bhasa (Mother tongue), Nepali, Hindi, English.
9. **Hobbies**: Literature, Religion, Philosophy.
10. **Positions held during Government Service**:
 - a) Lands Administrator in Kathmandu, Acting L.A. in Lalitpur & Bhaktapur
 - b) Chief, Planning Cell, MOLR, HMG/N
 - c) C.D.O. Saptari during the period of Historical Referendum in Nepal.
 - d) Under Secretary, MOC, HMG/N
 - e) Dy. Consul General, RNCG, Calcutta (Feb 1989 to March 1992)
 - f) Joint Secretary, MOC, HMG, (Sept. 1994 to March 1998)
 - g) Minister Economic, Royal Nepalese Embassy, New Delhi, India (March 1998 to Sep. 2000). (Retired from Govt. Service in New Delhi on completion of the prescribed age).